ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\F\FLOS František_Flos František - Lovci orchidejí 2.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

FRANTIŠEK FLOS

LOVCI ORCHIDEJÍ

DRUHÝ DÍL

ALBATROS PRAHA
D E L T A

I.
Kolumbijská pohostinnost

V útulné a po evropsku zařízené kanceláři barranquillského místoguvernéra seděli dva muži. Byli asi stejného věku, oba asi čtyřicátníci, zdraví a silní. Stiskli si ruce a usmáli se na sebe.

"Velice mě těší, že vás poznávám, seňore Doležale," řekl muž, skládající dočtený dopis. "Můj milý přítel Pedro Cajas doporučuje vás, vašeho syna Diega a synovce Jana Satrapu jako své přátele. Buďte vítán! Postaráme se, aby se vám v Barranquille zalíbilo."

"Děkuji vám za ochotu, pane místoguvernére," odpověděl host. Byl cizinec; prozrazoval to i jeho oděv. "Nejsem překvapen, neboť i můj dobrý přítel don Pedro vás vylíčil jako nejlepšího muže v Kolumbii. Za vaše pozvání vám děkuji. Jak jste z dopisu jistě poznal, vypravil jsem se do Kolumbie a Ecuadoru se svými druhy na lov orchidejí. Budu rád, když mi za nynější neklidné politické situace ve vaší zemi poskytnete svou vzácnou pomoc."

"Ach, to je maličkost," odpověděl místoguvernér s úsměvem. "Kdo je přítelem dona Pedra, a ještě k tomu starým přítelem..."

"Ano, pane, don Pedro je mým přítelem již osm let, lépe řečeno, osm let jsem já jeho vděčným dlužníkem. Když jsem byl v Kostarice smrtelně raněn, našel jsem v jeho domě vlídné pohostinství a nabyl jsem tam opět zdraví."

Místoguvernér pohlédl udiveně na hosta: "Přítel Pedro však píše, že on je vaším dlužníkem. Byl prý se svým synem vaším hostem v Londýně!"

"To byla jen nepatrná oplátka za velikou službu, o které jsem se právě zmínil," odpověděl don Doležal. "Zkrátka je tu mnoho vzájemných pout. A protože parník Nevada, jehož příjezd je ohlášen na pozítří, je pohodlnější než Caraca a přijme vás ochotně na palubu - sám se o to postarám - budete tedy, seňore Doležale, dnes a zítra se svými druhy mým hostem," prohlásil místoguvernér.

"Děkuji, pane místoguvernére. Teď vás však prosím, abyste prověřil naše průvodní listiny."

"Milerád, seňore," řekl místoguvernér. "Jste opatrný muž a jednáte správně. V naší republice je bohužel zvláště nyní potřebí velké opatrnosti. Liberálové jsou stále nepokojní a vláda je musí držet mocí na uzdě. Potvrdím nejen vaše cestovní průkazy, ale vydám vám i nové listiny, abyste nebyli nikde obtěžováni. Jistě poplujete až do Hondy a navštívíte naše hlavní město Bogota; tam odevzdáte listiny jednomu ze sedmi členů správního soudu, který se postará o další. Je to můj přítel, velmi vlivný muž, a může vám na další cestě prokázat výborné služby."

"Nevím, jak vám mám poděkovat, pane místoguvernére. Rád bych však předem upozornil, že jako lovec orchidejí budu potřebovat volnost, abych mohl kdekoli vystoupit z lodi," řekl don Doležal.

"Ale ovšem, nejedete přece na výlet, a naše politické sváry vám nesmějí překážet. Dostanete průvodní listy pro sebe i pro své druhy a pro své sluhy."

"Nemám žádné sluhy," odpověděl host, "neboť José, kterého s námi poslal přítel Pedro, se vrátí do Limónu ještě dnes."

"Dosud je nemáte, ale musíte je najmout. Mohly by se i tu vyskytnout obtíže. Nezapomeňte v Bogotě připomenout mému příteli počet sluhů," radil místoguvernér.

"Vezu s sebou z Anglie také dva psy. Jsou to věrní strážci a jsou odolnější než skoro lysé plemeno psů tropických krajin," řekl strýc.

"Tak přísná naše vláda přece jen není, mějte si s sebou cokoli, jen když to nebudou liberálové!" smál se místoguvernér; domníval se, že se mu podařil vtip.

Host povstal. Žádal o dovolení, aby mohl vyhledat své druhy a oznámit jim, že odjedou až pozítří. Slíbil, že přijde včas do místoguvernérova domu, a rozloučil se. Místoguvernér opakoval, že nezasedne ke stolu, dokud ve svém domě neuvítá milé evropské hosty.

Strýc František Doležal vyšel z vládní budovy vesele. Zamířil k městskému sadu, kde ho očekávali jeho druzi Jan a Diego.

Za osm let se oba chlapci, naši známí z první výpravy, změnili v mladíky svěží, silné a plné odvahy.

Pospíchali strýci vstříc a vzali ho za paže - každý z jedné strany - a vyptávali se, jak pořídil u místoguvernéra.

"Výborně, přátelé, výborně," odpovídal strýc, "dnes večer k němu půjdeme na večeři a zítra budeme jeho hosty. Parník Nevada nás odveze z Barranquilly až pozítří. Teď si prohlédneme trochu město. Potom se ale musíme převléci, abychom v domě pana místoguvernéra nezpůsobili pohoršení."

Mladí muži nebyli nadšeni. Nově vzrůstající město neslibovalo tolik půvabu jako plavba po velké řece, na kterou se oba těšili. Také cizí společnost, se kterou se shledají v domě místoguvernéra, je nelákala, ale nechtěli reptat proti strýcovu rozhodnutí.

A tak k večeru odjížděli v najatém povoze k domu místoguvernéra v náladě dosti mrzuté.

Avšak jejich nálada se brzy zlepšila. Místoguvernér a jeho choť přivítali Evropany velmi zdvořile. Nečetná společnost, která byla pozvána na jejich počest, projevovala tolik upřímného zájmu o cizince, a přece se chovala tak zdrženlivě, že brzy byly překonány rozpaky a rozproudil se zajímavý všeobecný hovor.

Nejvíc se ovšem mluvilo o Evropě a o evropské politice, ale brzy se zábava stočila na knihy, umění, divadlo a módu.

Dokud se mluvilo o státním zřízení evropských zemí, Diego, "syn" seňora Doležala, a Jan, "synovec", skromně mlčeli, zato tím zajímavěji dovedli vyprávět o Londýně, velkoměstě, které tenkrát mělo víc obyvatel než celá republika Kolumbie!

Samozřejmě že se také mluvilo i o výpravě našich přátel. Podiv hostí vzrůstal, když líčili oblibu orchidejí ve světě. "Vždyť po nich touží nejen Evropa, ale, také Severní Amerika," vypravoval strýc František s chutí, jako ostatně vždycky, když mluvil o svých miláčcích. "Bohatě vypravené severoamerické společnosti se vydávají do všech končin světa, aby ulovily známé i neznámé druhy těchto nádherných rostlin."

"Říkáte do všech končin, seňore?" ptal se místoguvernér. "Copak Jižní Amerika není jejich vlastí?"

"Orchideje rostou ve všech dílech světa," ochotně odpovídal strýc.

"To je zajímavé," řekla hostitelka, mladá a sličná paní. "A je možné převážet je do Evropy živé?"

"Ovšem," odpověděl strýc František. který byl ve svém živlu. "Orchideje se dají dobře pěstovat i ve sklenících."

"Je hodně druhů těchto rostlin?" ptal se kterýsi host.

"Dosud známých druhů je asi na tři tisíce, kdo ale ví, kolik neznámých druhů hostí přebohatá příroda. Jako zlatokopové sní o velikých hroudách zlata, tak lovci orchidejí sní o neznámých druzích těchto nádherných květin. Avšak příroda daruje své poklady jen vyvoleným a vyžaduje za to nesmírné oběti. Nezvyklé podnebí, dravé šelmy, jedovatí plazi, zimnice, hmyz a často i lidé způsobují lovcům takové trýzně, že jim často podléhají."

"Ale vy se jistě nebojíte, protože i když znáte nebezpečí, přece se vydáváte na lov," poznamenal jistý host.

"Nebojíme se, jako se nebojí lovec zvěře. Ze zdařené výpravy nám plyne nejen užitek, ale i dobrodružství, které láká odvážné muže." Odpověděl strýc.

"Přiznávám se, že neznám snad ani jedinou rostlinu, za kterou se vydáváte na tak dobrodružnou cestu," řekl místoguvernér.

"Vaše vlast, a zvláště brazilské selvas jsou bohaté na nesčetné druhy překrásných orchidejí," poučoval strýc.

"Ukážete nám je, až pojedete zpátky? Jinak bych byl nucen vás tu z úřední moci zadržet. Získal bych tím jen přízeň ctěné společnosti, že je to tak?" upřímně se smál místoguvernér.

Společnost hlučně souhlasila. Páni vstali, aby odešli na verandu, kde byla připravena káva a doutníky.

Strýc se usmíval, a stisknuv lehce hostitelovu paži, odvedl ho ke skupině rostlin, zdobící vnitřek verandy.

"Podívejte se, drahý hostiteli, máte orchideje ve vlastním domě."

"Jakže? Vanilka také?" zvolal místoguvernér udiveně.

"Ano, jediná užitečná orchidea. Váš kuchař nepoužívá její dlouhé válcovité tobolky, aby dodal příjemnou vůni jemnému pečivu?"

S nově získaným poučením běžel místoguvernér k ženám. Přítomný lékař si vzpomněl, že se i některé léky vyrábějí ze sušených hlíz orchidejí.

Společnost se rozcházela až pozdě v noci a s radostí přijala pozvání na zítřejší výlet do okolí.

II.

ZÁHADNÝ CIZINEC

Ráno vyjela společnost z přístavu Puerto Combia na parníčku, který obstarává spojení pobřežních měst, a dojela do San Marty. Město má krásnou polohu na posledních výběžcích Sierry Nevady, avšak je patrno, že se z kdysi bohatého obchodního města pomalu stává tiché město výletní. Je to osud amerických měst, rychle vznikajících a opět jaksi vysílením chřadnoucích. Na venezuelských hranicích tvoří Sierry Neveda s Karibským pohořím ohromnou kotlinu, v jejímž středu - otevřeno do moře - leží venezuelské jezero Maracaibské.

Žulová Sierra Neveda, jejíž jméno sem přinesli ze staré vlasti Španělé, je velmi řídce obydlena. Je to skupina pěti sněhem neustále pokrytých hor, z nichž nejvyšší dosahuje skoro 6 000 metrů. Z pralesů Sierry Nevady se vyváží mnoho dříví.

Společnost se vracela z výletu spokojena. Jan a Diego stáli na palubě parníčku a dívali se na pobřeží porostlé kokosovými palmami, jejichž štíhlé nakloněné kmeny nesly vlasaté koruny, které dodávaly pobřeží zvláštní ráz.

Na večer byla opět smluvena schůzka v domě místoguvernéra. Po návratu z výletu do Barranquilly vyžádal si strýc

několik hodin, aby mohl dokončit přípravy k zítřejšímu odjezdu, a odešel se svými přáteli do hotelu.

Včera večer přišli naši přátelé k večeři příliš brzy. Proto dnes, když nakoupili potřebné věci a připravili se, aby mohli ihned vsednout na parník, procházeli se za časného večera po pěkné silnici vedoucí k přístavu.

Bavili se velmi dobře; vzpomínali na ranní výlet a jako obvykle mluvili česky a jen tu a tam pronesli slovo anglické. Na cestě bylo dosti živo, neboť denní horko se zmírnilo a od řeky vál svěží vánek.

Nepovšimli si proto mladého muže, který je potkal; přešel asi deset kroků za ně, a potom se náhle obrátil a šel za nimi. Bylo zřejmé, že ho cizinci zajímali, ba že by chtěl s nimi promluvit, neboť po malé chvilce si dodal odvahy a zrychlil kroky.

Strýc František se otočil a spatřil mladého cizince, asi o rok nebo o dva staršího, než byl Jan, s kloboukem v ruce a uklánějícího se.

"Odpusťte, pánové, že si dovoluji rušit vás v procházce," řekl anglicky. "Poznal jsem, že jste cizinci, a to mně dodalo odvahu, abych vás obtěžoval prosbou."

"Co si přejete, pane?" zeptal se strýc zdvořile, avšak chladně.

"Ráno jsem vás viděl ve společnosti místoguvernéra. Ale dovolte, abych směl jít několik kroků s vámi. Nerad bych vzbuzoval pozornost."

"Pojďte, pane!" řekl strýc František, zatímco Jan a Diego zvědavě pohlíželi na mladého muže. Ustoupili tak, aby strýc a cizinec šli před nimi.

"Pane," řekl mladý muž odhodlaně, "musím brzy dorazit do Bogoty, kam mne volá můj otec."

"Nu, a nemáte peníze? Copak si je zde nemůžete vydělat?" zeptal se strýc a přísně pohlédl na mladého muže.

"Peníze mám, ale nemám průvodní list a ani ho nedostanu. Bez průvodního listu nesmím vstoupit na palubu, promeškám vzácný čas a otec, můj nebohý otec se mne nedočká."

Strýc pochopil, že cizinec nemůže z nějaké příčiny požádat o průvodní list, a zároveň si vzpomněl na včerejší rozmluvu s místoguvernérem, který mu řekl, jak vláda přísně pronásleduje svobodomyslné občany.

Pohlédl zkoumavě na mladíka. Ano, tento pěkný obličej, temné zraky a pevně sevřené rty dokazují, že mladý cizinec je člověk statečný a nebojácný. Vzdělání, jež vtiskuje každému obličeji nesmazatelné znamení a prozrazuje se řečí a jednáním a má vliv, i na podrobnosti v oblečení člověka, bylo na mladíku patrné. Chvějící se hlas prozrazoval vnitřní pohnutí a jeho oči projevovaly úpěnlivou prosbu.

"Vy neodpovídáte, pane," zvolal mladík, "a přece žádám tak málo. Přijměte mne za sluhu. V Bogotě vás s vroucími díky opustím."

"Neznám vás, pane, a neptám se vás po příčinách vaší tak zvláštní žádosti. Dobře jste uhodl, jsem zde cizincem a zdejší poměry dost dobře neznám. Dovoláváte se pomoci, protože na vás čeká otec. Budiž, chci vám pomoci. Zítra odplujeme na parníku Nevada. Dnes požádám místoguvernéra o průvodní list pro svého sluhu. Řekněte mi své jméno, abych je pověděl úředníkovi."

"Děkuji vám, pane. Prosím, abyste požádal o průvodní list pro černého sluhu Sama Mickela."

"Černého sluhu?" podivil se strýc.

"Ano pane. Zítra ráno bude čekat na vaše rozkazy," řekl mladý muž radostně. Hluboce se uklonil našim přátelům, přešel rychle přes cestu a zmizel ve stínu stromů.

Večer zastihli naši přátelé v domě místoguvernéra mnohem četnější společnost než včera. Byli již očekáváni. Společnost se bavila velmi dobře a když přece nadešla hodina rozchodu, nezapomněl strýc František na svůj slib a požádal ještě o průvodní list pro černého sluhu Sama Mickela. Místoguvernér ochotně slíbil pas a řekl jen:

"Odvádíte nám černého lenocha, jsou všichni stejní. Bojím se, že ho propustíte, dříve než doplujete do Hondy."

Druhý den časně ráno stál na chodbě hotelu, v němž naši přátelé bydleli, černý sluha Sam Mickel a ptal se po rozkazech.

"Jděte zatím do pokoje," řekl strýc, "dopoledne musím jít ještě jednou do místoguvernérovy úřadovny. Parník Nevada odpluje právě v poledne. Do té doby nevycházejte, vaše maska je sice velmi zdařilá, ale jistě ji nenosíte bez příčiny. V jedenáct hodin pomůžete dopravit naše bedny a kufry na parník."

"Jak poroučíte, pane," řekl uctivě černý Sam. "A můj průvodní list?"

"Právě proto půjdu do úřadovny," odpověděl strýc a odešel.

Sam Mickel stál chvilku před Janem a Diegem mlčky, potom k nim vztáhl paže a řekl vřele:

"Pánové, nedivte se, a můžete-li, vmyslete se do mého postavení. Jistě jste poznali, že se snažím oklamat úřady. Přísahám vám, že jsem čestný člověk a že zvláště vy, protože jste mladí, byste mně neodepřeli důvěru a souhlasili byste se mnou, kdybych vám mohl říci pravdu. Jednejte se mnou jako se sluhou. Žádám o vaši ochranu jen na krátkou dobu."

Jan uchopil Samovu ruku a silně ji stiskl. Byl vždycky citlivý a všecko romantické se mu líbilo. Rozvážný Diego stiskl také ruku cizincovu, avšak jeho pohled se snažil vyzkoumat, co je skryto za tím černě pomalovaným čelem.

"Ujišťuji vás, pane, že strýc i my splníme, co jsme slíbili. Není třeba, abyste nám prozrazoval své tajemství. Jste nám prostě vítán takový, jak se vám zdá nejvhodnější. Posaďte se! Zde jsou noviny a knihy, které před odjezdem nastrkáme do kapes."

Sam sáhl dychtivě po novinách a cosi hledal. Patrně našel zprávy, které ho zajímaly, a horlivě je četl.

"Odcházíme na snídani." řekl Diego. "Přejete-li si, přineseme vám také něco k jídlu."

"Děkuji vám, pane, už jsem snídal," řekl cizinec. "Odcházíte-li však, půjdu raději na chodbu a počkám na váš návrat."

"Proč byste odcházel na chodbu?" ptal se Jan. "Copak vás strýc nepozval do pokoje?"

"Ano, trvám však na tom, pánové, odpusťte!"

"Jak chcete, pane," řekl Diego, a když všichni tři vyšli, pokoj uzamkl. "Zde je klíč," dodal a podával jej Samovi.

"Možná že se otec vrátí dříve než my."
"Pánové, vaše důvěra..." nedořekl cizinec.
Přerušil ho Jan, když s Diegem odcházeli.
"... je opravdu velká, pane, a jsem jist, že si jí zasluhujete," řekl.

Ve dvanáct hodin odjížděl parník Nevada z Barranquilly a naši přátelé mávali klobouky na pozdrav všem, kdo přišli až k řece, aby se s Evropany rozloučili. Černý Sam se postaral o kufry, bedny a psy a sám potom kamsi zmizel.
Ano, naši přátelé vezli s sebou opět Lhotku a Pluta, potomky oné Lhotky z první výpravy.
Strýc nezapomněl, jaké dobré skutky jim prokazovala bývalá Lhotka v Kostarice a na Yucatanu, proto nelitoval vydání za převoz psů. Věděl, že se může na své strážce spolehnout, a protože Lhotčinou vlastí byl Yucatan, neobával se, že by jejím potomkům mohlo škodit tropické podnebí. Psům se samozřejmě dlouhé cestování na lodích nelíbilo, i když Jan a Diego jim dopřávali vycházky, kdykoli se k tomu naskytla příležitost.
Plavba Nevady bude trvat nejvýše tři dny a potom již psi užijí volnosti.
Nevada, zarývajíc se svými šrouby proti proudu Magdaleny, pracovala statně. Cestujících bylo hodně, avšak na horní palubě a v salóně bylo dost místa, kde mohli cestující číst, bavit se anebo pozorovat krajinu.
Údolí řeky Magdaleny je široké. Tvoří je Andy, směřující svými hřbety od severu k jihu. Protože od deltovitého ústí až po město Mompas, tedy v délce 250 kilometrů, je údolí bažinaté, pěstuje se tu hojně cukrová třtina, kávovník a kakaovník, jejichž zrna jsou hlavním vývozním zbožím a pramenem domácího bohatství, mimoto zde pěstují kukuřici, pšenici a zejména luštěniny, nejdůležitější potraviny domácího obyvatelstva.
Jana a Diega zajímali zvláštní palmy, jejichž bílá a tvrdá semena viděli v přístavu. Zde je nazývají "rostlinnou slonovinou", poněvadž z jejich jader dělníci vyrábějí držadla k holím a knoflíky, které se podobají výrobkům ze slonoviny.
Někteří cestující vystoupili v Mompasu. Naši přátelé o tom ani nevěděli, protože spali, houpajíce se ve visutých rohožích, jako se v Čechách houpají děcka v kolébkách zrobených na polích z trávní plachty, jejíž provazy uvazují matky pod prázdné vozy.
Když ráno vyšel strýc na palubu, oznámil mu Sam, že psi jsou dobře zaopatřeni, a ptal se, co má dělat, až uklidí v kajutě.
"Nemám pro vás práci," odpověděl strýc, "chcete-li nějakou knížku, vyberte si v kajutě."
Parník už minul ústí velkého přítoku Cauky a plul k jihovýchodu. Když Jan a Diego přišli za strýcem na palubu, zastihli ho nad mapou Kolumbie. Ukázal jim, že se řeka brzy rozdělí na dvě ramena a obejme velký ostrov; potom přijde několik přítoků, avšak až k Medellinu se nedotkne většího města. Odtud je východisko k zlatonosným ložiskům, kdysi nejbohatším v okolí města Antioqua, které leží na Cauce.
"Zlato nás neláká, strýčku," řekl Jan, "ale už se těším, že až opustíme Bogotu a octneme se ve volné přírodě, že si do sytosti zalovíme, vyspíme se pod stany a zažijeme mnoho různých dobrodružství při sbírání rostlin. Viď, Diego?"
Diego souhlasil. Díval se na tužku otce Františka, který kreslil čáru od hlavního města k Juanu de los Llanos a odtud ke Caguanu.
"Jak vidíte," řekl strýc František, "pocestujeme podél pohoří, kde pralesy jsou plny orchidejí, zejména, je-li dostatek vláhy v zemi. Vznikají zde četné řeky, a tak není pochyby, že kraj je vhodný. Od města Caguanu pocestujeme buď podél řeky téhož jména, nebo pojedeme po řece a dospějeme k řece Japurá do pověstných selvas, k prvnímu cíli naší cesty."
Břehy řeky Magdaleny se od ústí Cauky zdvihly a někdy se hory přibližovaly až na dohled. Směrem k jihu se údolí zužovalo. Prales uzavíral řeku z obou stran jako nádherné kulisy na jevišti. Ohromné stromy, promísené hustým podrostem a propletené houštím lián, hostily nesčetné ptactvo, které v ranních a předvečerních hodinách křičelo, štěbetalo a zpívalo. Nad kvetoucími keři se vznášeli kolibříci a hejna vodního ptactva se snášela krásnou a odvážnou křivkou na hladinu řeky.
Tangary, ptáčkové velikostí vrabců, mezi sebou závodily ohnivostí a pestrostí barev. Jsou většinou modří, zelení, červení, ale také leskle černí a sněhově bílí. Je jich mnoho druhů a jejich krásné peří bylo pro ně donedávna zkázou stejně jako pro kolibříky. Statisíce bogotských kožek byly za léta uloveny v těchto pralesích a dodali je právě tito krásní ptáčkové ze svých něžných tílek pro ozdobu lidí!
Papoušci se dovedou dobře skrývat a objevovali se, jen když v houfech přeletovali řeku, aby nevítáni navštívili některý sad.
Třetího dne k osmé hodině ranní přistál parník Nevada v Hondě. Sam obstaral pro kufry a bedny a i pro naše lovce velké povozy, které rychle ujížděly po dobré silnici k hlavnímu městu Bogotě. Je to víc než deset hodin cesty, a tak naši přátelé dojeli do města teprve večer.
Psi běželi dlouho vedle vozů, na něž zpočátku nechtěli, ale když se během unavili a vyplázli jazyky, dali se vysadit ke svým pánům.
Koně museli přeběhnout pohoří, nejvýchodnější hřbet And. Když povoz dospěl k vrcholu, objevilo se pásmo hor, údolí, propasti a všude kolem dokola moře lesů!
Velcí ptáci se vznášeli nad lesy a nad údolími a pátrali po kořisti. Když se některý objevil blíže, měl Jan sto chutí zkusit svou kulovnici.
"Jsou to buď supi, nebo orli," domníval se Jan, avšak strýc ho chlácholil:
"Počkej, vyzkoušíš synu kulovnici dost brzo a ze srdce si přeji, abys jí nemusel užít v nouzi a v nebezpečí."
Sam znal Bogotu jistě velmi dobře. Na jeho rozkaz dovezl vozka Evropany do hotelu, který poskytl našim skromným přátelům dost pohodlí.
Lhotka a Pluto byli šťastni, že jsou zase v pokoji, a ulehli pod stůl. Báli se jen, že znovu nastane věčné putování v

uzavřené kleci jako na lodích.

Sam přinesl všecky kufry a bedny do pokoje a potom chvilku tiše postával, jako by se rozmýšlel. Náhle přistoupil ke strýci Františkovi a řekl španělsky:

"Pane, prokázal jste mi velikou službu, děkuji vám i vašim druhům. Vím, že cestujete k jihu přes Juan de los Llanos. Prokažte mi ještě poslední laskavost. Dejte mi průvodní list pro Sama Mickela a počkejte na mé zprávy v Juanu. Slibujete mi to? Nechci vás zdržovat, žádám jen o čtyři dni. Odtud do Juanu je osmdesát kilometrů a cestu vykonáte s vozem nebo na koních za den nebo za dva; den strávíte jistě zde, nezdržím vás tedy zbytečně. Avšak nyní sbohem, pánové, musím odejít."

Strýc František slíbil, že v Juanu počká den, a podávaje ruku cizinci, řekl:

"Nepřeceňujte naše služby, vždyť vy jste spíše sloužil nám. Buďte zdráv a potěšte svého otce!"

Dobrosrdečný Jan se loučil s cizincem vřele:

"Mnoho zdaru, pane, i když bych raději řekl příteli, mnoho zdaru! Velmi lituji, že jsem vám nemohl více prospět, stranil jste se nás."

Cizinec stiskl Janovu ruku, chvilku mu hleděl do očí a potom zašeptal:

"Musel jsem, příteli, brzy vám povím proč."

Diego vyšel ven, a když se vrátil, řekl:

"Půjdu kousek s vámi, dokud nebudete v bezpečí. Jakmile mne upozorníte, vzdálím se."

Cizinec udiveně pohlédl na Diega, nic však nenamítal a vyšel provázen Janovým pohledem.

Po půlhodině se Diego vrátil a oznámil druhům, že Sam opustil město. "Zašel jsem s ním do předměstské ulice, kde asi bydlel pronajímatel koní, protože Sam se brzo vrátil ze dvora už na koni a odcválal z města."

III.
MISTR SVOBODNÝCH UMĚNÍ

"Bogota, město ve výši 2 600 metrů," přednášel strýc ještě po večeři svým druhům, "má příjemné podnebí věčného jara. V městě je mnoho klášterů a kolem spousta zahrad. Bogota má mnoho škol, ba i universitu a veřejnou knihovnu. Jak jste už slyšeli, je sídlem vlády a střediskem obchodu."

"Děkujeme za poučení, milý strýčku, ale nebylo by zajímavější, kdybychom to sami viděli?"

"Tak už ti tedy nepovím nic, běhej si zítra po městě a hledej si pamětihodnosti sám."

Diego se usmíval. Otevřel knihu, aby se stejně jako otec poučil, dříve než vejde do města.

Když naši přátelé vyšli ráno do ulic města, které mělo tehdy skoro 90 000 obyvatel, shledali, že domy jsou většinou jednopatrové a že přepychu zasklených oken si Bogoťané dopřávají jen zřídka. Některé široké ulice jsou zkrášleny stromořadím, jehož stín ale nikdo nevyhledává, neboť nejvyšší teplotu 18°C každý snadno snese. Naši přátelé šli po široké hlavní ulici a octli se na velkém tržišti, v jehož středu stojí fontány a bronzová socha hrdiny Simona José Bolívara, osvoboditele velkého území Jižní Ameriky ze španělského panství.

Jan Satrapa se narodil v Čechách, v zemi tehdy ještě porobené Rakousko-Uherskem, a není tedy divu, že hořel touhou, aby poznal život muže, jemuž se podařilo osvobodit milovanou vlast.

"Strýčku, na mapě Jižní Ameriky jsem už tolikrát četl Bolívarovo jméno, ale mnoho toho o něm nevím. Vyprávějte mi o něm, jistě o něm všecko znáte."

"Taky všecko ne, ale trochu přece," řekl strýc. "Simon José Bolívar se narodil ve vznešené a bohaté venezuelské rodině. Studoval v Madridě a v Paříži, procestoval půl Evropy a vrátil se do vlasti. Těžce nesl porobu své země. Po smrti své manželky se znovu vydal do Evropy a při zpáteční cestě si umínil, že vybojuje své domovině svobodu. Podnítil ve vlasti vzpouru, porazil v několika bitvách španělská vojska a ujal se nejvyšší moci.

Sám však byl zanedlouho přemožen a musel uprchnout do ciziny. Ale ani tam nelenil, zosnoval nové povstání a opět zvítězil.

V Angostuře zahájil kongres a byl zvolen diktátorem, vládcem s mocí skoro neomezenou.

Válečné štěstí ho neopustilo, jeho sláva se tak rozšířila, že byl volán na pomoc proti Španělům i do jiných států jihoamrerických, zvláště do Kolumbie a Peru..."

"... a proto se dočkal slávy a lásky svých spoluobčanů." zvolal vznětlivý Jan. "Jaký je to krásný úděl člověka!"

"Počkej, hochu," řekl strýc mírně. "Sláva je nejdražší a nejnestálejší zboží na světě, vykupuje se utrpením a otravuje nevděkem. Také Bolívar zaplatil svou slávu draze. Zdejší lid je vrtkavý a dá se snadno svést. Závistivci pomluvili Bolívara tak, že se i proti jeho životu spikli špatní lidé, a když se Bolívar mstil ztratil přízeň svých přátel i lásku lidu. Proto se raději vzdal svých hodností a zamýšlel odejít navždy do Anglie, avšak smrt tento úmysl překazila."

Oba mladíci svěsili hlavy v zadumání a strýc je vybídl, aby se šli podívat do katedrály, kde je socha Panny Marie, ozdobená neobyčejným množstvím drahých kamenů.

Na čistotu si Bogoťané příliš nepotrpí a všelijaké zbytky z domácností vyhazují okny přímo na ulici. Jde-li právě někdo kolem, dostane neočekávané nadělení. Proto naši přátelé šli raději středem ulic. Pak zašli i do předměstí.

Bogota často trpí zemětřesením, a tak není divu, že jsou na domech patrny jeho stopy.

Blížila se jedenáctá hodina.

Naši přátelé pomýšleli na rychlý návrat neboť nadcházela hodina, kdy chtěl strýc František navštívil člena nejvyššího soudu, jak mu poradil místoguvernér v Barranquille. Již se obrátil, když tu Jan se náhle zastavil, rozhodil paže a rozesmál se jako dítě.

Spatřil na jednom domě veliký kus papíru, patrně obrácený plakát, a na něm obraz. Uprostřed plakátu se hromadil sníh, bílý mrak, mlha, pára nebo pěna a nad tou bílou neznámou věcí se šklebily dva růžové obličeje. Jeden měl široce otevřená ústa a druhý mu vrážel do krku jakousi krátkou zlomenou hůl. Buď mu páčil zuby, anebo mu zastrkoval vařečkou do krku knedlík uvázlý v hrdle. Operace byla rozhodně zlá a bolestivá, podle vykulených očí a zkřiveného

obličeje pacientova. Dole pod bílou kupou bylo možno spatřit ohromnou nohu a dvě veliké ruce. Ty ruce páčily z nohy kuří oko velké jako slepičí vejce, ovšem marně, protože kuří oko bylo dobře vklíněno.

"Pojďte se podívat, pojďte se sem honem podívat!" křičel Jan, rozesmátý až do rozpustilosti. "Honem, než pacient zavře ústa, potom bude po komedii."

Strýc František a Diego se při pohledu na obraz také smáli.

"Ale vždyť je to firma," zvolal strýc. "Heleďte, nápisy francouzské, španělské, anglické, ba dokonce i německé!"

Jan už četl:

"E. Loupacke, mistr svobodných umění"

"Hola, zde náleží trhání zubů, holení a vylupování kuřích ok mezi svobodná umění," křičel Jan a zase se, smál a strhl k smíchu i své druhy, zvláště když si i strýc František také přiložil polínko poznámkou, že E. Loupacke, mistr svobodných umění, si firmu maloval nejspíš sám.

Ale vtom se otevřely dveře a v nich se objevil malý, podivný chlapík, který udiveně pohlížel na naše přátele. Jeho zjev rozmnožil a zvýšil veselost diváků.

Představte si mužíka o nic většího, než je vzrostlý chlapec, s bledým vrásčitým obličejem, zarudlým nosem a řídkými žlutavými vousky nad hořejším rtem a na bradičce. Protože nemá pokrývku na hlavě, jsou vidět jeho světle rusé, měkké a rozčepýřené vlasy, které tvoří nad čelem chocholku.

Nejpodivnější je však jeho oblek. Zdá se, že mužík je zavinut v předlouhém povijanu od pat až ke krku. Nejen kamaše, ale i spodky, kazajka, rukávy a nákrčník - vše je z ovinovaček barvy žlutého kanárka, ovšem už značně opelichaného, zaprášeného a hnědě skvrnitého. Z jednotlivých záhybů čouhají papíry, protože pan E. Loupacke má kapsu na svém těle, kde se mu právě zachce. Jeho útlé ruce a malé nohy dokazují, že jeho vzrůst je úměrný a že pan Loupacke skutečně provozuje jen umění, a nikoli těžkou práci. Vtipy se sypaly, smích neustával až teprve rozvážný strýc František, dotýkaje se prstem klobouku na pozdrav, obrátil se k odchodu a řekl:

"Tak sbohem, milý mistře svobodných umění, a mnoho štěstí!"

A mužík, až dosud vyjeveně hledící, pokročil do ulice a zvolal radostně:

"Vy mluví česky? Gott im Himmel! Die Herren sprechen tschechisch. Meine teuere Landsleute!"

"Co to zpívá ten kanárek?" tázal se strýc František překvapeně. Jeník už stál u mužíka, avšak nesmál se.

"Jakže? Vy jste krajan? Čech?" ptal se.

"Ja, ja, Landsmann!" vykřikl mužík a již repetil po německu, vplétaje slova anglická, francouzská a kdovíjaká.

"Jsem krajan z Čech, z Liberce, rodem Němec, který už zapomněl tu trošku češtiny, kterou kdysi znala. Snažně prosím pány, aby ráčili vstoupit do mé oficíny."

Strýc František rozhodně odmítl, avšak Jan byl jednak zvědav, a pak pocítil útrpnost s člověkem, jehož obličej i zevnějšek neprojevovaly blahobyt.

"Počkejte, strýčku, vždyť nic nezmeškáme. A tento krajan je tak zajímavý."

Mužík přiskočil k strýci a drmolil německy:

"Neodcházejte, vznešený pane, prosím vás neodcházejte! Už dvakrát se mi zdálo, že přišli tři svatí králové od Východu, aby mne odtud osvobodili. Uvázl jsem v tomto prokletém hnízdě před sedmi měsíci a nemohu odtud. Umím všecko na světě a zde mám jen nouzi a bídu. Pomozte mi, můžete-li mi pomoci!"

"Jak jste se dostal sem do nitra Kolumbie?" zeptal se strýc.

"Cestuji po světě a provozuji různá umění," odpovídal mužík. "Dal jsem se zlákat bohatým obchodníkem z Bogoty, který mi sliboval hory doly, budu-li ho obveselovat. Před půl rokem odjel a mne nechal na holičkách. Chtěl jsem si vydělat na cestu. Chodil jsem po provaze, metal jsem kozelce, dělal jsem břichomluvce, holím vousy, stříhám vlasy, šiji šaty, trhám zuby, léčím zimnici a umírám hlady, protože zdejší občané nerozumějí umění, netouží po civilizaci, a když se nejvíce nasmějí mým žonglérským kouskům a kotrmelcům, odcházejí bez zaplacení vstupného. Račte se na mne podívat! Mohu já snad někoho upomínat? Připlácl by mě na zeď jako mouchu, sfoukl by mě jako komára."

Mužík svraštil obličej a Jeníkovi se zdálo, že zahlédl v jeho modrých očích slzy.

"A tu jste přišli vy, vy, moji drazí krajané z Čech, z těch dalekých a krásných Čech, a vy byste mi nepomohli, vy byste mě odstrčili, abych se utopil zde v té bídné a špinavé cizině? Hleďte, pánové, je tu dvanáct klášterů, dvacet devět kostelů a pan president," mužík snížil hlas, "je napolo svatý. Mohu zde provozovat se zdarem svobodné umění, když svobodu tady uvázali na řetěz do vězení a svobodomyslníky věší za krky? Zhynu zde a zahynou se mnou i má nadání! Volám jako Nero a vy mne nechcete slyšet," dodal žalostně.

"Strýčku!" zvolat Jan tak smutně a prosebně, že strýc František neodolal a přistoupil k mužíkovi.

"Kolik potřebujete, abyste dojel, kam jste původně chtěl jet."

"Vy mně chcete půjčit peníze, pane?"

"Nechci vám peníze půjčit, chci vám je darovat, protože mi je stejně nemůžete vrátit." řekl strýc.

"A proč ne! Vezměte mě s sebou, šlechetný pane! V prvním velkém městě uspořádáme představení - vy ovšem přijdete jako moji vzácní hosté bez vstupného - a já vám půjčku poctivě vrátím a přidám své nejpokornější díky."

"Nechci díky ani půjčku. S námi cestovat nemůžete, protože cíl naší cesty není ve městě, ale v pralesních pustinách"

Mužík otevřel ústa.

"Páni jsou učenci, vyměřují zemi." vykoktal.

"Ne, hledáme a sbíráme květiny," odpověděl Jan.

"Ach, botanikové? Tedy přece učenci, hned jsem to uhádl," liboval si mužík. "To je jistě příjemné zaměstnání. Šlechetný a vzácný pane," obrátil se k strýci, "vezměte mne s sebou! Potřebujete sluhu, kuchaře, krejčího, číšníka,

hlídače, portýra, lokaje, holiče, pradlenu, postilióna, krasojezdce, žongléra, krotitele zvířat, vyvolávače, čističe bot, mechanika, vychovatele a muzikanta. Všecko umím, a mohu to dokázat nejlepšími vysvědčeními," přitom mužík vytahoval z nesčetných záhybů svého oděvu papíry a výstřižky z novin. "Račte si přečíst všechna doporučení, referáty a kritiky o mně - Ernestu Loupackovi, mistru svobodných umění."

Teď už se zase všichni smáli, neboť mužíkovy pohyby a řeč působily neodolatelně. Mistr svobodných umění, pan Loupacke, jistě zapomněl, že stojí na bogotské ulici, a domníval se, že vykřikuje před boudou na některém předměstí anebo že omračuje obecenstvo z jeviště.

"Strýčku!" přimlouval se opět prosebně Jan.

"Nechci peníze," mluvil horlivě mužík, "budu spokojen, když mi dáte jen najíst. Vezměte mě s sebou a splňte mé sny, pánové! Budu vám věren jako ti vaši psi a vděčen jako nešťastný a opuštěný člověk."

"Dobrá," rozhodl strýc František. "Bydlíme v hotelu Cáriba. Přijďte k večeři. Zařiďte si vše tak, abyste mohl s námi cestovat už zítra nebo pozítří. Jakmile najdeme vhodné prostředky, odcestujeme k jihu."

Mistr Loupacke si položil levou ruku na prsa, zdvihl pravici a zadeklamoval:

"Ich will mich hier zu deinem Dienst verbinden,
Auf deinen Wink nicht rasten und nicht ruhn"

Strýc František se usmál, podal mužíkovi ruku na utvrzení smlouvy a odcházel. Jeník a Diego stiskli také Loupackovi přátelsky ruku a šli za strýcem. Mužík však hleděl za nimi nadšeně, chytil se za rozcuchané vlasy, poskočil jako chlapec a zmizel ve své oficíně. Strýc František odešel do vládního paláce, zatímco Jan a Diego vyšli z města, aby potěšili své zraky pohledem na četné a rozsáhlé zahrady, plné ovocných stromů, květin a zeleniny.

Mladíci rozmlouvali o podivném mužíkovi, který tak náhle nabídl své služby za Sama. Kam zmizel tento zajímavý cizinec? Proč se vlastně skrýval a proč chce, aby počkali na jeho zprávy z Juanu? To vše je zajímalo. Tušili, že Sam se vyhýbá úřadům z politických důvodů a že se asi dopustil něčeho, za co by musel pykat, kdyby byl polapen.

"Strýc uhodl jistě víc než my," řekl Jan, "a přece neodepřel pomoc naprosto neznámému člověku."

"Otec je dobrý," odpověděl Diego, "nepamatuji se, že by někomu něco odepřel."

"Jak rád bych se, Diego, podobal strýci," vzdychl Jan.

"Srdcem se mu velmi podobáš, Jene, a to ostatní musíme dohánět."

"Nikdy ho nedohoníme, copak nevidíš, že se stále ještě učí, a tak nám utíká?"

"Hoňme ho, Jeníku!" žertoval vážný Diego. "Nelelkujme zde a vraťme se ke knihám!"

IV.
MISTR LOUPÁČEK SE OSVĚDČUJE

Strýc František se vrátil velmi spokojen. Přímluvný list od místoguvernéra mu znamenitě posloužil. Člen nejvyššího soudu splnil všecka strýcova přání, ba nabízel mu i svou přímluvu, kdyby Evropané žádali o audienci u presidenta. Seňor Doležal poděkoval a zmínil se ještě o tom, že bude asi nucen přejít přes hranice Ecuadoru do Brazílie, a popsal směr své zamýšlené cesty.

"Napíši vám do zítřka doporučující listy," slíbil senátor a velmi přívětivě se s hostem rozloučil.

Večer byl majitel hotelu Cariba překvapen, když spatřil, jak mužík v černém fraku odehnal číšníky od stolu svých pánů a jak je obsluhuje sám. Zpočátku strýc František odporoval, avšak pan Loupacke hájil statečně své právo.

"Cožpak nejsem vaším sluhou a nebyl jsem šest měsíců číšníkem v Ostende?"

"Ach, vy jste byl také číšníkem?" divil se Jan.

"Ano, mladý pane, a nosil jsem hostům lepší pokrmy, než vám nabízí tato ohavná bogotská kuchyně. Až já vám budu vařit, pochutnáte si lépe."

"Tak taky vařit umíte?"

"Cožpak jsem nebyl tři roky lodním kuchařem?" odpověděl pan Loupacke otázkou.

Naši přátelé se smáli, neboť mistr Loupacke provázel své řeči takovými pohyby, které byly víc směšné než důstojné.

Po večeři požádal strýc František mistra svobodných umění, aby přisedl ke stolu a vyslechl podmínky.

"Milý pane," řekl strýc, "je nutné, abychom si promluvili o vzájemném poměru. Přijal jsem vás do našich služeb, nemám rád pochlebování ani poníženost. Mluvíme stále česky, protože jsme Češi, podle potřeby ovšem i jinými řečmi. Připomínám to proto, abyste nepojal nedůvěru, nebudete-li nám rozumět."

"Sí seňore, já rozumět šecko za málo časy."

"Nu dobrá," odpověděl strýc, "nejdůležitější však je, že odcházíme do krajin, kde nás očekává mnoho nebezpečí, nepohodlí, různých nesnází a mnoho namáhavé práce. Divoká zvěř..."

"Cožpak jsem nebyl krotitelem divokých zvířat?" vpadl mistr Loupacke.

"... nebezpečné zimnice..." pokračoval strýc.

"Umím je léčit," odpovídal mistr.

"... jedovatí hadi, nebezpečný hmyz..." pravil strýc.

"Znám je a nebojím se jich," řekl mistr.

"... zlí lidé..."

"Ukáži jim zuby."

"Varoval jsem vás včas. Nevím, vrátíme-li se za půl roku nebo za rok, zkrátka jdu se svými druhy vstříc neznámému nebezpečí."

"Půjdu s vámi a budu vás chránit," sliboval mužík, což vyloudilo úsměv na strýcových rtech.

"Zítra ráno najmu lehký povoz na kufry a bedny a koně pro nás a odcestujeme na jih k městečku Juanu, a proto nyní

půjdeme spát. Dobrou noc! Ale ještě něco. Musíte mít jiný oblek a vysoké boty, zítra vám je koupím."

Mistr Loupacke připravil svým pánům překvapení již druhý den ráno.

Po osmé hodině přijel před hotel lehký, avšak pevný vůz, tažený párem dobrých koní a mistr Loupacke oznamoval pánům, že je vše připraveno k odjezdu.

"Co je připraveno?" zeptal se udiveně strýc.

"Povoz čeká dole," odpověděl Loupacke ve vojenském postoji, "kufry a bedny mohu nakládat hned. Jezdečtí koně s průvodcem přijdou na zavolání."

"Kdo vám to poroučel? Takové věci obstarávám vždycky sám," řekl strýc přísně.

"Cožpak jste včera večer neřekl, co je třeba? Nejsem snad váš sluha a není to snad má povinnost? Najdete lepší povoz a lepší koně v Bogotě než já? Budete se hádat s majitelem koní a povozu?"

Mistr Loupacke odpovídal nejraději v otázkách.

"Nu, uvidíme," odpověděl strýc smířlivě. "Musím ještě na úřad. Jan a Diego obstarají potraviny na cestu."

"Už jsem je obstaral," odpověděl neocenitelný mistr Loupacke.

"Jste nenahraditelný, milý mistře!" zvolal Jan.

"Teprve začínám být, mladý pane, na úzkém políčku své působnosti."

Strýc odešel a Jan, přitáhnuv milého mistra k rákosové lenošce, přinutil ho, aby usedl.

"Milý krajane," řekl, "jste Němec, avšak vaše jméno prozrazuje český původ. Váš děd či praděd se jistě jmenoval Loupáček, a proto dovolte, abychom se vrátili k prvotnímu jménu!"

"S radostí," souhlasil mistr, "ja, ja, Loupáček, es ist hübsch, ale teď musíme nakládat."

"Dříve se musíte seznámit s naší Lhotkou a Plutem," řekl Jan, "doufám, že máte psy rád?"

"Ó, velmi rád! Pojď sem, pejsku!" Avšak Lhotka a Pluto nejevili přátelství, zavrčeli a odešli stranou.

"Od té doby, kdy jsem byl krotitelem, mám pro zvířata zlé oči," pravil mistr Loupáček, "avšak doufám, že mi vaši psi přivyknou."

"Nemáte rodinu? Jste na světě sám?" ptal se vážný Diego.

"Sám jako ten palec u ruky, mladý pane," odpověděl mistr Loupáček, "avšak na světě je mnoho dobrých lidí."

"Ano, velmi mnoho," souhlasil Diego, "a nejlepší ze všech je seňor František Doležal, pamatujte si to!"

"Věřím vám, mladý pane, a budu dbát na to, aby byl vždycky spokojen."

Strýc František se vrátil a za hodinu po jeho návratu ujížděla malá karavana od města k jihu. Po několik hodin běžela silnice náhorní rovinou, později se změnila v pouhou cestu, která se rychle svažovala, až posléze se o překot hnala do vzdálené roviny, do daleka rozevřené, takže obzor na východě uběhl kamsi do nedohledna. Na západě se vršily kopce a hory porostlé pralesem, kdežto svahy byly obdělávány a vesnice nebo jen osamělé farmy nebyly vzácné. Četné potoky, sbíhající z pohoří, dodávaly krajině dosti vláhy.

Psi běželi asi dvě hodiny podle povozu, ale nakonec se přece dali bez odporu naložit na vůz mezi bedny a kufry.

Loupáček je vítal vlídnými slovy, avšak dosud se neodvážil je pohladit.

Naši přátelé pozorovali změnu teploty i rostlinstva. Na výšinách rostly zelené keře, v nižších polohách nádherné listnaté stromy, a čím sjížděli hlouběji, tím více pochovali přibývající tropické vedro. V lesích nabyly převahy palmy, liány a cesmínové keře. Motýli nádherných barev, velicí jako dlaň, se vznášeli volně a jaksi vznešeně nad květy, kdežto kolibříci se míhali tak rychle, že oko nepostřehlo ani krásu jejich peří, ani tvary; až teprve když usedli, mohli se jim podivovat. Zato tangary poletovaly v hejnech a zářily barvami. Jsou to zelené, modré a červené jiskry v tichých lesích a předstihují svým krásným peřím i vlhy a papoušky.

Jan měl sto chutí seskočit s koně a podniknout malý hon, ale strýc to nedovolil.

"Kdybych se chtěl zdržovat zde, lovili bychom orchideje," řekl, "chci však proniknout hlouběji, kde bychom mohli nerušeně pracovat."

Naši přátelé museli přebrodit řeku Metu, která odtud spěchá do Nanos a po dlouhém toku se vlévá do Orinoka. Brod byl nalezen brzy a koně se vody nelekli. Hejno kachen, které se vzneslo z rákosí, vydralo z Janových prsou hluboký vzdech, neboť neměl po ruce pušku.

Llanos se prostíraly do nedohledna, pokrývala je tuhá tráva tvořic skupiny, i křoviny a stromy nablízku i v dáli stály vždy ve skupinách.

"Nynější měsíc září je dobou, kdy řeky jsou nejvodnatější a trávy na Nanos v posledním zrání," řekl strýc. "V říjnu se tato rozkošná země promění na čtyři měsíce v poušť. Tropické slunce sežehne všecko co roste. Ustanou deště, tráva zhnědne, zpuchří a rozpadne se, listí křovin a stromů se zkroutí a část ho spadne, tisíce zvířat uprchnou k vodám, hmyz pohyne a nad mrtvým krajem nepřelétne ani dravý pták, protože by tu nenašel potravu. Smrt položí svůj hnědý rubáš na Llanos a nahá země rozpuká pod palčivými polibky nelítostného slunce. Avšak v únoru spadnou první deště. Jaký div! Jaká změna! V pohádkách se vypravuje, že kdosi slyšel trávu růst, zde ji může vidět, jak se žene v uzounkých stoncích ze země. Včera byla země holá a hnědá, do rána je šedá, do večera sivá, a než se naděješ, objeví se v dolinách ostrůvky zeleně. Přes Llanos přeletí ptáci, svým křikem vylákají zvířata, objeví se plazi, a hmyz, kamsi zalezlý, se probírá z mrákot. Tehdy je na Llanos nejkrásněji; tisíce cibulovitých rostlin vybují šťavnatými listy mezi trsy trávy; vždy celý rod opanuje velikou plochu a závodí s rostlinami, jejichž květy se rozvíjejí teprve tehdy, když už cibulovité družky hýří barvami a vůní po kraji. Houfy lesních včel padají sem jako zlatý déšť a zlatokřídlí brouci hrají basy k příjemné hudbě malých pracovnic. Jásavý, bujný život zazvučí všude, kde před týdnem posupně mlčela tichá smrt."

"Šlechetný pane." zvolal mistr Loupáček. "Miluji básníky a obdivuji se jim!"

"Co to melete o básnících?" zeptal se strýc František.

"Cožpak jste právě nebásnil, drahý seňore?" odpověděl mistr svobodných umění po svém zvyku otázkou.

Strýc se usmál a řekl: "Nebásnil, jen vzpomínal, milý mistře!"

Koně potřebovali odpočinek a také lidé zatoužili po chvilce klidu. Všichni byli jízdou již unaveni, neboť polední zastávka byla krátká a nyní se už schylovalo ke čtvrté hodině odpolední.

Majitel koní a povozu, který naše přátele provázel, radil aby dojeli k nějaké vsi nebo farmě, avšak strýc František se rozhodl pro lučinu, pro Llanos. Poručil, aby byl postaven stan a aby bylo sneseno vše, co bude hořet. Potraviny, které vezli z Bogoty, stačí dobře na večeři i na zítřejší snídani. Podle slibu majitele koní dorazí karavana do Juanu před polednem.

Jan ihned navrhl, aby podnikli malý hon, protože ještě dvě hodiny bude den, a když slíbil, že se s Diegem nevzdálí příliš od ležení, svolil strýc, aby zkusili v Llanos poprvé lovecké štěstí.

Psi se rozběhli do travin. Radostně štěkali, jakmile uviděli pušky v rukou mladých mužů.

Lhotka měla štěstí, již po stu krocích vyplašila ptáka. Vznesl se, třepetavě letěl a zase brzy zapadl do trávy.

Při druhém vzletu ho Jan sestřelil, jako když rukou mávne. Pluto neměl štěstí, vystavil sice Diegovi hejno zvěře, ale když mladý střelec došel až k němu, rozběhlo se hejno zvířátek na všecky strany.

"Fuj, Pluto, to není lovná zvěř," volal Diego, "to jsou nějací hraboši nebo myši."

Vyšší tráva a rákosí prozrazovaly tůň. Pluto skočil do houštiny jako divý a vyplašil párek bahňáků, z nichž jeden padl, zasažen broky z Diegovy pušky.

S jakou radostí jej Pluto přinášel, jak mával chvostnatým ohonem a hrdě šlapal! Avšak hrdost a horlivost, s kterou se potom vrhl do skupiny křovin, se rázem změnila. Pluto uskočil a naježil srst; měl patrně strach. Diego spatřil vlnivý pobyli trávy a uhodl že prchá z křoví veliký had. Zbytečně mu nadběhli; plaz zmizel beze zvuku.

Dvě rány, vypálené rychle za sebou, zvěstovaly, že Jeník našel opět zvěř. Lhotka mu přinášela čtvernohé zvíře, podobné zajíci, jenže s útlejšíma nožkama a s krátkým čumákem.

"Nevím, bude-li to k jídlu." volal na Diega, "má ale srst měkounkou jako zajíc."

Diego navrhl, aby se vrátili. "Otec bude mít o nás starost." řekl. "K večeři nám to bude stačit."

Jan se vracel nerad, ale když pohlédl na slunce, neodporoval a zamířil k ležení, kde již byl postaven okrouhlý stan a opodál ležela kupa uschlé trávy, rákosí a nasekaných větví i prutů z křovin.

Mistr Loupáček složil i přenosnou malou plotnu, kterou naši lovci vezli s sebou až z Londýna.

Strýc František se na cestu připravil velmi pečlivě a použil všech praktických pomůcek, které mu mohl moderní průmysl nabídnout: byly to nejen zbraně, výbušné náboje a různé nástroje, ale i jemné masky na obličej proti moskytům a rukavice, v nichž ruka nepozbývá obratnosti, léky, předměty na výměnu s domorodci, různé přístroje, chemikálie, knihy a mapy.

Mistr Loupáček radostně uvítal lovce a chtěl se hned zmocnit úlovku, ale Jan chtěl dříve vědět, co ulovili. Kurovitého ptáka prohlásil strýc za jakousi stepní koroptev nebo křepelku čili, jak jí zde říkali, "tinámy".

"To si budu pamatovat," zvolal mistr, "tinámy, to znamená: ty námi budeš snědena!"

Bahenní ptáky prohlásil strýc za druh kolíků u pravil, že jejich maso chutná jako slučí.

"Velmi pěkní ptáci," pochvaloval si mistr Loupáček, a už je kladl vedle tinámy.

O čtvernožci prohlásil strýc, že je to zvíře, které je skutečně podobné zajíci. Ale zdejší farmáři je honí jen psy, za ránu jim nestojí. Jeho kožišina se cení víc než maso, ačkoli i to se dá jíst.

"Ale jméno, jméno, strýčku!" volal Jan.

"Na jméno si, milý hochu, právě nevzpomínám," odpověděl strýc.

"Jakže strýčku? Zapomněl jste jméno?" divil se Jan.

"Milý Jeníku, přiznávám se beze studu, že bych při zkoušce ze zdejšího rostlinopisu a živočichopisu hanebně propadl. Kolumbie, Venezuela a Brazílie jsou tak bohaté, že i učení odborníci jsou občas na rozpacích. A pro obsáhlost a bohatost zdejší přírody nebylo možné dosud vydat knihy, v nichž by se mohlo o všem pojednávat."

Jan vzdychl, rozhlédl se kolem a zašeptal: "Jak je to smutné!"

"Proč, Jene? Copak není největší rozkoší hledat, zkoumat, nalézat a stále se učit? Lituji každé hodiny, která uprchne bez užitku, a přeji si dlouhý život jen proto, abych se učil."

"Miluji učence a vážím si jich," pravil opět mistr Loupáček, avšak tentokrát nepochodil tak dobře jako s básníky.

"Básníkem nemůže být každý," řekl strýc důrazně, "ale učit se může každý a svou lásku a obdiv dokáže právě tím, že se učí."

"Cožpak jsem se neučil celý život?" odpověděl mistr. "Ovšem květiny, ptáci a hmyzožravci mi nepřišli často pod ruku, ale budu to dohánět. Teď však s dovolením tyto chlapíky odstrojím a udělám z nich výbornou večeři."

Za hodinu večeřeli naši přátelé i jejich společníci při plápolu ohně. Vůně se táhla po lučinách a přivábila černé stíny, které však ihned zmizely, jakmile některý z mužů vstal a s hořící větví v ruce se šel podívat na nezvaného hosta.

Strýc František určil pořadí stráží, sám si vyhradil hodiny k ránu, neboť v té době vychází z lesů a houštin jaguár, který se nelekne ani ohně.

Nádherné a jasné hvězdy zářily na tmavé obloze. Llanos ztichly, avšak vzdálený prales se probouzel. Naši přátelé nebyli překvapeni, znali ten hluk a řev.

Jan ležel a držel Diega za ruku, vzpomínal.

"Je tu krásně, avšak nejsou tu ty vlídné modré noci jako u nás. Pamatuješ se, jak jsme leželi ve Lhotce u Chrudimi pod hruškou, jak usínala ves, štěkali psi a naše růže voněly? Diego, dal bych rok života za minutu doma!" Vzdychl a zmlkl.

Diego také vzpomínal. Čas vymazal z jeho paměti zlé doby jeho dětství, kdy se s tlupou Indiánů toulal po yucatánských lesích a savanách, avšak jasně vtiskl do jeho mysli obrazy londýnských zahrad, ulic a domů. Tam všude se učil poznávat otce Františka, tam vyrůstala vděčnost v lásku a láska ve vášeň. Otcův obraz a vzpomínky na

společný život vyplnily mysl i srdce indiánského chlapce tak, že nebylo chvíle, aby na ně zapomínal. Po návratu z Kostariky přijal strýc František Diega za svého syna, dal mu své jméno, posílal ho do škol a sám se staral o jeho pečlivé vychování.

Z prostého indiánského chlapce se stal vzdělaný člověk, jehož snaha se velmi podobala snaze Janově: strýc-otec byl jejich vzorem - ideálem!

Noc uplynula klidně.

Po nočním odpočinku běželi nasycení koně bystře, a tak než bylo poledne, doběhli k cíli. Majitel koní doporučil Evropanům dům, kde našli přístřeší a dost pohodlí, aby si mohli po dlouhé cestě odpočinout.

Strýc František prošel městem, avšak po Samovi nebylo vidu ani slechu.

"Počkáme do zítřka," řekl strýc, "protože slib se musí vždycky splnit. Zítra se pokusím koupit vůz a koně, do Caguanu je daleko a pochybuji, že by zde někdo pronajal zvířata a vůz. Bude taky třeba, abychom našli spolehlivého vozku."

"A proč? Cožpak tu nejsem já?" ozval se mistr Loupáček.

"Umíte také jezdit a řídit povoz, mistře?"

"Jestli umím? Cožpak jsem nebyl tři ruky krasojezdcem a nejezdil v cirkuse s ruskou trojkou?" řekl mistr hrdě a vypjal uzounká prsa.

V.

NA FARMĚ "NUOVA LESACA"

Mistru Loupáčkovi se naskytla příležitost, aby dokázal svou dovednost jako vozka, dříve nežli se nadál.

Druhý den ráno po deváté hodině projížděl ulicemi nevelkého města Juanu jezdec, který se horlivě vyptával, zda přijeli z Bogoty tři bílí cizinci.

Nemusel se dlouho vyptávat, neboť juanští obyvatelé, od nejstarších až k nejmladším, věděli od včerejška ne o třech, ale o čtyřech Evropanech, z nichž nejzajímavější byl ten maličký zavinutec, podobný housence.

Když se jezdec objevil před našimi přáteli, prohlásil se za posla Fernanda Calaboza, farmáře, který prosí své přátele, aby s důvěrou následovali posla, který je dovede tam, kde jsou netrpělivě očekáváni.

"Není to lest? Nemáme být někam vlákáni?" ptal se opatrný Diego česky.

Strýc se zamyslil. "Doufám, že ne," řekl po chvíli. "V tom vězí Sam. Ovšem opatrnost je matka moudrosti a budeme jí poslušni."

Posel poznal, že cizinci váhají, a proto pravil:

"Můj pán předvídal vaši nedůvěru a poručil mi, abych vám, odmítnete-li ústní pozvání, doručil tento dopis."

Strýc František roztrhl obálku a četl:

Fernando Calabozo uctivě zve seňora Františka Doležala a jeho dva druhy na svou farmu ‚Nuova Lesaca'.

"Ano, je to písemné pozvání," řekl strýc, skládaje dopis, "avšak seňora Fernanda Calaboza neznám."

"Můj pán je znám ve městě. Zeptejte se kohokoli, jestli je hoden, abyste ho poctili svou návštěvou," pronesl posel hrdě. "Nebudu se nikoho ptát. Pojedeme, jakmile obstarám vůz a koně," odpověděl strýc František.

"O to se můj pán postaral. Řekněte, kdy si přejete opustit město," dodal posel.

"Ihned, neboť v Juanu nás nic nezdržuje," odpověděl strýc František.

"Výborně!" pochvaloval si posel. "Do farmy je dobrých šest hodin jízdy. Ve čtvrthodině zde budou koně i vůz."

Posel odešel a naši čtyři přátelé, neboť i mistr Loupáček se vtírá jaksi přirozeně do naší přízně, se dívali chvilku na sebe.

"Vzkaz je opravdu od Sama, který se změnil ve Fernanda Calaboza," potvrdil Jan.

"Myslím, že se mýlíš, Jene! Fernando Calabozo bude jiná osoba; spíše Samův ochránce," řekl Diego.

Strýc mlčel a přemýšlel, potom řekl zvolna, jako by i jeho domněnky váhaly:

"Sam mluvil o svém otci, který ho očekává. Písmo pozvání prozrazuje starou ruku. Ale cožpak jsme, hoši, snad bázlivci? Pojedeme! Šest hodin cesty nás příliš neodchýlí od našeho směru na jih."

"Přijíždí povoz," řekl Diego a vyklonil se z okna.

"Hleďte, mistře, u oje jsou zapřaženi čtyři koně vedle sebe a vzadu tři."

Posel vstoupil, oznámil, že je připraven k odjezdu, a pomohl snášet kufry i bedny na vůz.

"Seňorové pojedou jistě raději na koních," řekl posel a ukázal na pěkná osedlaná zvířata za vozem. Přitom lezl na vůz, aby usedl na přední sedadlo. Ale tam už seděl mistr Loupáček a držel v rukou opratě. Psi pobíhali kolem vozu a pobízeli ke spěchu.

Strýc František zaplatil hostiteli, vyšvihl se na koně a poručil, aby se vyjelo. Koně poskočili, vůz se zakolébal na nerovné cestě, psi zaštěkali a karavana vyjížděla hlučně z města, provázena pohledy domorodého obecenstva.

Strýce Františka těšilo, že vůz zamířil za městem k jihu, avšak neznepokojil se, ani když po dvou hodinách zahnul k východu. Dosud jeli na rozhraní mezi pohořím a savanou, zatímco po změně směru vnikali mezi pahrbky, chlumy a kopce.

Vozka znal jistě cestu dobře, neboť nikdy nebyl na rozpacích, do kterého údolí má zabočit. Krajina byla velmi příjemná, ba Jan dokonce prohlásil, že je podobná pahorkatině za Chrudimí, jenže tam jsou na kopcích lesy borové a smrkové a zde husté lesy listnaté.

Posel dopřával koním málo odpočinku a šli pomalu jen tenkrát, když se brodili potoky, nebo museli přes kopec, jemuž se nebylo možno vyhnout. Lhotka byla ráda, že ji vzal Diego před sebe na koně, a unavený Pluto upomínal štěkotem Jana, že by se také rád svezl.

Náhle ustoupily kopce do pozadí a před očima našich přátel se objevila širošírá kotlina, ze všech stran obklíčená

horami a proťatá řekou, jejíž vody spěchaly od východu k západu. Kam oko dohlédlo, prostírala se luka, v nichž tu a tam stály skupiny velikých stromů s hustým porostem křovin.

"Jsme na pozemcích mého pána Fernanda Calaboza," oznamoval posel ukazuje bičem kolem. "Za hodinu dojedeme do farmy."

Na lukách se objevila stáda; tam se pásli v hloučcích koně, jinde roztroušený skot; většina zvířat však odpočívala, zažívala. Od řeky se ozýval křik lidí, a na Janovu otázku, co se tam děje, odpověděl posel klidně:

"Pastýři nejspíš vyhánějí z řeky stáda, kterým se nechce z příjemné lázně."

Když se Jan podivil množství koní a skotu, strýc se usmál:

"Říká se, že ve Venezuele zahynulo morem v jediném roce na milióny koní a mezků, že však ztráty byly brzy nahrazeny. Nelze se tedy divit množství, tyto savany je snadno uživí."

"Koupíme si tady lacino koně," mínil Jan.

"Jistě, a vybereme si nejlepší z dobrých," těšil strýc Jana, který miloval jízdu na koni.

Povoz vyjel z lučin na cestu a okolí se náhle změnilo.

Místo lučin se vpravo i vlevo rozkládala pole s nejrůznějšími plodinami. Stála tu dosud kukuřice se širokými vlajícími listy a velkými palicemi klasů, prostírala se tu strniska po pšenici, při řece vlála cukrová třtina, jinde se válela v chuchvalcích bujná hrachovina a v dálce se před zraky příchozích objevovaly řady keřů a stromů nejrůznějších tvarů.

Byly to kávovníky a různé druhy palem, buď s lahodným ovocem, nebo poskytující rozmanité užitečné látky.

Čím hlouběji vnikali naši přátelé do širokého údolí, tím více se krajina měnila v zahradu. A uprostřed tohoto ráje, vykouzleného pilnýma lidskýma rukama, se náhle objevil nevysoký, avšak rozlehlý dům, který s hospodářskými budovami uzavíral čtvercový dvůr. Dům stál na podezdívce asi metr vysoké a byl vystavěn z otesaných kmenů, důmyslně zkřížených.

Prostory mezi kmeny byly vyplněny zdivem obarveným na červeno a červená plechová střecha, jen mírně skloněná, pokrývala budovu jako obrovský rozevřený slunečník.

Uprostřed byl široký vchod. Po kamenných schodech se šlo na prostornou záhrobeň, obíhající celý dům. Dřevěné žaluzie, vypjaté na železných tyčích, bránily světlu, aby nevnikalo do pokojů, avšak propouštěly dostatek vzduchu, aby ochlazoval zastíněné místnosti.

Vůz a jezdci vjeli do dvora širokými vraty. Ze stáje vyběhli dva sluhové, černoši, kteří se měli hned k dílu. Ve vchodu domu se objevil stařec, opírající se o rameno sluhy.

Strýc František rázem poznal, že je to pán domu. Bílé vlasy a vous mu splývaly kol vyhublých bledých tváří, avšak tmavé oči byly dosud plny lesku. Vysoké čelo, rovný nos a přísná ústa prozrazovaly člověka kdysi jistě silného a hrdého. Ale síla již vyprchala z těla.

Strýc František pozdravil a zdvihl klobouk; i oba mladíci, sedící dosud v sedlech, se uklonili.

"Buďte vítáni, pánové, a odpusťte, že vám nespěchám vstříc, jak bych chtěl. Račte vstoupit! Moji sluhové se o všecko postarají." Kynul vlídně rukou a čekal, až naši přátelé k němu došli.

Na prahu jim stiskl ruce. Potom poodstoupil stranou a prosil je, aby vešli do prostorného a pohodlně zařízeného pokoje.

Hostitel vešel za nimi. Když propustil sluhu, znovu vítal hosty a prosil je, aby se posadili.

"Nebudu vás, pánové, dlouho zdržovat, vaše pokoje jsou připraveny, chci vám jen poděkovat za službu, za kterou se vám nemohu nikdy dost odměnit. Carlos mi řekl všecko a hoří touhou, aby vás mohl obejmout. Je ale i v otcovském domě v nebezpečí, a musí se skrývat."

Stařec byl dojat. Silně tiskl ruce našich přátel, pohlížel jim do očí, a když se opět vrátil k Janovi, přitiskl jeho hlavu k prsům a políbil ho na čelo.

"Vy, mladý cizinče, jste nabídl mému synovi, psanci a politickému zločinci, jehož jméno viselo půl roku na šibenici, své přátelství a své srdce. Pochopíte, co pro vás cítí otec toho syna? Milujte ho, milujte Carlose, je tak šlechetný a dobrý jako vy!"

Tedy vše, co naši přátelé tušili, bylo pravda, ba pravda ještě děsnější. Mladý svobodomyslník byl strůjcem povstání, jež mělo přede dvěma roky svrhnout zpátečnickou vládu. Ale povstání bylo tvrdě uduseno, liberálové byli pověšeni nebo uvězněni, jejich jmění bylo zabaveno a krutější zákony omezily občanskou svobodu.

Carlos Calabozo šťastně uprchl na Velké Antily a tam prožil dva roky. Spiknutí bylo zosnováno v hlavním městě, v jeho čele stáli studenti a jiní mladí lidé, proto nemohl nikdo vinit Carlosova otce, a poněvadž se nenašly důkazy, že by syn byl jednal s otcovým souhlasem, byl Fernando Calabozo ušetřen. Avšak zvědové kroužili kolem jeho farmy a s jistotou očekávali, že se syn vrátí k otci.

Ale ani starý otec nelenil. Že jeho syn uprchl, mu pověděl jeden přítel. Nikdo však nevěděl kam. Proto Fernando Calabozo rozeslal spolehlivé muže do různých končin, aby pátrali po uprchlíku a donesli mu peníze. Tak se podařilo jednomu z poslů, že Carlose Calabozo našel na ostrově Haiti, a od té doby si otec se synem posílali ústní zprávy.

V poslední době onemocněl seňor Fernando a volal syna k sobě, aby se s ním navždy rozžehnal. Carlos pospíchal domů přímo, protože věděl, že by na oklikách našel víc překážek než na přímé cestě, kde ho nikdo neočekával a kde nikdo nevěřil v takovou zoufalou smělost. Carlos však byl zoufale smělý, vždyť ho volal umírající otec.

Do Barranquilly dojel snadno, avšak projít lví tlamou, Bogotou a sta kilometrů po Magdaleně, bylo nemožné, neproklouzne-li náhodou, neboť dohled na průvodní listiny byl přísný. Tuto službu mu mohli prokázat cizinci, budou-li ochotni. Měl štěstí, našel naše přátele, proklouzl v přestrojení za černocha Bogotou až do farmy "Nuova Lesaca", vloudil se v noci do pokoje a padl otci do náruče.

Otec radostí okřál. Celou noc prošeptali a druhý den k večeru se hnal posel k Juanu, aby přivezl ochránce do farmy.

Carlos ani doma neodložil svou masku a skrýval se i před sluhy, poněvadž si nebyl jist, není-li mezi nimi vládní slídič.

Hosté jsou vřele vítáni a musí si zde odpočinout, Avšak prokáží uprchlíkovi ještě jednu službu. Protože směřují k jihu, vezmou s sebou Sama, který je opustí, jakmile překročí hranice Kolumbie. V republice Ecuadoru bude Carlos v bezpečí a zároveň bude tak blízko, že bude moci navštěvovat otce. Tak to bylo s otcem umluveno.

To všechno se naši přátelé dověděli po večeři, když odešli sluhové a když mistr Loupáček, stoje na stráži, hlídal, aby se nikdo nepřiblížil k pokoji, v němž při malém světle seděli naši přátelé s donem Fernandem a s Carlosem. Dnes nebyl černochem, ale mladým mužem, který je potkal na cestě z Barranquilly do přístavu. Objímal je všechny a nazýval nejmilejšími přáteli.

Důvěra žádala důvěru. Také naši přátelé vypravovali o svých příhodách, o svých plánech a cestách, a když se k ránu rozcházeli, loučili se jako lidé, kteří se již dávno znali a milovali.

VI.
BOUŘE

Naši přátelé zaspali. V domě panovalo ticho a zpěv ptactva v zahradě nerušil jejich spánek. Probudili se teprve k poledni. Hostitel je očekával u snídaně a po snídani je vybídl, aby si prohlédli zahradu, kam se dal také dovést svými sluhy.

Jan a Diego se nemohli dost vynadívat. Nejen krásné květiny, křoviny a stromy, porostlé kvetoucími liánami a různými popínavými rostlinami, poutaly jejich pozornost a těšily jejich zraky, ale i zpěv ptactva lahodil jejich sluchu a sladké vůně omamovaly smysly.

Pole velikých ananasů slibovala pochoutku po obědě, stejně jako plody palmy mauritie, které chutnají s cukrem lépe než pomeranče. zde se vanilka spouštěla ze stromu a tvořila besídku, tam filodendrony lákaly pestré motýly a kolibříky.

"Všecko by zhynulo, kdyby nebylo řeky," pravil seňor Calabozo, "naše pumpy pracují v době sucha celé noci."

"A co kobylky?" ptal se strýc.

"Kobylky jsou nejkrutější metla země," řekl seňor, "avšak moji farmu dosud nenavštívily, ačkoli tu bydlím již čtvrt století. Snad mou farmu chrání hory, které nutí kobylky, aby se vznesly do značné výše a potom nás přeletí. Kam padnou, tam ovšem zničí všecko, co se zelená, ba i drobná zvířata, jestli včas neuprchnou. Povodeň, krupobití, sucho, nic není tak zlé jako kobylky."

Stařec byl unaven a usedl. Vybídl hosty, aby šli dále sami. Naši přátelé došli ke skupině palem.

"Hleďte, palma voskonosná," zvolal strýc. "Zde je možno sbírat voskové šupinky na stromě!"

"Rád bych věděl, kdo by je chtěl sbírat." řekl Jan.

"Ty jistě ne, a přece je vosk této palmy tak dobrý jako vosk včelí a mnoho se ho vyváží z Venezuely i z Kolumbie. Ale ticho! Tam padají ze stromu jádra a slupky. V zahradě našeho milého seňora jsou nevítaní hosté. Pojďte se podívat!"

Jan a Diego došli k jiné skupině stromů, v jejichž korunách viděli sice ovoce, ale ani jediné zvíře.

"Kde jsou ti hosté, nebo vlastně škůdci?" ptal se Jan. "Nevidím je."

"A přece je tu celé hejno papoušků," tvrdil strýc. "Pošli sluhu pro pušku a uvidíš."

Jan poslechl a odběhl.

V korunách stromů bylo ticho. Nic se nehýbalo a také už nic nepadalo ze stromů, škůdci poznali, že jsou prozrazeni.

Po chvíli se Jan vrátil a podal pušku Diegovi, jehož bystrý zrak vypátral skrývajícího se škůdce. Třeskla rána, ze stromu padal pestrý pták a houf jeho druhů se vznesl s křikem do vzduchu. Papoušci mávali rychle křídly a jejich dlouhé zelené ocasy jim vlály dolů, jako když se u nás vznesou překvapené straky. Zastřelený pták byl krásně zbarven; jeho oranžová křídla s modrými letkami, červená hlava a zelený ocas se Janovi tolik líbily, že si chtěl papouška vycpat. Ale strýc ho varoval.

"Začneš-li, Jeníku, už nyní vycpávat, musíš si brzy zjednal vůz pro své strakaté mrtvolky."

Jan uposlechl. Ale jedno si přece neodepřel; chytil několik velkých motýlů a pěkných lesklých brouků.

"Rád bych měl také kolibříčka," řekl, "avšak živého."

"Z toho nebude nic, milý hochu" pravil strýc. "Některým přírodozpytcům se sice podařilo ochočit a udržet v zajetí kolibříky po několik neděl, ale potom jim bylo tím víc líto rozkošných ptáčků, když zahynuli."

"Četl jsem, že je možné krmit je sirupem, medem anebo cukrovou vodou," řekl Jan, který se nerad vzdával.

"A dodej - hmyzem," doplnil strýc Janovo vědění. "Kolibříci jsou také hmyzožravci, a pijí-li z květů medovou šťávu, vybírají zároveň broučky, kteří si přišli do květného kalichu zamlsat."

Seňor Fernando Calabozo poslal pro hosty sluhu.

"Vraťme se domů," pravil, "podle všech úkazů přijde bouře a bude lépe, když ji budeme pozorovat z pokoje než ze zahrady."

Na dotvrzení hostitelových slov zaplála na východě náhle obloha, zavál silnější větřík, listí zašelestilo a palmy se naklonily.

Naši přátelé odcházeli k domu, ale přesto se často ohlíželi k východu, kde plamen nepohasínal.

"Co to? Hoří tam za horami?" ptal se Jan.

"Ne, blíží se bouře," odpověděl statkář a vstupoval do domu.

Jeho služebníci zavírali rychle okenice, zamykali dveře, podepřeli vrata sochory a sehnali zvířata, zvláště drůbež, do kolny a do chlévů.

Nejpodivněji se choval pták větší než husa s chvostnatým ohonem. Křičel, bubnoval, vrčel a přitom tančil. "Coterret, burettet, turrú," troubil hlasitě a utíkal před sluhy. Vtom vyběhl z postranního stavení indiánský klučík a vykřikl: "Nanu!" Pták k němu běžel jako pes a vyrážel zvuky jako břichomluvec.

"Co je to," ptal se Jan stoje ve dveřích.

"To je čája, čája bělolící, nejplašší zdejší pták, dokud žije na svobodě, a nejpřítulnější druh dětí, byl-li ochočen," vysvětloval hostitel. "Na mém dvoře jich běhá asi tucet, každé dítě chce mít svou nanu."

Hosté se vrátili včas. Vítr zesílil, sklon palem byl stále hlubší a světlo od východu se blížilo.

"Jsou to silné a nepřetržité blesky, pánové, budete-li si přát, zavřeme okenice!"

"Ne, ne, chceme je vidět," volali Evropané.

A viděli je, až jim bylo úzko!

Bouře se přenesla přes hory a zastavila se nad údolím. Stíhají-li se u nás rychle blesky, odmlčí se i nejodvážnější lidé, avšak trvá-li oslňující světlo, protínané neustále fialovými provazci, čtvrt hodiny, zdá se vám ta čtvrthodina věčností. Zavřete oči a před nimi se vám točí krvavá kola, přitiskněte na víčka dlaně, hluk hromu vámi otřásá, pohlédnete znovu do výhně, zděsíte se a ucítíte palčivost, jako by vás bodaly jehly až dlo mozku. Vaše rozčilení vzrůstá, chcete volat "dost již, dost", ale nemáte sil. I pokoj a jeho stěny vás oslňují a nerozeznáte předměty: To je trest za to, že jste chtěli vidět blesky v Kolumbii!

Bouře se vzdálila a naši přátelé seděli dosud omámeni. Toužili po noci, po tmě, aby si jejich předrážděné nervy odpočinuly. Teprve po večeři, když opět seděli v tmavém pokoji ve společnosti seňora Calaboza a jeho syna, pocítili úlevu a slíbili, že se zítra zúčastní lovu. Carlos toužil po volné přírodě; promění se opět v černocha a jako sluha Evropanů se s nimi vydá na lov do míst, která tak dobře zná.

Všichni odešli brzy na lůžka, aby se spánkem posilnili na zítřejší výpravu.

VII.
LOVECKÉ DOBRODRUŽSTVÍ

Druhý den časně ráno vyjeli naši přátelé na koních. Známý posel - pánův důvěrník, a mistr Loupáček jeli za nimi. Seděli na lehkém voze, do něhož byli zapřaženi opět čtyři koně.

Lovecká výprava, opatřená zbraněmi, náboji a potravinami, zamířila k východu, k horám, z nichž přitékala do údolí řeka.

Za plantážemi cukrové třtiny se k výpravě přidal mladý černoch, který tu čekal na netrpělivém koni.

Psi Pluto a Lhotka poskočili k jezdci, vyskakovali na koně, mávali ohony, jako by žádali polaskání. Mladý černoch je vítal jejich jmény a pobízel je, aby hledali. Byl to Sam, jejich dávný známý.

Sam jel v čele výpravy a po půlhodině rozhodl, aby jezdci sestoupili s koní a připravili se k lovu.

Jezdečtí koně byli přivázáni za vůz, který měl jet pomalu za lovci.

"Zvěř najdeme nejspíš v savaně a v lese poblíž řeky," řekl Sam.

"Na jakou zvěř nás vedete, Same?" ptal se Jan.

Sam se usmál. "Cožpak já vím, jaké lovecké štěstí nás očekává? Snad potkáme jaguára, medvěda nebo pumu, snad jen mravenečníka nebo pásovce, všichni žijí v našich lesích. U vod bude mýval, nosál, snad překvapíme lišáka, jelena nebo stádo pekariů. O ptactvu ani nemluvím, však uvidíte. Nejste nováčkové v pralese, a proto víte, že hlavní pravidlo zní: Po každé ráně hned nabij znovu. A teď - lovu zdar!"

Naši přátelé nabili pušky.

Sotva psi skočili do houštiny při řece, vyplašili zvíře, které úzkostlivě naříkalo: "Ap, ap," a vrhlo se do mělké vody. Jan zahájil lov první šťastnou ránou a rozběhl se, aby pomohl psům. Přivlekl tučné prasátko a čekal pochvalu, ale Sam se hlasitě smál:

"Blahopřeji vám, milý příteli, ke šťastné ráně! Kapybary se u nás nestřílejí, ty chytáme do ok. Ani pečínka by vám z ní nechutnala, je příliš tučná."

Zahoukla rána ze strýcovy pušky a Pluto běžel, aby přinesl z vody kořist. Nesl ptáka, pokrytého černohnědým a kovově lesklým peřím.

"To je zajímavý kamiš růžkatý," volal Sam. "Vidíte, přátelé, jaký má na hlavě dopředu zahnutý roh? Naši lidé tvrdí, že pták, dříve než se napije, smočí roh ve vodě. Všimněte si taky, že má na ramenou a u kořenů letek rohovité výrůstky."

Mistr Loupáček přiběhl k lovcům:

"Zdá se, že bude jedlý, a proto si ho dovolím naložit na vůz i s tímto prasátkem," zvolal a odnášel první úlovek.

Jan spatřil krásného strakatého ptáka, který klikatým letem zmizel za rákosím. Poprvé se mu úskok podařil, avšak když se vznesl podruhé, spadl zasažen broky. Jan se z úlovku zaradoval, neboť tak pěkně kropenatého ptáka, v jehož peří se mísila červeň, hněď, zeleň a modř, ještě neviděl. Běžel ke strýci, aby se dověděl, jak se ulovený pták jmenuje.

"Je to zdejší chřástal," odpověděl strýc. Sam potvrdil strýcova slova a dodal, že zde mu říkají "velkokřídlý motýl".

Diego nesl pušku přes rameno a zdánlivě nevěnoval lovu pozornost, avšak ve skutečnosti viděl víc než ostatní. Jeho smysly byly bystřejší než smysly bělochů, ale Diego byl klidný lovec a čekal na lepší kořist.

Zato psi byli jako diví a lovili i na vlastní vrub. Lhotka přinesla kunovité zvířátko a chlubila se, že také něco ulovila.

„Pusť toho grisona!" křičel Sam. "Jistě jsi ho vypátrala někde pod kamenem." Vytrhl jí z tlamy úlovek a hodil zvíře daleko do vody.

Dvě šťastné Samovy rány srazily dva velké ptáky podobné volavkám, slunatce velké, které Sam prohlásil za husy, ačkoli se jim nijak nepodobali. Mistr Loupáček slíbil, že je upraví po cikánsku, a když nikdo nevěděl, jak se pečou husy po cikánsku, řekl, že uvidí, jak jen najde trochu jílu nebo mazlavé země.

"O jíl tu není nouze," těšil ho Sam. "Pohoří je vápencové."

Lovci dospěli k prvním pahrbkům, řídce porostlým stromovím. Za nimi se už rozprostíral prales.

Konečně Diego vypálil svou první ránu a Lhotka mu přinesla ptáka podobného jeřábu, s chocholkou nad krátkým zobákem.

"Je to bahňák, pozná se to podle vysokých nohou," řekl strýc. "Dá-li se jeho maso jíst, poví nám přítel Sam."

"Je velmi chutné," pravil Sam. "Podnikají se na ně hony na koních a lovci chytají uštvané ptáky do rukou. Dají se

snadno ochočit, ale nesnášejí se s drůbeží."

Lovci vnikli do úzkého údolí. Prales sestoupil s vrcholků kopců až na úbočí a někde dospěl až k řece.

Dříve než byl určen postup a dohodnut plán, vypálil Jan zase první a Lhotka mu přinesla známé zvíře, na jehož jméno si nemohl strýc onehdy vzpomenout a nazval je zajícem.

"To je aguti," zvolal Sam, "podívejte se na jeho široký nos a malé boltce! Psi jsou jeho úhlavní nepřátelé, a proto je velmi plachý. Ale nyní pozor! Vedu vás na místo, kde se zdržují pekariové ve stádě kolem sta kusů. Nabijme tedy pušky! Seňor Doležal bude postupovat proti proudu řeky velmi zvolna, já s Janem a Plutem půjdeme vlevo, a pan Diego se Lhotkou půjdou vpravo obloukem. Zaskočíme jim cestu k východu a sevřeme je do kruhu."

Návrh byl schválen a lovci se rozešli.

Jan šel asi padesát nebo šedesát kroků za Samem, který statečně stoupal po úbočí, odchyluje se obloukem od řeky. Jan ho viděl jen asi pět minut, později se musil řídit jen sluchem a nakonec šel jen udaným směrem. V evropských smrkových lesích to není lepší, ani tam střelec nevidí, a je nutno jít do průseku. V pralesích jsou houštiny, ale taky místa, kde obrovské stromy vytlačí ze sousedství vše slabší; tak vznikají prázdné plochy nebo řidší porosty. Na takovém místě spatřil Jan krásného velkého ptáka, který se hlučně vznesl.

"To je hoko, kurovitý ptak," zašeptal Jan, "toho musím dostat!"

Avšak pták chtěl jistě něco jiného a uletěl, dříve než se Jan přiblížil na dostřel. Třikrát již uletěl a vždycky zase usedl, ale nyní už vyhledával úkryt na stromech.

Jan použil lovecké lsti. Když pták vzlétl, přitiskl se ke stromu a bystře pozoroval, kam usedne. Potom velikou zacházkou obešel strom, na němž pták seděl, a blížil se k němu z opačné strany. A protože se obával, že mu pták zase uletí, střelil ze značné vzdálenosti. Hurá! Pták sice nespadl, ale také neuletěl. Je zasažen!

Jan, nedbaje okolí, otevřel pušku, prázdná patrona vyskočila, avšak než sáhl po nové nábojnici, zaslechl praskot z křoví, potom hned těžké skoky a hrozivé mručení. Rychle zavřel pušku.

Vtom již vyrazilo z houštiny tmavohnědé velké zvíře.

Kanec nebo medvěd, mihlo se Jeníkovi v hlavě. Zvíře se hnalo k němu; hluboce mručelo. Jan bez rozvahy vystřelil z pravé hlavně, v níž měl jen velké broky.

Spatřil otevřenou tlamu, krvavý jazyk a malé planoucí oči. Uskočil za strom, ale smekl se na kořenu a upadl naznak, zdvihaje nad hlavou prázdnou pušku k obraně.

Zvíře bylo patrně zasaženo na zadní noze, protože kleslo, avšak hned se opět vzepjalo.

Jako střela vyrazil z houští Pluto, který se hnal po stopě, a vrhl se na zvíře. Zavyl však bolestí a odskočil, jako kdyby byl obdržel elektrickou ránu. Zvíře se obrátilo na Pluta. Těch několik okamžiků stačilo, aby se Jan zdvihl a znovu nabil pušku. Vystřelil na zvíře ze čtyř kroků a klesl. Pocítil v kotníku silnou bolest.

Zvíře se zapotácelo, minulo strom a klopýtalo k houštině. Pluto hlučně štěkal, ale neodvážil se k raněnému nepříteli. Vtom se již kolem hnal Sam. Houkla rána a podle vítězného Plutova štěkotu Jan poznal, že nepřítel leží přemožen.

Jan se pokoušel opět vstát, avšak marně, noha v kotníku bolela silněji.

"Již jdu, pane Jene!" volal Sam. "Snad se vám nic nestalo? Vstaňte přece! Nemůžete? Jste bledý, je vám něco?"

Sam pomáhal Janovi na nohy.

"Bojím se, že jsem si pádem buď vymkl, nebo zlomil nohu," zvolal Jan. "A co zvíře?"

"Medvěd? Leží mrtev na deset kroků od nás. Teď se s ním baví Pluto. Ale ukažte mi raněnou nohu, tady není možno otálet."

Jan se posadil a Sam k němu přiklekl. "Bota musí dolů, dovolte." Jan zaúpěl bolestí.

"Tak to nepůjde," rozhodl se rychle Sam. "Musíme obětovat botu," a nečekaje na svolení, rozřízl ostrou mačetou holínku až ke kotníku a botu opatrně stáhl s nohy. Už otékala.

"Studoval jsem v Bogotě medicínu," dodával Sam Janovi odvahu a přitom ohmatával otékající kotník. "Zlomeno není nic, pouhé vyvrtnutí." A uchopil patu svýma silnýma rukama - trochu zakroutil a trhl.

Jan vykřikl.

"Operace se zdařila a pacient je živ," žertoval Sam. "Teď už bude dobře. Chůze vám bude dělat potíže a bos jít nemůžete. Udělám vám z vaší vlastní boty střevíc. Tak! A nyní vstaňte a budete se opírat o mé rameno."

"Nebylo by lepší, kdyby také přišli strýc a Diego," řekl Jan.

"Dobrá," souhlasil Sam, "přivoláme je." Dvakrát za sebou rychle vystřelil a zvolal: "Haló! Čekáme na vás!"

Od řeky se ozvaly dva výstřely. Sam volal znovu, ale marně.

"Pošlete Pluta!" radil Jan. "Pluto, sem, sem!"

Sam ale musel pro psa dojít k zabitému medvědu a musel ho násilím odvléci.

"Pluto, jdi pro pána, hned jdi!" poroučel mu Jan, a hle, pes pochopil rozkaz a odběhl do lesa.

Sam volal znovu, avšak teprve po dlouhé chvíli zaslechl hlas seňora Doležala, který volal psa.

Po vzájemném volání a houkání došel strýc František k mýtince a hned pochopil, že se stala nehoda.

Ulekl se a pospíchal k Janovi. Když ale vyslechl Samovo vyprávění, oddychl si a pobízel k odchodu.

"O svém loveckém dobrodružství nám povíš, Jene, až budeš sedět na voze. Bolí tě ještě noha? Vidíš, první větší lov a už se stala nehoda. Nepustím tě teď z očí, větroplachu! Proč jsi střílel na medvěda? Byl by tě minul, nenapadá lidi, když nebyl podrážděn."

"Myslím, že Pluto vyplašil zvíře z brlohu," řekl Sam. "Slyšel jsem praskot větví a dupot těžkých nohou, zvíře jsem ale nezahlédl. Když jsem však uslyšel rány a žalostné vytí psa, pospíchal jsem na pomoc. Přišel jsem, bohužel, pozdě, medvěd se už potácel smrtelně raněn. Dal jsem mu jen ránu z milosti."

Strýc nechtěl zvíře ani vidět a znovu pobízel k odchodu. "Kdo tě sem zavedl, hochu? Vždyť jsi opustil správný směr."

"Ach, pravda," vzpomněl si Jan, "pták je dosud na stromě."

Strýc pohlédl na strom a spatřil schouleného ptáka, který uvázl ve vidlici větve. Jedna rána stačila, aby pták spadl.

"Výborný úlovek, pane Jene, na tom si pochutnáte," sliboval Sam, "hoko je velmi chutný."

Jan, opíraje se o ramena svých přátel, šel špatně, často červenal a opět bledl a sykal bolestí. U řeky mu strýc přiložil chladivý obklad z kapesníku.

Sam se rozběhl k vozu, aby s ním přijel co nejblíže. Po půlhodině už Jan seděl ve voze, kam Loupáček a Sam snesli i zastřelenou zvěř, neboť strýc zahlédl stádo pekariů a dva zastřelil.

"Medvěda zde necháme," prohlásil Sam, "náš správce sem pošle své zamby. Poběhnou pro něj s radostí a budou už vědět, co s ním."

"Kde je ale Diego?" zeptal se Jan.

"Po našem rozchodu jsem ho nespatřil, ba ani jeho rány jsem nezaslechl," řekl strýc. "Musíme počkat na jeho návrat."

"Půjdu za ním," rozhodl se Sam, "snad nás, jako pravý lovec, očekává na smluveném místě."

Sam ušel sotva sto kroků, když spatřil vracejícího se Diega. Nesl zvěř, ale vlekl těžkou loveckou brašnu, z níž visely tlusté listy a chomáče kořínků.

"Nesu něco zvláštního, otče!" volal zdaleka. "Vybral jsem nejpěknější rostliny."

Strýc František mu pospíšil vstříc. "Výborně, hochu," volal, "tys nezapomněl na hlavní úkol výpravy. Orchideje! Překrásná stanhopea! Pojď, chlapče, ať tě obejmu! Takové dosud nemáme!" A rozradostněný strýc prohlížel vzácné rostliny.

"Kolik jich je?" ptal se, když Diego vybíral rostliny z brašny. "Pět kusů? A jsou tam ještě nějaké?"

"Doufám, že ano, otče! Proč ale Jan sedí na voze?"

Po chvilce se Diego dozvěděl všecko, co se přihodilo, a velmi se znepokojil, že není nablízku lékař.

Dříve než mohl Sam opakovat, že studoval v Bogotě medicínu, ozval se mistr Loupáček:

"A cožpak já nejsem mistr svobodných umění a nesloužil jsem tři roky u slavného chirurga?"

Všichni se zasmáli, mistr Loupáček tvrdil vážně, že svého pacienta nikomu nesvěří a že ho do týdne postaví na nohy.

"Až za týden?" zvolal Jan. "Už zítra chci běhat!"

"Poroučíte-li, pokusím se," odpověděl mistr Loupáček klidně.

Lovecká společnost se rychle vracela k farmě, a když dospěla k plantážím, Sam odbočil. Dříve ale zašeptal: "Na shledanou!"

Chladné, obklady a odpočinek působily hojivě na Janovu nohu, snad více než mast mistra Loupáčka. Strýc ovšem poručil, že Jan musí celý den sedět, a protože i prudký déšť zkazil vycházku, smířil se Jan s domácím vězením. Naši přátelé se výborně bavili ve společnosti hostitelově, ba i Carlos-Sam tajně přišel a naučil Evropany různým hrám.

Hostitel vzpomínal na své mládí a na svou starou vlast. Byl rodem Bask z Pyrenejí. Když strýc František přinesl mapu a ukázal místo, kde je městečko Lesaca, zachvěly se starcovy ruce a potom skanula slza vedle prstu opřeného o mapu.

"Padesát let jsem v cizině a padesát let toužím po vlasti. Nesmějte se, pánové, starci! Mnohým lidem je prý země jako země, jen když mají dost chleba. Nevěřím, nevěřím jim! Tam ve staré Lesace bila jen bída a hlad, krutý hlad a zima, zde v ‚Nové Lesace' je blahobyt, a přece - přece jen tam je něco sladkého, nevyslovitelně milého..."

Stařec klesl do lenošky a jeho oči hleděly kamsi daleko, daleko a viděly jistě krásné obrazy.

Naši přátelé dobře chápali, co je to stesk po domově, a usmívali se jen proto, že i jejich myšlenky, strženy neodolatelnou mocí, letěly přes oceán k té maličké zemičce, jež leží v prsou Evropy jako srdce.

Strýc František vypravoval o svých plánech a netajil se tím, že potřebuje koně, povozy a obratné pomocníky.

Kdo jiný by mu mohl lépe poradit a potřebné věci prodat než jeho vlídní hostitelé!

"Koně a vůz si vyberete po své chuti, milý pane," řekl seňor Fernando, "a prosím vás, abyste je ode mne přijal darem. Je to příliš nepatrná odměna za službu, kterou jste prokázal mému synu. Marně přemýšlím o tom, jak bych se vám odměnil. Prosím, neodporujte, nebo byste mne velice zarmoutil. Víte sám, jak nepatrnou cenu zde mají zvířata i vůz. Také vám doporučím několik svých lidi a doufám, že s vámi ochotně půjdou. Říkáte, že váš syn našel zde nablízku pěkné rostliny. Sbírejte je tu, naši pomocníci se podle vašich pokynů naučí pracovat a nejschopnější si potom vyberete."

Strýc František přijal vděčně nabídku a slíbil, že se vydá do pralesů ihned, jakmile se ustálí počasí.

"Avšak ještě něco," dodal seňor Fernando. "Přeji si, abyste spojení s námi nepřerušovali. Nebylo by možné, abyste své zboží, své nasbírané rostliny posílal sem nebo na určené místo, kam bych pro ně sám mohl poslat? Zařídím vám dopravu do Bogoty, kde bude snadné bedny naložit a poslat je do Londýna."

Tato druhá nabídka byla ještě lepší než první, a strýc František ji rád přijal, ovšem s podmínkou, že si sám zaplatí všecky výdaje.

"Ovšem, ovšem, jak chcete," souhlasil seňor Fernando.

Úmluva byla potvrzena stiskem rukou.

V pokojích panovala dobrá shoda. Zato v čeledníku, kam se za deštivého dne sběhli všichni sluhové, dělníci, ženy a děti, hlaholila bujná veselost.

Mistr Loupáček seděl na vysoké rákosové židli jako na trůně a provozoval nejpodivnější kejkle.

Stříhal ušima, kokrhal, mňoukal a štěkal, propichoval si hubené tváře, polykal nože, soukal ze sebe nekonečné tkanice, jedl ohnivou smůlu a potom házel čtyři prázdné láhve až ke stropu a obratně je chytal.

To vše působilo neodolatelně na míšence i černochy. Ženy a děti výskaly, muži se plácali do stehen a křepčili radostí.

Avšak když mistr Loupáček mluvil třemi jazyky střídavě jako břichomluvec, volal kohosi bručícího ze sklepa a do toho mu křičela ženská kdesi nad stropem, přestal smích a všecko obecenstvo lehalo na zem, aby slyšelo, jak kdosi

přichází ze sklepa. Náhle však zasyčel kdesi v koutě had; tu padesát hrdel vykřiklo a padesát zděšených lidí skákalo na stoly, stolice a na skříně, i na okna, zkrátka, kam kdo mohl.

Zmatek byl tak veliký a hluk tak divoký, že naši přátelé vyběhli z pokojů. Domnívali se, že se boří dům anebo že hoří. Přišli k nejlepšímu. Právě se kymácel vysoký trůn i s mistrem Loupáčkem do hromady těl, zmítajících se nohou a mávajících rukou.

"Co se zde děje?" křičel do té spousty strýc František.

"Nic zvláštního, šlechetný pane," odpovídal klidně mistr Loupáček, který šťastně dopadl na hlavy obecenstva. "Právě jsem oznámil, že budu vybírat vstupné, a ctěné publikum se tak hrnulo k pokladně, že porazilo můj trůn."

"Had!" opakovali černoši.

"Již je venku," křičel mistr, "slyšíte, jak syčí!"

A vskutku, pod oknem se ozval zlověstný sykot, který se vzdaloval. Strýc a Diego se vrátili do pokojů a uklidněné obecenstvo opět usedalo kolem trůnu.

Když potom mistr Loupáček uspal silného černocha a když mu vložil do ruky stéblo a namluvil mu, že drží divokého býka na řetěze, váleli se diváci smíchem. Viděli, jak se silný chlapík rozkročil, jak svírá stéblo, jak se potí a jak mu nabíhají svaly na jeho rukou, aby udržel divoké zvíře.

Potom se však přestali smát a do jejich srdcí se vloudila bázeň. Kdosi šeptl jen jediné slovo "kouzelník" a obecenstvo se bázlivě vytrácelo z čeledníku.

Probuzený černoch odcházel jako omámený a každý se mu vyhnul.

Přestalo pršet a všudybyl mistr Loupáček se náhle objevil na střeše, třepetal "křídly" a tak mistrně kokrhal na pěkné časy, že oklamal i domácí drůbež, která vyběhla, kdákala a kokrhala o překot.

VIII.
PRVNÍ SBĚRATELSKÉ POKUSY

Druhý den ráno si strýc František vybral pět míšenců z hostitelových lidí a vydal se s mladými druhy do lesů, v nichž Jan zažil dobrodružství s medvědem. Janova noha, pevně zavázaná a ve volné botě, už nebolela. Naši přátelé, nevyjímaje ani mistra Loupáčka, jeli. Vybrali si ovšem koně, avšak mistr Loupáček si vzal ušatého osla, neboť tvrdil, že osel nese lépe než kůň. Mužík se dvěma koši před sedlem připomínal lovcům obrázek z jižní Itálie nebo ze Španěl, jen veliký slunečník mistrovi chyběl, proto nesl nad sebou aspoň velký list.

Z houštin maniokových keřů vystoupil černoch Sam a žádal, aby se směl zúčastnit výpravy.

Měl také osedlaného osla po ruce, a když vsedl na ušáka, přitočil se k mistru Loupáčkovi a pobídl ho, aby jeli napřed jako předvoj. Mistr rád souhlasil.

Je přirozené, že naši přátelé vzali s sebou své psy a pušky, neboť v pralese hrozí vždycky překvapení a nebezpečí.

Strýc nedovolil, aby se Jan zdržoval lovem, a proto psi vyplašili několik ptáků nadarmo.

Když však Lhotka pronásledovala vytrvale po savaně ptáka, který sice lehounce a tiše létal, avšak opět a opět padal k zemi, rozjel se Jan za Lhotkou a pobízel ji k horlivému pronásledování. Tak dohonil Jan Sama a mistra Loupáčka.

"Co to honíte, seňore?" ptal se Sam, a když spatřil ptáka, rozesmál se: "Nechte toho, seňore, to je sova! Pojďte s námi, něco vám o ní povím. Kdyby s námi šli Indiáni, prohlásili by dnešní výpravu za nezdařilou a vrátili by se, neboť potká-li Indián ‚ďáblovu dceru', potká ho zjevně neštěstí. Avšak také pták nenávidí Indiány a prchá před nimi, kdežto k bělochům jeví kupodivu úžasnou přítulnost."

Mistr Loupáček se podíval na Sama s údivem. Co to? Tenhle černoch mluví jako kniha! Hm, hm, ďáblova dcera, mručel si, nejsi ty, chlapíku, ďáblův syn? Tebe nespustím z očí!

Sam vypravoval o sově králičí, že bydlí v brlozích myší, hraboše nebo morčat, které dáví, a někdy také že bydlí ve společné noře s největším svým nepřítelem - s hadem. Z nouze žere také žáby.

Když karavana dospěla k lesnatým pahorkům, dopřála si odpočinku. Domorodí pomocníci usedli do stínu a snídali ovoce podobné melounům.

Jan byl zvědavý a požádal o jeden plod.

"Jen jezte papáju! Je výborná a její mléčná šťáva zahání žízeň," pobízel ho Sam.

"Je to plod melounového stromu," poučoval strýc, "který se pěstuje v každé farmě pro chutné ovoce. A podívejte se, zde zase vidím vzácný strom. Tento užitečný strom obsahuje mléko, které vytéká, když naříznete šikmo kůru."

Když si odpočinuli, vešli lovci do lesa. Na strýcův rozkaz nesměli se rozptylovat. Strýc je poučil, jaké rostliny hledá a kde je třeba po nich pátrat. Nerostou jen na vrcholech stromů, kde často tvoří překrásné vzdušné záhony, ale i na kmenech a na větvích. Naštěstí se Diegovi podařilo, že našel rostlinu první, a svolal všechny pomocníky, aby jim ukázal, jak je třeba ji odříznout, aby se nepoškodila.

Hlahol lidských hlasů rušil lesní samotu. Výprava vnikala stále hlouběji a radostné výkřiky prozrazovaly buď šťastný nález, nebo milé překvapení, jež skrývá prales: nádherné květy, ptáky, motýly nebo ovoce.

Dva dělníci setřásli lenochoda, avšak Jan a Diego se nešli podívat, protože pověstného lenocha už znali.

Někteří z míšenců vyšplhali i na stromy, aby se zavděčili Evropanu, který slíbil za každou zvláštní rostlinu odměnu.

Mistr Loupáček prováděl divy, lezl jako opice a spouštěl se po liánách jako po provazových žebřících, přitom kukal, kokrhal a mňoukal. Vyplašil vážné tukany a pronásledoval rodinu hyrareů, drobných šelmiček, nepěkně páchnoucích, a házel po nich ořechy.

Jan sice také hledal horlivě orchideje, avšak neodolal a vypálil šťastnou ránu na lišku, kterou mu Lhotka vyhnala z houštiny. Sam, který se od Jana nevzdaloval, tvrdil, že je jich velmi mnoho ve všech lesích.

Strýc František nezapomínal na směr, a když uznal, že zašli dosti hluboko, poručil, aby se všichni vrátili obloukem opět k savaně. Lidé pracovali již šest hodin a potřebovali si odpočinout.

Již se blížili ke kraji lesa, když náhle Diego zasykl a upozornil posunkem Jana a Sama, že vidí něco na stromě.

Oba mladíci přišli tiše. Když se podívali směrem, jímž Diego ukazoval, nic v husté koruně neviděli.

"Spí tam puma," šeptal Diego, "její světlé břicho ji prozradilo."

"Ach puma!" šeptl Sam a chtivě sáhl po Janově pušce.

"První rána patří Diegovi," řekl tiše Jan a Sam spustil paži. "Ukaž, Diego, jak umíš střílet na skrytý cíl!"

Diego rychle namířil a střelil, neboť vtom šelma sebou hnula. Dlouhý skok, přemet a pod stromem se válela šelma jako novofoundlandský pes se stříbrně šedou kožišinou na hřbetě a s krátkými boltci. Bylo to krásné zvíře, jistě metr dlouhé, na vysokých štíhlých nohou.

"Byla by utekla," řekl Sam. "Bojí se lidí i psů, zastihl jste ji právě včas."

"Není tedy nebezpečná!" mínil Jan.

"V noci vraždí bez milosti i ve farmách," poučoval Sam, "a když je pronásledována, umí znamenitě utíkat. Její skoky jsou úžasné, viděl jsem, jak puma bez sebemenší námahy přeskočila šestimetrový potok."

"V Jižní Americe nejsou tak strašné šelmy jako lvi v Africe a tygří v Asii," řekl Jan jaksi zklamán.

"Varujte se i jaguára, milý příteli," pravil vážně Sam, "není o nic lepší. Nenapadá sice člověka, dokud neokusil lidské maso, avšak je strašlivý, jestliže už ví, jak chutná. V zuřivosti orve drápy kůru stromů, vrhne se na kořist z větve, na které leží přitisknut, a neleká se ani ohně, ani vody, neboť dobře plave; nikde nejste před ním jist."

Mladí muži odvlekli pumu na kraj lesa. Míšenci ji uvítali s jásotem. Strýc František prohlížel přinesenou kořist a byl velmi spokojen. Nezkušení "lovci" mu ovšem přinesli nejen orchideje, nýbrž i rostliny, které odhodil avšak mezi vhodnými orchidejemi našel i druhy neznámé. Protože nekvetly, nemohl přesně určit odrůdy, tím víc se však těšil na překvapení, až se mu podaří donutit je v londýnských sklenících ke květu.

Zatímco strýc František a Jan ukládali rostliny do košů, dělníci odpočívali a jedli přinesené pokrmy.

Nikdo nepozoroval, že tu není mistr Loupáček, až když se měli k odchodu, ptal se po něm strýc František.

"Mistr Loupáček se neztratí," zvolal Jan, "hle, tam už přichází!" Mistr Loupáček běžel, nesl náruč rostlin, avšak byl zjevně pohněván.

"Kam jste zabloudil, mistře?" ptal se Jan.

"Ech, skoro až k Tichému oceánu přes Kordillery," odpověděl mužík a hodil svou kořist na zem. "Představte si, pánové, že jsem vyplašil prapodivné zvířátko, které velmi čiperně běhalo po větvích a nosilo na zádech sedm mladých čertíků. Tohle si chytnu, pomyslel jsem si, to bude pěkný zvěřinec v jedné kleci a způsobím dětem znamenitou švandu, až se jednou vrátím domů. Nu, a tak jsme se honili ze stromu na strom, až mi ta prožluklá opice zmizela z očí. Najdu si jinou, myslel jsem si, a šel jsem zpět, abych zdvihl svou otýpku, avšak běda, zapomněl jsem, kam jsem ji položil, a proto jsem se tak zdržel hledáním těch puškvorců."

Všichni se smáli mistrovu žalostnému vzezření; honil vačici potkanovou a myslil si, že ji chytí. Avšak strýc František se nesmál. Našel v otýpce "puškvorců" rostliny, nad nimiž zdvihl obočí a tiše hvízdl.

"Mistře, jste chlapík, připíši vám na účet něco pěkného k dobru, a to mnohem raději než za tu vačici."

Výprava se vracela vesele k domovu, kde již don Fernando čekal své milé hosty. Užije jich už jen krátce, neboť strýc František oznámil své rozhodnutí, že zítra odcestuje k jihu.

IX.
STÁLE K JIHU

Evropané se upřímně loučili s vlídným hostitelem a několikrát opakovali sliby, že udrží stálé spojení s farmou "Nuova Lesaca". Nasbírané květiny uložili do chladné místnosti a požádali dona Fernanda, aby je přidal k první zásilce, kterou pošlou z pralesů.

Když strýc František naposled objal starce, řekl mu tiše: "Mám nyní tři syny. Všichni jsou mi stejně drazí. Žijte klidně a očekávejte časté zprávy!"

"Díky!" šeptal stařec. "Svěřuji vám svou naději, své všecko. S vámi mu bude lépe, než kdyby se trápil sám v cizině."

Koně a vozy už odjeli. Na jednom voze byly bedny a kufry cestovatelů, na druhém seděli tři mladí dělníci, míšenci, kteří šli dobrovolně s Evropany na lov orchidejí. Strýc si je vybíral podle Samova doporučení a vybral lidi obratné a spolehlivé, před nimiž se ani Sam nemusel skrývat. A tak jakmile přejdou hranice Kolumbie, zmizí i Sam a objeví se Carlos. Naši přátelé dohonili povozy až daleko za farmou. Sam už klusal vedle vozů a určoval směr.

Karavana se vyhnula pohoří, ale nevnikla hluboko do savany.

Za poledního vedra odpočívala ve stínu stromů a teprve odpoledne se vydávala na další cestu. Protože koním bylo dopřáno dost odpočinku a že bylo dost potoků, aby mohli uhasit žízeň, neumdlévali v rychlém běhu.

Hodinu před západem slunce strýc poručili aby bylo vybudováno ležení pod třemi mohutnými stromy. Karavanu nemohlo nic, neočekávaně přepadnout, neboť les byl dost daleko a po celou noc měl být udržován oheň.

Mistr Loupáček byl ubytovatelem výpravy. Dnes nebylo potřebí jeho kuchařského umění, zásob bylo na vozech dost. Proto ukazoval dělníkům, jak mají postavit stan a rozložit rohože na spaní. Potom se všichni dělníci vypravili na palivo a snesli velkou hromadu větví, suché trávy a rákosí.

Pro sebe si domorodci zrobili vzdušnou ložnici. Lůžka měli s sebou. Na zem si nikdo rád nelehne, raději si zavěsí rohož mezi dva stromy nebo keře a spí jako v kolébce. Je to zvyk, k němuž bývali obyvatelé savan donuceni při velkých záplavách nebo při dlouhotrvajících lijácích.

Večer nastal bez smrákání, a když zažehli oheň, usedli všichni kolem. Cigarety jsou všude oblíbeny, jen moskytům dost nevoní, a to je dobře.

Zprvu hlučný a všeobecný hovor pomalu přestával a hlavy se sklonily, když vtom se nad ohništěm tiše mihl veliký pták a hned za ním druhý.

"Sovy, velké sovy!" vykřikl mistr Loupáček.

"To nejsou sovy," prohlásil Sam, "to jsou upíři, bude třeba často se podívat ke koním."

"Upíři? Co je to? Jsou to snad ty nestvůry, které vypijí z člověka krev jako člověk pivo z láhve?" ptal se mistr.

"Jsou to velcí letouni, kteří skutečně sají krev živočichů a naši lidé často vypravovali, že se upír přisaje i na bosé lidské nohy," vyprávěl Sam.

"Proklatě! To musí být nepříjemné," zvolat mistr Loupáček. "Naopak, prý je to velmi příjemné, protože upír při tom mává křídly a takto způsobeným vánkem zpříjemňuje spánek."

"Nechci, nechci," křičel mistr Loupáček, vypjal se výše, zdvihl obě paže nad hlavu a deklamoval:

"Ihr schwebt, ihr Geister, neben mir;
Antwortet mír, weren ihr mich hört!

Pohrdám vámi! Nenávidím vás! Ó běda, běda!" vykřikl a rychle si sedl na zem, neboť velký letoun, který právě zakroužil kolem ohně, se křídlem dotkl mistrovy ruky.

"Hahaha! Dočkal jste se, mistře, odpovědi dřív než Faust," smál se strýc František. "A co to, už podruhé slyším, že recitujete z Fausta."

"Cožpak jsem nebyl čtyři roky hercem?" odpověděl mistr.

"A čím jste vlastně dosud nebyl, mistře Loupáčku?" ptal se Jan.

"To už si nevzpomenu," odpověděl mistr. "Teď ale slyším, že koně jsou nepokojní! Že tam některý ten černý zbojník načal živý soudek!"

Mistr Loupáček popadl hořící větev a hůl a už běžel ke koním.

Jan a Sam běželi za ním. Když doběhli ke koním, spatřili na boku ležícího koně černou hmotu. Rána holí ze strany byla vskutku mistrovská.

Upír byl omráčen a ještě několik ran na zemi dobilo letouna.

Přinesli ho na holích, štítili se lupiče.

"Všecky je utluču!" křičel mužík. "Všecky, nebo zde neusnu strachy a ráno se probudím vyschlý jako hrachový lusk."

Strýc František prohlédl upíra a poručil, aby ho pohodili stranou. Potom řekl: "Uvidíte jich ještě dost. Ve dne budou zavěšeni na stromech a můžete je pohodlně sestřelit," těšil mistra.

Noc byla neklidná.

Diego, který hlídal do půlnoci, vystřelil na velké zvíře, přicházející ze savany, a sám strýc probudil velmi časně spáče ránou z pušky po zvířeti, které přišlo k ležení od lesa. Domníval se, že je poranil. A protože den byl nedaleko, pronásledoval se psy zvíře až k lesu, avšak zmizelo mu v houští.

"Byla to jistě šelma," tvrdil strýc, když se vrátil, "ne sice jaguár, ale spíše ocelot, který vychází z lesů a přikrádá se k lidským obydlím. Přišel od lesa po větru, proto nezvětřil psy, kterých se velmi bojí."

Když první paprsky prostřelily lehkou mlhu savany, voněla již v ležení káva. Mistr Loupáček našel v bohatém obsahu košů pytlík rozemleté kávy a kakaa.

Za hodinu po snídani odjeli opět k řece.

Za řekou ujížděla karavana zase rychle správným směrem k jihovýchodu až do poledne, kdy zkušený cestovatel obědvá, odpočívá a dopřeje odpočinku i unaveným koním.

Tu mistr Loupáček seskočí, postaví svou plotnu i s kotlíkem, snese z vozu suché roští (neboť v savaně by často nenašel topivo, a proto na ně pamatoval, když jel kolem stromů a keřů) a vaří i peče, každý den něco jiného. Jsou tu zásoby z farmy.

Moudrý Diego obejde v kruhu ležení, prohlédne trsy trávy i zemi u pátrá po norách a děrách, v nichž se skrývají hadi. Pak se posadí a hledí na otce. Má ho rád a chtěl by splnit každé jeho přání. Jan je bratr - ale otec Doležal je víc než neznámý vlastní otec a matka, je nejlaskavější a nejlepší bytost.

S mistrem Loupáčkem Diego nikdy nežertuje, a když mistr z bujnosti provozuje kejkle a dělá tatrmany, Diego se shovívavě usmívá, jako by šaška litoval, ale zároveň jako by jím i trochu pohrdal. Když však otec vypravuje, Diego se přísně ohlíží, jestli všichni horlivě naslouchají, a blesk z jeho černých očí stihne každého, kdo by se něčím přitom zaměstnával. Psi ho poslouchají nejlépe, ale víc milují Jana, zato mistra si nevšímají, což ho samozřejmě mrzí.

"Zkrotil bych vás, kdybych směl," bručívá mistr Loupáček, "ale počkejte, najdu si jiného společníka!"

Mistr Loupáček až dosud neobul boty, ani nepomýšlel na šití nových šatů. Jeho ovinovačky mu byly nejmilejší a dosud mu stačily. Taky svou vysokou truhlici dosud neotevřel, protože nebylo kdy. Jana si velmi oblíbil. Byl mu nejen vděčen za nové povolání, nýbrž i poznával, že veselý mladík nejvíc oceňuje jeho rozmanité umění a upřímně se směje jeho žertům.

Sama pozoruje po očku a stále mu nedůvěřuje.

Bystrý Loupáček poznal, že se tu skrývá tajemství. Tento "černoch" je příliš mlčenlivý, k pánům příliš důvěrný a někdy špatně nabarvený. Nemá ani kudrnaté vlasy, ani silnou vyčnívající bradu. Jeho ruce jsou malé a jemné. Není Evropan, a přece znal seňora Františka a jeho mladé druhy dříve než mistr, už několikrát se prozradil různými otázkami. Mistru Loupáčkovi také neušlo, že "černoch" mluvívá tajně s Miguelem, jedním z dělníků najatých na farmě, a že Miguel tomu "černochovi" tuze uctivě odpovídá. Bylo tu zkrátka mnoho příčin, aby upřímný a opatrný mistr byl na stráži.

Třetí den po odjezdu z farmy blížila se karavana ke Caguanu, městečku ležícímu na stejnojmenné řece, která se vlévá do řeky Japurá, jež žene své vlny jihovýchodním směrem k veletoku Amazonce. Těch stopadesát kilometrů od Caguanu až k Japurá chtěl strýc František vykonat podél řeky, neboť zde byl cíl jeho cesty. Zde začínaly pověstné

selvas.

Asi hodinu před městečkem spatřili naši přátelé houfky lidí. míšenců a Indiánů, kteří nesli na zádech vysoké koše.

Jejich vyhublé postavy a bídné cáry upoutaly pozornost Evropanů a vzbudili jejich soucit. Na otázku, co nesou, odpověděl Sam, že balatu, uschlou šťávu, které se používá v průmyslu.

"Je to bídná práce stejně jako ‚dojení' stromů nebo sbírání kaučuku," řekl Sam, "a dělají ji jen lidé nejchudší. Jsou otroky svých zaměstnavatelů, jejich mzda je tak nízká, že jsou dále zadluženi a nemohou své závazky, nebo lépe řečeno pouta, zpřetrhat."

"Mohli bychom jim něco dát," navrhoval dobrosrdečný Jan, a když strýc František přikývl, zavolal Jan na dělníky a rozdával štědře ze zásob pokrmů.

Sběrači balaty už jistě dlouho hladověli, neboť pokrmy přímo hltali.

"Kdybyste jim teď přidal několik lahví kořalky, byli by vám nesmírně vděční," řekl Sam. "Tento jed jim vlastně hodili na krk jako oprátku jejich bílí zaměstnavatelé a tato oprátka je drží pevně, takže se spíše uškrtí než osvobodí."

Ale naši přátelé lihoviny stejně neměli, a kdyby je měli, jistě by jim je nedali. Zato tím soucitněji pohlíželi za odcházejícími ubožáky. Městečko Caguan nemohlo naše lovce zajímat, a proto jím jenom projeli. Ani o nocleh pod střechou nedbali a vydali se po pravém břehu řeky k jihovýchodu.

Poněvadž se vzdálili od pohoří a vnikali stále hlouběji do savany, trpěli horkem. Nevzdalovali se proto od řeky, jejíž břehy byly porostlé křovinami a stromy, a tak pro odpočinek našli vždycky stín.

Strýc varoval své společníky, aby neodcházeli jednotlivě k řece. aby se vykoupali. Bylo totiž velmi pravděpodobné, že jsou v řece kajmani. Střelbou, křikem a tlučením do vody dají se tito ještěři zaplašit. Pro koupající se lidi jsou však vždy nebezpeční, neboť ve vodě jsou obratnější než na zemi.

Jan a Diego se dobře pamatovali na své dobrodružství z chlapeckých let a na Diegově ruce byla dosud jizva.

Strýc František volil vždy nocleh vzdálený od řeky, na místě, odkud byl daleký rozhled, aby ležení nemohlo být překvapeno. Našel sice vhodná místa, kde se výprava mohla oddat hledání a sbírání orchidejí, avšak nezdržoval se dlouho v lovišti a pospíchal k jihu. Šlo mu o to, aby brzy splnil slib daný seňoru Fernandu Calabozovi, protože teprve za hranicemi Kolumbie, v Ecuadorské republice, bude Carlos-Sam v bezpečí.

Teprve pátý den po odjezdu z Caguanu překročila karavana hranice a tu Sam už neotálel ani hodinu. Smyl se sebe barvu, shodil bavlněné šaty, kazajku a krátké kalhoty, a když se objevil v loveckém úboru, ve vysokých botách, v blůze přepásané na bocích šerpou a v širokém klobouku, pozdravili ho dělníci z farmy hlučně, protože už dávno poznali svého mladého pána. Mistr Loupáček údivem jen koulel očima.

"U všech žraloků - jak říkával náš kormidelník - tohle je překvapení!" zvolal.

"Cožpak jste, mistře, sloužil taky na lodi?" ptal se Carlos s úsměvem.

"Ovšem! Tři roky jsem byl lodním kuchařem," odpověděl tentokrát mistr kladně a bez otázky.

Jan objal přítele, který si už nemusel hrát na schovávanou. Strýc František podal Carlosovi ruku a řekl:

"Pošlete jednoho muže s tímto dopisem zpět do Caguanu. Tam čeká posel vašeho otce."

V dopise byly jen dva opatrné řádky:

Dnes (datum) jsme šťastně dospěli do Ecuadoru. Výpravě se daří dobře, všichni zdrávi.

S pozdravy František Doležal.

X.
DOBRODRUŽSTVÍ NA ŘECE

Brzy po překročení hranic narazila karavana na vážnou překážku; dospěla totiž k ústí řeky Yscanse, která je nedaleko od ústí zesílena vodou Praguy a rozlévá se do obrovské šířky. Po brodu však nikde ani vidu ani slechu, neboť krajina byla liduprázdná. Soutok všech tří řek se nazývá Japurá.

Budou muset udělat vor, na němž by se zvířata a vozy přeplavily. Dělníci byli obratní a zkušení, ale pokácení vhodných stromů a svázání voru vyžadovalo mnoho času.

Tato překážka byla velmi vítána Janovi, který sice chvíli pomáhal, potom si však vzpomněl, že zásob ubylo u že je nutno lovem nahradit co bylo snědeno.

Strýc František svolil k malému honu a tři mladí přátelé Jan, Carlos a Diego se ihned vydali s nedočkavými psy proti proudu řeky. Mistr Loupáček na lov nešel. Prohlásil, že se dobře vyzná ve stavbě voru. A skutečně velmi mnoho rozkazoval, avšak velmi málo pracoval, protože na těžké kmeny byl slabý.

Naši mladí lovci věděli, že by v lese mnoho neulovili, a proto pospíchali k jeho okraji.

Náhle se Carlos zastavil a prohlížel zem. "Není pochyby, milí přátelé," zvolal po chvíli, "že tudy chodí k vodě tapíři. Vidíte vyšlapanou cestičku? Tapír by stál za ránu, jeho šťavnaté maso je velmi jemné a chutné."

"Tak tedy za ním!" zvolal Jan. "Překvapíme ho v lázni."

"Nepospíchejte, Jene, tento tichošlápek je plachý a opatrný. Za dne je skryt v nejtemnějších místech houští a vychází teprve k večeru, aby se vykoupal a obalil vrstvou bláta. Je velmi choulostivý a nechce se dát štípat od komárů. Zajdeme si večer k řece na čekanou."

Naši lovci spatřili hejno ptáků podobných tukanům, Carlos však je poučil, že jsou to arasari.

A protože arasari nestojí pro kuchyni za ránu, odcházeli lovci nespokojeně. Zahlédli sice také stádo opic, které však rychle prchly a skryly se v hustých korunách. Carlosovi se podařilo, že přece zastřelil jedno zvíře. Mělo táhlé nemotorné tělo, nízké nohy, králičí mordu a ocas delší než tělo. Bylo pokryto hustou lesklou srstí. Jeho tělo bylo jen o něco delší než tělo zajíce, a proto je Pluto nesl velmi snadno.

"Je to medvídek kynkažu," vysvětloval Carlos, "mistr Loupáček jej bude musit velmi dobře připravit, aby nám zachutnal."

"Nemáme štěstí," řekl Jan.

"V pralese se vždycky špatně loví," odpověděl Carlos. "Myslel jsem si, že vyrazíme brzy z lesa, ale poněvadž jsme zvolili špatný směr, uděláme lépe, vrátíme-li se k řece."

Chůze pralesem je obtížná, a tak teprve po hodině dospěli k řece, kde Diego zastřelil chocholatého ptáka s velikým nepěkným zobákem. Carlos nazval ptáka "savakou". Byl to člunozobec americký.

Naši mladí lovci se nechtěli vrátit do ležení s tak hubenou kořistí, a rozhodli se, že počkají na zvěř, která k večeru přijde k řece pít. Jan se dočkal milého překvapení. Spatřil náhle tmavé šedohnědé zvíře, jak se blíží k vodě a na všechny strany větří. Než se připravil k výstřelu, skočilo zvíře do mělké vody, a když zdvihlo protáhlý čumák a z hřívovité srsti crčela mu voda, zahoukl výstřel.

Zvíře zafunělo a kleslo.

"Tapír!" zvolal Carlos, který po ráně přiběhl. "Budeme mít co nést, přátelé, co je znamenitý chlapík."

Rychle usekl ostrou mačetou pevný a pružný kmen. Jan a Diego svázali tapírovi nohy a provlékli jimi kmen.

Sochor se sice prohnul, ale nezlomil se. Psi skákali po zvířeti a překáželi, avšak lovci pospíchali k ležení, jak jen to bylo možné. Zatím už vyšel měsíc a jeho světlo postříbřilo řeku i koruny stromů. Tajemné šero jako bělavá pára naplnilo les a některé kmeny, zpola holé, svítily pod spletí lián, které jako hustá síť splývaly z korun a tvořily tu závoje, tam mřížoví a jinde zase vzdušné provazové mosty, rozepjaté mezi mohutnými kmeny.

Z ležení se ozývalo volání. Strýc už byl netrpělivý. Když ale uviděl mladé lovce obtížené kořistí, odháněl dorážející psy a jeho hněv zmizel. Oheň v ležení plápolal a mistr Loupáček poskakoval kolem své přenosné plotny všecek rozehřátý. Přineseného tapíra přijal blahosklonně a na zítřek sliboval znamenité hody.

Prám byl spuštěn na vodu teprve před polednem příštího dne. Voda byla hluboká, ne však dravá, jak obvykle bývá, když běží delší dobu rovnou savanou. Břehy byly často podemlety a poskytovaly vhodný útulek vodním zvířatům. V hlubokých tůních byly jistě četné dravé ryby, protože se hladina často zčeřila a prchající menší ryby vyskakovaly z vody a snažily se uniknout hladovému dravci.

Když strýc František viděl, že na vor nelze všechno naložit, poručil, aby byly nejdříve převezeny vozy. Jan a mistr Loupáček měli se plavit s ním, dělníci se potom vrátí s vorem pro zvířata. Dozor na tuto druhou plavbu svěřil strýc Samovi a Diegovi.

Když byly vozy dovlečeny na vor, vskočili tam i oba psi. Strýc poručil mistru Loupáčkovi, aby je uvázal.

"Mohli by, neposedové, skočit do vody a kajmani by si na nich pochutnali. Jen je, mistře, dobře uvažte!"

Jan stál na prámu a díval se na druhý břeh. Zahlédl tam něco na písku.

"Vyhřívají se tam kajmani, strýčku, pošleme jim pozdrav!" zvolal a ukázal na druhý břeh, kde se skutečně rozvalovali tři nebo čtyři ještěři. Nebylo možno určit, kolik jich tam vlastně je; břeh byl ještě vzdálen a byl tu a tam porostlý rákosím a křovinami.

Strýc s Janem nabili pušky a čekali, až dělníci doženou vor ke břehu na dostřel.

Ještěři si voru zdánlivě nevšímali, ale když zahřměly výstřely, pospíchali hbitě do vody. Na břehu nezůstal ani jediný, avšak podle prudkých pohybů bylo zřejmé, že kule našly své cíle.

Na některých místech nestačila veslařům ani dlouhá bidla, zatímco jinde narážela na dno ležící nepříliš hluboko.

"Takové vody jsou pro plavbu nejnebezpečnější," řekl strýc, "zato pro tyto ještěry, kteří číhají v jámách, je to nejlepší útočiště. Běda tomu, koho kajmani uchvátí!"

Vor se šťastně přeplavil a přistál u nízkého břehu, a tak vozy mohly být snadno vytaženy. Mistr Loupáček odvázal psy a ti se hned vrhli na krvavé stopy kajmanů.

Dělníci odrazili vor a vraceli se přes řeku. Asi sto kroků pod nimi se objevil kajman světlým skvrnitým břichem vzhůru.

"Jeden už plave bradou vzhůru!" křičeli dělníci a ukazovali na ještěra, který zašel ve vodě. Vedle zabitého kajmana se objevila hlava druhého ještěra, avšak ihned zase zmizela.

"Hnuli jsme vosím hnízdem," řekl strýc, "nemám z toho radost, protože ještěři se rozlezli po řece."

"Na vor se přece neodváží," odpověděl Jan, "budu s puškou na stráži."

Vor se šťastně přeplavil zpátky a zvířata se dala klidně vyvést na nízké plavidlo, kde je dělníci uvázali. Diego a Sam vstoupili na prám poslední.

Dělníci odstrčili tyčemi vor a hnali jej týmž směrem jako prve.

Když dospěli asi do poloviny řeky, vynořil se u voru kajman. patrně těžce raněný, protože zbarvil vodu krví, a snažil se zachytit se prámu. Jeden z dělníků ho udeřil po hlavě tyčí, toho se však lekl kůň, uskočil a srazil nic netušícího Miguela do řeky. Muž spadl střemhlav do vody, ihned vyplaval, ale ocitl se hned na dva až tři metry za vorem.

Náhle strašně vykřikl: "Můj pane! Pomoc!"

Vtom zahoukla rána z Diegovi pušky a druhý muž skočil do vody. Ne dvěma rozmachy, ale spíše dvěma skoky byl u Miguela, který se potopil, mávaje zoufale rukama, jako by se chtěl něčeho chytit. Carlos byl tím druhým mužem. Potopil se za Miguelem. Voda vřela, znamenalo to, že se pod ní zápasí. Na Diegův rozkaz vracel se rychle vor k místu zápasu. Po několika vteřinách, jež se zdály věčností, se Carlos vynořil a táhl za límec bezvládného Miguela. Mladý dělník a Diego přiskočili na kraj voru a uchopili Miguelovo tělo, aby pomohli Carlosovi, který se potom rychle vyšplhal na vor.

"Rychle ke břehu," velel Carlos, odhodil mačetu a svlékl blůzu. Dělníci zdvojili úsilí a hnali vor ke břehu, kam po chvíli dorazili, Byli netrpělivě očekáváni, neboť strýc a Jan viděli, co se na řece děje, avšak pomoci nemohli. Mistr Loupáček se vrhl na bezvládné Miguelovo tělo.

"Boty zout, šaty svléknout." velel jako generál. "Nohy třít suchým šatem nebo trávou a rozdělat oheň!"

Sám mistr se snažil Miguela posadit, a když se mu to podařilo, vyhrkla z Miguelových úst voda proudem.

"Teď se postaráme o umělé dýchání," radil mistr sám sobě. Poručil, aby mladý dělník pohyboval Miguelovými

pažemi, sám potom vyhledal třtinu a vháněl vzduch do plic bezduchého těla. Za chvíli se Miguelova víčka zachvěla. Ale tento projev života vyvolal neopatrný dělník, který se nevědomky dotkl nohy bezvládného Miguela.

Teprve nyní si všichni povšimli strašné rány na Miguelově noze. Lýtko bylo roztrženo a kůže s holeně sedřena.

"Má-li protrženu žílu, vykrvácí," zvolal strýc, a roztrhnuv rukáv Miguelovy košile, zavázal jím pevně nohu nad ránou.

Carlos už klečel u zraněného a pečlivě prohlížel nohu, kterou pak často omýval. Vstal spokojen.

"Naštěstí jsou roztrženy jen svaly a menší cévy, pevný obvaz to spraví. Nemáme, bohužel, léky."

"Mám všechno, co potřebujete," řekl strýc a už poroučel, který kufr mají otevřít. Carlos se podivil, když uviděl úplnou lékárničku s jodoformem, gázou, s chininem, jódem atd.

Znova vymyl ránu a odstranil zatímní obvaz. Po chvilce vstal a setřel si s čela pot jako chirurg po těžké operaci.

Miguel už nabyl úplného vědomí a jeho první slova byla: "Můj pane, díky! Vytrhl jste mne z kajmanovy tlamy."

"Mýlíš se, milý Migueli, kajman už měl dost, byl mrtev. Vytáhl jsem tě jen proto, aby ses neutopil," řekl Carlos. Potom se obrátil k Diegovi a dodal: "Všechna čest, pane, na takovou ránu bych se neodvážil, vždyť jste střelil do vody, právě když kajman chňapl po člověku, a trefil jste svůj cíl."

"Kajman se prozradil bílým břichem; správně jsem jen odhadl, kde měl prsa, to je vše," řekl Diego skromně.

"Tedy také vám vděčím za svůj život?" zeptal se Miguel. "Díky, pane!"

"O tom už nemluv, Migueli! Ted tě naložíme na vůz, bude to trochu bolet, ale potom si odpočineš."

Naložili raněného na vůz, zapřáhli koně, vsedli na zvířata a odjeli od řeky, která výpravu tak tragicky pozdržela.

Mistr Loupáček přiřadil kajmany k upírům. I jim vypověděl zjevné nepřátelství na život a na smrt.

XI.
DŮM V PRALESE

Strýc František postoupil podél řeky Japurá na den cesty a našel výhodné místo na pahorku řídce porostlém mohutnými stromy. Nedaleký potok, který obtékal pahorek na jihu, poskytoval dostatek vody.

Místo muselo být zvoleno opatrně, neboť příliš vlhké okolí by ohrožovalo zdraví Evropanů jistě víc než dravá zvěř.

Zvolený pahorek byl suchý a dost prostranný, aby na něm mohl být vystavěn dům a aby zbylo ještě místo pro ohražený dvůr. Strýc František prozkoumal krajinu a shledal, že je bohatým lovištěm na orchideje. Proto rozhodl vystavět příbytek, v němž by lidé našli nejen útočiště před nepohodou, ale i pohodlí.

Navrhl plán a všichni se dali chutě do práce. Chtěli postavit dřevěný dům pro lidi a kolny pro zvířata. Poněvadž už na počátku výpravy pomýšlel na zbudování pevného příbytku a poněvadž i s donem Fernandem o něm rozmlouval, přivezl s sebou na vozech nejnutnější nástroje: sekery, pily, nebozezy, hoblíky, pořízy, skoby a hřebíky, rýče a motyky.

Osm mužů výpravy si rozdělilo práci. Zatímco strýc vyměřoval čtverec o stranách deset metrů dlouhých, dělníci káceli vhodné stromy. Vymýtili z pahorku vše, až na dva veliké stromy, které měly dům chránit a zastiňovat. Nejtěžší kmeny byl zapuštěny do základů a na ně byly roubeny poměrně lehké, avšak pevné klády. Podle strýcova plánu měl být dům rozdělen na tři obytné místnosti a na předsíň, v níž měl za nepohody vládnout u svých kamen a u svého krbu mistr Loupáček; za pěkného počasí měl vařit a péci na dvoře.

Práce šla rychle a vesele od ruky. Nejméně zásluh na ní měli ovšem Jan a Diego, jimž bylo uloženo, aby se občas vydali na hon k řece a ulovili zvěřinu pro dělníky, kterým znamenitě chutnalo.

Různé plody palem a některé výhonky rostlin, nahrazující výbornou zeleninu, doplňovaly jídelní lístek, takže všichni byli sytí a spokojení.

Protože Miguel, raněný na noze, musel sedět, dali mu do ruky pilu a přinesli mu kmen stromu, aby z něho nařezal prkna. Potřebovali je na zhotovení dveří a oken. Na strop bylo prken škoda, proto položili lehké a oblé kmeny těsně vedle sebe a svrchu je spojili tyčemi, aby se nemohly rozkulovat. Ani na komín nezapomněli, urobili jej sice z prken, avšak uvnitř jej tlustě vymazali mazlavou hlínou, kterou našli u řeky. Se střechou si hlavy příliš nelámali, krovy sice postavili, ale pokryli je velikými palmovými listy, které liánami přivázali ke krovům.

Miguel překvapil stavitele tím, že jim na průčelí nepodal jen holá prkna, nýbrž že je i pěkně vyřezal podle Janových nákresů. A tak po společném úsilí stál desátého dne na vrcholku, pode dvěma velikými stromy dřevěný dům s dveřmi, okny, komínem a ozdobným průčelím. Také dvůr byl ohrazen plotem a pro koně byla vystavěna kolna, uzavřená z východu a jihu.

Hospodářem byl ustanoven mistr Loupáček, protože jako kuchař bude "doma" nejčastěji a nejdéle. Mistr Loupáček přijal hodnost i úřad hrdě a ihned doplňoval, co bylo potřebí. Důmyslný a obratný mužík si zařídil na dvoře "letní kuchyň" a přemluvil dělníky, aby mu pomohli na svahu vykopat studnu; předpokládal, že v této krajině nebude voda hluboko. Volil šťastné místo; už v hloubce tří metrů narazil na pramen, před kterým museli brzy utéci, jak rychle naplňoval jámu.

"To je jiná vodička než z potoka," libovat si mistr, "chladná a procezená a mimoto je člověk jist, že se v ní nekoupalo některé to prasátko, jemuž říkáte pekari, ani ten ohavník kajman."

Domorodci upletli pro Evropany rohože a rozvěsili je ve světnicích, takže bylo postaráno o lože, avšak naši přátelé potřebovali ještě stůl. Bedny a kufry složili jako sedadla, ale stůl byl nezbytný. I tu se mistr Loupáček pletl do práce, a když se ho Jan ptal, nebyl-li snad také truhlářem, přiznal se mistr, že sice nebyl, ale že se často na truhláře díval.

"To nestačí," mínil Jan.

"Ale ano, mladý pane! Někdo se jen podívá a vyrobí trakař, jiný se učí čtyři roky krejčovině, a šije po celý život kalhoty na hastrmany."

Miguel udělal stůl a mistr dodal dílu korunu: přidal zásuvku!

Po vykonané práci každý dělník rád odpočívá a hledí s uspokojením a s jakousi hrdostí na vykonané dílo. Tak i naši přátelé a jejich pomocníci seděli na dvoře a hleděli na "svůj dům" s hrdostí a se zalíbením.

Strýc František se rozhovořil:

"Děkuji vám, přátelé, za pomoc. Nový dům bude nám všem brzy milý, protože se zde budeme scházet a chtěj nechtěj budeme tu říkat ‚doma'. Doufám, že mistr Loupáček se postará, aby i na dvoře bylo veselo. Škoda že jsme zapomněli na drůbež, avšak čáju někde přece chytíme a mistr ji ochočí"

"Přineseme nejen čáju, ale i ‚ani'," slibovali domorodci, "ten se dá ochočit ještě snadněji, a jak umí tančit!"

"Jen, přineste, hoši, jen přineste a uvidíte, co je naučím," pobízel mistr.

Druhého dne přinesli naši mladí lovci úlovek.

"Ach mýval," zvolal strýc, když uviděl zvíře s velkými zaokrouhlenými boltci a špičatým čenichem, "našli jste ho jistě u vody. Škoda že jste nenašli mladé, to by měl mistr veselé společníky."

Carlos prohlásil, že se zde zvíře jmenuje "kůn" a že není veselejšího zvířátka nad jeho mládě.

Od té chvíle neměl mistr Loupáček pokoje a toužil jen po mývalovi.

Nelze proto vylíčit jeho radost, když jednou k večeru mu přinesl mladý domorodec z výpravy do lesů dva mladé mývaly.

Strýc František nelenil. Jakmile byl dům dostavěn, rozdělil mužstvo na dvě části a šli hledat orchideje. Sám vedl dva dělníky, zatímco Jana, Diega a Carlose provázel jeden dělník. S každou skupinou šel jeden pes, a tak mistr Loupáček v domě osaměl. Obě skupiny šly rovnoběžně a nesměly se příliš vzdálit ani příliš zdržovat, aby nevzbudily obavy, které vznikají z dlouhého čekání.

Loviště bylo bohaté, a proto strýc František doufal, že než prozkoumá prales křížem krážem, naplní koše i bedny vzácnými rostlinami.

Ani mistr doma nelenil a zařizoval svou domácnost, jako kdyby zde měl bydlet trvale, vždyť i zahrádku si založil a osázel, na pasoucí se koně dohlížel, šil a vařil - a učil své dva miláčky. Jednomu říkal Teď a druhému Pak; to proto, aby si pamatovali, že u lidí vládne pořádek zvláště v čase.

Mýval je nejroztomilejší zvířátko na světě, i necvičené působí jen kratochvíli. Už jeho černé skvrny u očí jsou komické; čiperné zvířátko vypadá, jako by se samo načernilo, tak jak to dělají děti, když chtějí strašit. Žádný psík, žádné kotě není tak hravé jako mýval. Cokoli najde, musí prohlédnout, všemu se diví, co se dá rozbít, rozbije, co se dá roztrhat, roztrhá. Sedá na zadních nožkách a potravu si podává předními pacičkami jako veverka. Leze po stromech a provléká se každou skulinou, jen když hlavičku prostrčí. Ale čistotný je jako kočka, ba čistotnější, protože dříve než něco sní, vše pěkně ve vodě omyje. Vodu mýválkové vůbec milují, a proto jim mistr Loupáček nosí denně vodu do jámy, kterou vykopal pod stromem. Mistr Loupáček se obával, že Lhotka a Pluto projeví nepřátelství proti malým vetřelcům, avšak velmi se podivil, když viděl, že Teď se statečně postavil proti Lhotce a Pak pokročil k Plutovi a olízl mu čumák.

Když psi zakňučeli nebo zaštěkali, usedli Teď a Pak na zadní nožky a štěkali, aby ukázali, že to také dovedou.

Jedli všechno, chléb, maso, zeleninu i cukr. Někdy však odběhli ze dvora, aby si zalovili na svůj vrub, a když mistr spatřil, že chytají myši, žáby, ba i čmeláky, přísně jim domlouval. Avšak se zlou se potázal, neboť mýval všecko snese, jenom ne hněv a přísnou řeč. Strašně se stydí a bojí.

Milému mistru nezbylo nic jiného, než si posadit uražené mýválky na ramena a odnést je domů.

V době odpočinku se naši přátelé bavili tím, že zkoušeli důvtip zvířátek.

Zvláště Jan se mohl usmát, když dal jednou Pakovi kousek cukru. Milý Pak popadl cukr a běžel s ním k vodě, kde začal cukr horlivě omývat. Avšak běda! Cukr zmizel. Pak se podíval nahoru, vpravo, vlevo, potom se rozběhl k Janovi, a zdvihaje pacičku, ukazoval, "že nemá", a přece cukr nesnědl.

Horší bylo, když časně ráno nemohli naši přátelé najít své vysoké boty ani mývaly. Teprve šplíchot vody je prozradil. Čistotní hospodáři snesli všechny boty do jámy a horlivě je drhli.

Nedali se z práce vyrušit, ani když přiběhl mistr Loupáček. Teprve když na ně křikl, kdože jim tohle poručil, vyskočili z jámy a lítostivě pohlíželi na mistra. Odcházeli zahanbeně jako zneuznaní výtečníci, kteří měli jen ty nejlepší úmysly.

Teď nenáviděl kuchyň, protože jednou si chtěl umýt myš v hrnci, v němž se vařila voda, a spálil si pracičku.

Pak vycházel často do dvora a díval se do lesa, jestli se už vrací Jan. Velmi ho miloval, protože Jan ho často převalil na záda a tahal ho za zadní nožky po zemi, což se Pakovi nesmírně líbilo. Když jednou dělníci přinesli čáju, mýválkové se rozhněvali a několik dní si jí nevšímali, protože mistr Loupáček se příliš obíral novým hostem a mýválků si málo všímal. Žárlili na čáju.

Čája už žrala z ruky a směla vyjít z předsíně na dvůr, avšak ani tu nevykvetlo přátelství.

Mistr Loupáček pozoroval, že se mýválkové vyšplhají vždy na strom, když se k nim blíží pták. Jednoho dne mistr uslyšel na dvoře velký povyk. Čája křičela. Jak by nekřičela, když ji Pak držel ve vodě a Teď jí myl hlavu a záda!

Je zvláštní, jak lidské obydlí láká různá zvířata z lesů. Na stromech se usadili pestré tangary, a jednou k večeru překvapil naše přátele líbezným zpěvem jasně modrý pták s černým hřbetem a žlutě ovroubenými křídly.

Strýc se podíval do odborné knihy a prohlásil, že je to nějaký příbuzný květozoba modrého. Upozornil své mladé druhy, aby si všimli ptákova zvláštního šavlovitého zobáku.

Jednou za poledne překvapil mistr Loupáček na stromě čtyři zvědavé opice, které nakukovaly do oken. Protože Loupáček věděl, že tito nezvaní hosté neznají rozdíl mezi "mým a tvým", zahnal je. Od řeky si mistr přinesl dvě želvy, které milovaly vodu jako mýválkové. Často trpěly muka, která jim Teď a Pak připravovali, když se jim podařilo želvy obrátit na záda.

Bedny a koše se rychle plnily nasbíranými rostlinami. Strýc František toužil po návratu posla, vyslaného do Cuguanu. Rád by už poslal své zboží na voze do farmy "Nuova Lesaca", odkud by je dal don Fernando Calabozo dopravit do Bogoty a odtud po Magdaleně k moři. Tam by je nalodili na parník, plující do Anglie.

"Bude třeba, aby poslu vyšli někteří naši lidé vstříc," řekl strýc.

"Půjdeme s Miguelem," nabízel se Carlos.

"Přijímám vaši nabídku, milý příteli, avšak jen s podmínkou, že pojedete na voze. Vezměte si s sebou stan a dost potravin, abyste se nemuseli na cestě zdržovat lovem. Bude ale třeba, aby vás jelo víc, protože musíte zase přeplout Yscanse. Doufám, že náš vor, který jsme vytáhli na břeh, nebyl zničen"

Diego se nabídl, že pojede s Carlosem. A tak strýc poručil ještě dalšímu mladému míšenci, aby se chystal s ostatními na cestu. Naši přátelé se radili ve světnici. Náhle přiskočil k oknu mistr Loupáček, který cosi kutil na dvoře, a volal:

"Pojďte se rychle podívat, na stromě sedí německý profesor a brejlí na mě až strach!"

Všichni vyšli a spatřili na stromě velkého ptáka, který drze pohlížel na lidi. Vysoké čelo, na temeni zahnuté peří, kulaté oči, zahnutý zobec, jehož koutky jsou svislé, a kulatá hlava, to vskutku všechno připomínalo podobu přísné lidské hlavy. A dvě černé skvrny na krku se podobaly černému nákrčníku; proto mistrovo přirovnání bylo dost přiléhavé.

"Honem pušku, to je harpyje!" zvolal strýc. "Rychle, než bude po mývalech. Tento veliký lupič sežere všecko!"

Než strýc promluvil, houkla rána z Carlosovy pušky a pták, větší než krocan, spadl ze stromu. Nebyl hned mrtev, syčel, kloval a drápal takže i psi od něho odskočili.

"Peří harpyje je nejmilejší ozdobou Indiánů, proto ji pronásledují. Zato se jim harpyje mstí tím, že jim vraždí všecka menší domácí zvířata" vypravoval Carlos.

Harpyje dodýchala. Když se mistr Loupáček dozvěděl, že si přišla pro jeho mýválky a čáju, zahořel velikým hněvem.

XII.

SAMARITÁNI

Výprava vyslaná vstříc poslu šťastně dojela k řece Yscanse.

Tam zastihla posla, který byl ovšem na druhém břehu a marně se už několik dní pokoušel přeplavit se. Brod nikde nebyl a zkušený muž věděl, že se na koni nesmí do řeky odvážit - kajmany se jen hemžila.

Přemýšlel také o tom, jak by si pořídil prám, ale neměl nástroje a sám nemohl takovou práci ani zmoci. Přesto však nelenil a snášel kmeny, které chtěl svázat liánami a hrubými vlákny pateru.

Jak se radoval, když spatřil koně a vůz a poznal své druhy. Vždyť naděje, že mu vyjdou vstříc, mu dodávala trpělivosti.

Prám ležel na břehu, jak jej naši přátelé opustili, a Carlos poručil, aby byl hned spuštěn na vodu. Vůz a koně nechali na břehu a na prám vstoupili všichni čtyři; tři jej posunovali tyčemi, zatímco Diego stál s puškou na stráži proti kajmanům. Střelil jen jednou, a to na ještěra, který vystrčil hlavu za prámem. K útoku se dnes ještěři neodvážili.

Posel je vítal radostně. A když vhodil na prám kožený vak, vyvedl tam i svého koně.

V Caguanu se nesetkal s poslem dona Fernanda, proto jel dále k farmě, a když jej potkal, byl již tak blízko domova, že dojel až do farmy, kde byl donem Fernandem radostně uvítán. Ty dva řádky by Fernandu Calabozovi nebyly stačily, avšak ústní vzkazy a poslovo vypravování ho uspokojilo.

Posílá dopis a některé drobnosti jako čaj, rum, různé koření a pamlsky.

"Právě tak, mladý pane," pravil posel s úsměvem, "jak vám to posílával do Bogoty, když jste tam studoval." A pak napodobil hlas starého pána: "Myslím, Antonio, že Carlos nemá dost cigaret; vidíš, na ty bychom byli zapomněli, a sýr, víš, ten tučný sýr vždycky rád jídal. A co ještě myslíš, abych mu poslal? - Musel jsem seňora upozornit, že pojedu na koni několik set kilometrů a že mnoho neuvezu; byl by mně naložil několik centů dárků," vykládal posel a přitom se horlivě opíral o tyč posunující vor.

I zpáteční cesta voru byla šťastná, a když přistáli u břehu, opět jej vytáhli. Brzy jim měl prokázat zase službu, až povezou nasbírané rostliny v koších a bednách k severu.

Protože se den chýlil k večeru, postavili ve značné vzdálenosti od řeky stan a přenocovali.

Druhý den ráno pospíchali k jihu po své stopě, kterou ani bujné rostlinstvo nemohlo dosud vyhladit.

Jeli do poledne, kdy je stádo pekariů svedlo k lovu.

Padesát či šedesát kusů se hnalo k lesu. Diego a Carlos, kteří jeli na koních a měli pušky zavěšeny přes prsa, hnali se s jásotem obloukem k řece, aby zvěř zaskočili. Posel Antonio, když viděl pány odjíždět, pustil se za nimi, zatímco Miguel a druhý dělník jeli s vozem pomalu, aby je lovci, až uloví zvěř, brzy dohonili. Zahoukly výstřely, ozvaly se výkřiky a koně opět pádili tryskem.

"Dost už, milý příteli," volal Diego na Carlose. "Už máme čtyři kusy, víc stejně neuvezeme."

"Dobrá, Diego," odpověděl Carlos, který právě seskočil s koně. "Přivoláme naše lidi, aby sebrali kořist. Tohoto chlapíka," pravil, přistupuje k zastřelenému zvířeti, "musejí nést dva."

Vtom již dojížděl Antonio.

"Vrať se k vozu a řekni Miguelovi, aby přijel tak blízko, jak to jen bude možné. Potom ať přijdou a odnesou zvěř na vůz, my zde počkáme" velel Carlos.

Antonio obrátil koně a ujížděl.

Také Diego sestoupil s koně a vedl jej k houští. Diegův bystrý sluch postřehl bublání vody.

Rozevřel křoviny a tlumeně vykřikl.

"Co je tam?" ptal se Carlos a přiběhl k Diegovi, který znovu rozhrnul pruty keře.

Přes Diegovo rameno Carlos uviděl u pramene ležící lidské tělo v hadrech.

"Mrtvý muž!" zvolal Carlos a vkročil do houští: "Zde se stalo neštěstí, anebo zločin."

Diego vyšel za ním na mýtinku, kterou vytvořil svou mocnou korunou veliký strom. Zpod jeho kořenů vyvěral pramen.

Nehybné tělo leželo obličejem k zemi. Carlos obrátil muže a oba mladíci spatřili smrtelně bledý a vousatý obličej se zavřenými víčky. osmahlý krk a vyhublé tělo bez košile.

Diego položil dlaň na obnažená prsa.

"Srdce dosud bije, ale už velmi nepatrně. Není-li muž vážně raněn, můžeme ho zachránit." Přiklekl a snažil se otevřít

pevně zaťaté zuby neznámého. Carlos mu musel pomoci nožem. Když se jim to podařilo, vlil Diego do mužových úst studenou černou kávu, kterou nosili naši přátelé vždycky s sebou; hasí dobře žízeň. Potom oba mladí lovci třeli chladné ruce a bosé nohy mužovy.

Po krátkém úsilí našich přátel otevřel neznámý oči a zamumlal: "Proklatě, ještě žiji? Doufal jsem, že už je vše odbyto!" Potom pohlédl na Diega a nevrle řekl: "Jíst!"

Carlos našel v torně placku z mouky, lámal ji na kousky a podával je muži do úst. Bylo zřejmo, že muž zeslábl vyhladověním.

Jedl chtivě, a když placku snědl, řekl jen: "Ještě!"

"Nemáme," odpověděl Carlos, "a i kdybychom měli, nedali bychom. Příliš dlouho jste hladověl, a nesmíte se dosyta najíst, mohl byste onemocnět."

"Co na tom, jestli zemřu, jen když se ještě jednou najím," řekl muž a mračil se. "Jděte pryč! Zajdu hlady. Nemuseli jste mne křísit."

"Snad máte pravdu," odpověděl. Carlos, jemuž se nelíbil ani mužův obličej, ani hrubý tón řeči.

Na vděčnost Carlos nečekal, ale očekával aspoň slušnost.

"Chceme vás zachránit," řekl Carlos, přemáhaje odpor, "máme zde nablízku povoz, dovezeme vás až do svého domu, kde se brzy zotavíte. Vstaňte, můžete-li, pomohu vám!"

Carlos a Diego zdvihli muže na nohy; trochu kolísal, avšak když se opřel o ramena mladíků, mohl jít.

A hle, tu již přiváděl Antonio Miguela a jeho druha.

Když neznámý uviděl tři nové muže, znovu se zamračil; jistě se nenadál tolika lidí v pustině.

"Seberte zvěř a odneste ji na vůz," poroučel Carlos, "doufám, že není daleko."

"Ne, pane, sotva sto kroků odtud," odpověděl Miguel a pohlížel nedůvěřivě na cizince, kterého mladí muži vedli a podpírali pod rameny.

"Tento muž klesl u pramene vysílením," řekl Carlos na vysvětlenou, "posadíme ho do vozu. Nezbude-li místo pro všecku zvěř, necháme slabší kusy tady."

Po půlhodince byli muži a tři pekariové naloženi na vůz. Na přední sedadlo sedli dva muži a Antonio si přehodil nejlehčího pekariho před sebe na koně. Koně běželi po odpočinku rychle, a než se slunce dotklo stromů na západě, dojela výprava šťastně domů. Všichni "domácí" je už očekávali a velmi se podivili, když z vozu vystoupil bledý, divokými vousy zarostlý cizinec, s něhož viselo jen několik cárů oděvu.

"Kdo je to?" ptal se strýc.

"Ubožák, který umíral v lese hladem," řekl Carlos.

Strýc se obrátil k cizinci a řekl vlídně: "Buďte vítán, pane, a vejděte, abyste si odpočinul."

Mistr Loupáček obešel cizince v kruhu, potřásl hlavou a mručel: "Ať mě kajman sežere, není-li tohle darebák!"

Cizinec usedl v předsíni, a když mu přinesl mistr mísu polévky s masem, vrhl se na jídlo jako vlk.

Strýc František zatím vyslechl od Diega podrobnou zprávu. Potom poručil Janovi, aby v bednách vyhledal pro cizince vhodné prádlo a šaty. Avšak netajil se tím, že se mu nový host nelíbí. "Jaká pomoc," skončil, "nakrmíme ho, ustrojíme, a bude-li chtít odejít, propustíme ho."

Potom vzal prádlo a šaty do náruče a vyšel do předsíně.

"Příteli," pravil, "bude vám jistě pohodlněji v prádle a v šatech. Tu jsou. Chcete-li se umýt, dá vám mistr Loupáček teplou vodu"

"Děkuji," zabručel muž a jeho zraky se setkaly s pohledem strýce Františka. Nemohl snést jeho přímý pohled, a proto sklopil oči a vyšel na dvůr. Za chvíli se vrátil oblečen.

"Kdybyste si chtěl přistřihnout vlasy a vousy," řekl Jan vlídně, "máme po ruce nůžky i zrcadlo, ale na to je kdy až ráno."

Po večeři vyšli dělníci na dvůr, aby si zakouřili a pobavili se s Loupáčkem. Strýc s mladými druhy četl dopis dona Fernanda a Carlos vybíral z koženého vaku různé pamlsky, které otec poslal.

"Toho cizince musíme všichni pozorovat," řekl strýc, "buď byl velmi nešťasten, nebo je zlý - nesnese pohled do očí."

"Ach, co by nám mohl udělat zlého, strýčku! Je nás tolik, a on sám."

"Milý Jeníku, jeden zlý člověk může zahubit sto lidí neopatrných. Nechci cizinci křivdit, radím jen k opatrnosti."

Cizinec se zjevně stranil společnosti, odmítl i rohož v předsíni a odešel s půjčenou rohoží pod kolnu ke koním. Pluto a Lhotka musili být uvázáni, protože nechtěli znát povinnost o pohostinství.

XIII.
ŠPATNÁ ODMĚNA

Cizinec prohlásil, že se jmenuje Petl a že je Kreol z Mexika. Byl prý kupcem kaučuku, avšak byl Indiány okraden. Později pracoval sám v pralesích s různými partami pro jiného podnikatele. Nedávno prý se však nepohodl s podnikatelem, opustil své druhy a vydal se k severu. Zimnice ho mořila, hlad ho trápil, až klesl v pralese u pramene, kde se naposled napil. Chtěl prý se vrátit na sever mezi lidi. To všechno vypravoval po částech a jaksi nerad a nevlídně. Rád by si odpočinul, nechce nic zadarmo, bude pracovat, cítí, že se mu síly vracejí, jen zimnice ho občas trápí.

Dostával denně dávky chininu a vskutku rychle nabýval sil. Kdysi býval jistě hezkým mužem, protože když si přistřihl vousy a když mu mistr Loupáček ostříhal dlouhé vlasy, objevila se pěkná hlava. Strýc František často přemýšlel, které vášně, náhody a snad společnosti zavinily, že tento muž tak poklesl, neboť cizinců v zevnějšek se sice změnil, avšak hrubé mravy a neklid v očích zůstaly.

Petl pracoval mlčky a sám. Pochopil hned, co mu bylo uloženo. V pralese se vyznal jako ve své kapse, jak se sám vyjádřil. Dělal ale, jen co mu bylo uloženo, potom si lehl naznak na zem a zíral do modré oblohy.

Psi si dlouho nemohli zvyknout na jeho přítomnosti a tiše vrčeli, jakmile se blížil k domu. A kupodivu ani roztomilí mýválkové k němu nikdy nešli pro polaskání.

Petl mluvil dobře španělsky i portugalsky a bylo zřejmé, že žil v Brazílii, jak sám ostatně tvrdil. Když naši přátelé mluvili česky a česky učili Carlose, hleděl Petl udiveně a bystře naslouchal.

"To není anglicky, jak mluvíte, seňore?" zeptal se jednou Jana.

"Není, je to česky, slovansky."

"Ach," zvolal tentokrát živěji Petl. "Slované, východ, Asie!" Bylo zřejmé, že měl jakési ponětí o Evropě.

Podezření pomalu mizelo. Naši přátelé neměli kdy, aby hlídali cizince, měli příliš práce a starostí o dopravu nasbíraného zboží do Juanu, nebo aspoň do Caguanu, kde měli čekat poslové dona Fernanda.

Měli odjet čtyři muži pod velením Carlose, Petl měl jet s nimi a mohl opustit výpravu, kde mu bude libo. Strýc František se pečlivě staral o náležité vybavení výpravy uzeným masem pekariů, moukou, léky a ovocem, aby se karavana nemusela cestou zdržovat sháněním potravy.

Carlos se staral o zbraně a vybral nejlepší koně.

Když bylo vše naloženo, sedl Petl vedle vozky na vůz, zatímco ostatní jako jízdní stráž obklopili vůz, a karavana se vydala hned ráno na cestu k severu.

Carlos se nemohl ještě rozloučit, a proto přátelům, které na delší dobu opouštěl, tiskl ruce a sliboval, že se vrátí, jak jen bude moci. Dohonil vůz až daleko, teprve při prvním krátkém odpočinku o desáté hodině. Doufal, že urazí cestu k Yscanse za dva dny. Pobízel ke spěchu a polední odpočinek zkrátil na dvě hodiny. Protože měsíc byl právě v první čtvrti a svítil zvečera do půlnoci, mohl Carlos přidat hodinu nebo dvě i po šesté hodině večerní. A vskutku, druhého dne k večeru poznával, že se blíží k řece. Podle příkazu seňora Doležala poručil, aby noční ležení bylo zřízeno na dva kilometry od řeky, k níž za noci přicházívá nejvíce nezvaných hostí. Ležení bylo zřízeno vlastně mezi dvěma řekami, neboť Yscanse tekla na severu a Japurá na východě. Na to si Carlos vzpomněl teprve v noci při zvláštní příhodě.

Po večeři Carlos ustanovil stráže, a přestože svítil měsíc, poručil, aby byla zapálena malá hranice z dříví, z roští a z rákosí a aby byl udržován malý oheň, protože po půlnoci měsíc zapadne a bude nutné, aby oheň byl zvětšen.

Když všichni vykonali svou práci, brzy ulehli. Byli unaveni a zítra bude nutno dojet časně k voru.

Antonio měl bdít do deseti hodin, potom měl vzbudit Miguela. Ranní stráž ponechal Carlos pro sebe.

Unavené lidi nerušil lomoz a ryk probouzejícího se blízkého pralesa ani křik vodního ptactva, které se za večera slétlo u řeky a sněmovalo. Všichni záhy usnuli a jen občasný dupot koní prozrazoval bdícímu Antoniovi, že na zvířata dorážejí krvelační komáři. Antonio kouřil cigaretu a díval se do ohně. Plachta stanu, v němž spal Carlos byla poodhrnuta, Antonio se pamatoval, že don Carlos před spaním také kouřil a odhrnul plachtu nejspíš proto, aby ze stanu vyšel kouř.

Antonio zahodil půl cigarety do ohně. Nechutnala mu, zhořkla mu v ústech.

Carlos se náhle ve stanu probudil. Neuvědomil si, proč z jeho víček prchl spánek. Při svitu měsíce viděl, že oheň vyhasl a že Antonio sedí skrčen a spí, opíraje si hlavu o zdvižená kolena.

Carlos se pohnul a chtěl vstát. Vtom uslyšel dupot a potom prudký cval.

Vyskočil jako pružné péro a vykřikl: "Vstávejte, vstávejte, kdosi prchá z ležení!"

Nato přiskočil ke stanu a sáhl po své pušce, kterou tam večer pověsil. Překvapeně couvl - puška tam nebyla, ale Antoniova karabina leží vedle spáče!

Carlos uchopil karabinu. Teď si právě uvědomil, že ten, kdo prchá, nemůže ani k severu, ani k východu, a protože zpět se vracet nebude, ujíždí tedy k západu.

A opravdu zahlédl jezdce, který nutil koně, patrně se vzpouzejícího, aby přeskočil potok, vinoucí se asi dvě stě kroků západně od ležení a směřující na sever k Yscanse.

"Stůj, stůj," volal Carlos, který poznal Petla nad jehož rameny se rýsovala tmavá hlaveň pušky.

V takové situaci se děje vše rychle. Myšlenky a dohady se křižují bleskem. Carlos uhodl, že to prchá Petl a že mu ukradl pušku, věc nesmírně milou, dar od otce, která na nebezpečných lovech zachránila lovci několikrát život.

Petl přinutil koně ke skoku přes potok. Vtom houkla rána z karabiny. Petl zastavil koně, strhl s ramene pušku a vrátil nebezpečný pozdrav do ležení. Carlos se při ráně shýbl; uslyšel nad hlavou hvizd kule z vlastní pušky.

Miguel a ostatní dva dělníci se vzpamatovali až, nyní. Běželi ke koním, hledali pušky, avšak Petl zatím uháněl k pralesu, který jako černá hradba uzavíral obzor.

"Stůjte! Nechte toho!" velel Carlos mrzutě. "Ničema utekl a marně bychom ho stíhali. Měsíc zapadne ve čtvrthodině a potmě v pralese nikoho nenajdeme."

Carlos věděl, že uprchlík je ve výhodě. Jakmile dostihne prales, bude v bezpečí! Nebude prchat, schová se za první strom a sám neviděn, pohodlně zastřelí pronásledovatele, který mu vejde slepě do rány.

"Podívejme se, co ukradl," poroučel Carlos, "rozdělejte velký oheň a vzbuďte toho spáče Antonia, vždyť dosud ani neví, co se děje. To je pěkný strážce!"

Všichni pochopili pravdu Carlosových slov. Miguel rozhrabal popel a hodil na trochu řeřavého uhlí suché sítiny, které vzplanuly. Mladý dělník třásl Amoniem, ale ten se svalil a spal dál jako zabitý. Teprve několik hrstí vody mu pomohlo; probudil se, avšak byl dosud omámen. Hleděl vyjeveně na velký oheň i na své druhy.

"Petl uprchl," křičel Miguel, "ukradl koně a pánovu pušku! Proč jsi lépe nehlídal."`

Antonio neodpovídal, hlava mu opět klesla.

"Nechte ho, ať se vyspí," řekl Carlos. "Prohlédněte vůz!"

"Petl ukradl váš kožený vak," hlásil Miguel.

Ve vaku byly různé drobnosti: několik kousků prádla, břitva, mýdlo, ručník, revolver, nůž, krátký dalekohled, zkrátka věci, které potřebuje člověk na cestách, avšak které nemůže nosit po kapsách.

Petl netoužil po těchto věcech, jemu byl vak vhod jen proto, že mohl do něho vložit potraviny, které potřeboval na zamýšlený útěk. Vak se snadno upevní na sedlo a chrání obsah před deštěm. Na spánek nebylo už pomyšlení, všichni toužili po slunci.

Carlos poručil, aby Antonia vzbudili a podali mu číšku lihoviny. Tušil, že Antoniův spánek není přirozený.

Antonio se prospal a vzpamatoval se. Věděl určitě, že po večeři nic nejedl, ani nepil a že vykouřil pouze, půl cigarety. Našel tři cigarety u ohně a domníval se, že je tu některý druh ztratil.

Dvě má dosud v kapse.

Carlos prohlížel cigarety, které se ničím nelišily od jiných. když však je zapálil, ucítil omamující dým.

"Seňor Petl je povedený darebák," řekl Carlos, "umí vyrábět výborné uspávací prostředky a nabízel je vskutku chytře. Ničema uprchl sice k západu, ale je možné, že se vrátí k našim přátelům, aby tam spáchal nové zlo. Je třeba, abychom je varovali."

Miguel se však domníval, že se Petl neodváží k jejich domu. "Co chtěl, to má," řekl, "a jestliže se přece vydal k jihu, bude tam dříve než náš posel. Seňor Doležal a jeho společníci se dovedou ubránit, mimoto mají psy, kteří jsou lepší hlídači než Antonio a nesbírají cigarety kolem ohně."

Carlos uznával, že k přepravení prámu přes řeku je potřebí všech lidí a že muž, kterého by poslal zpět, by nedorazil k přátelům za dva dny. Mimoto by musel poslat buď Miguela nebo Antonia, nebo ostatní dva by mohli snadno zabloudit.

"Čím dříve vykonáme svěřený úkol a čím dříve se opět vrátíme do našeho domu, tím více potěšíme seňora." řekl Miguel a při prvním rozbřesku dne zapřahal zvířata do vozu.

Carlosův kůň unášel zloděje, proto si don Carlos musel vybrat jiného koně a vedle vozky usedl Antonio, který nebyl dosud ve své kůži.

Když slunce vycházelo, spouštěla výprava vor na vodu.

Šťastně a bez nehody se přeplavili na druhý břeh, vytáhli prám a po skrovné snídani ujížděli k severu.

XIV.
ZLOČIN

V lesním domě bylo po odjezdu výpravy jaksi teskno - aspoň první dny - neboť veselý Carlos byl milý společník a všem scházel.

Strýc František nedopustil aby práce byly zanedbávány. Teď ovšem vycházela jen jedna výprava: strýc, Jan a Diego. A protože mistr Loupáček měl méně práce v kuchyni, směl jít s ostatními do pralesa, jen když měl pro všechny dost potravin.

Petlův odchod nikoho nezarmoutil, a když strýc zažertoval příslovím, že "podle šatu lidé vítají a podle rozumu vyprovázejí", dodal mistr Loupáček, že se seňor Petl nedoporučil šatem, ani rozumem.

"Kdyby zde byl, bál bych se opustit náš dům," řekl vážně, "neboť znám jiné přísloví, které praví "že co je z kočky, myši chytá, a tenhle seňor byl jistě z lupičů."

Čáju a mýválky zavíral mistr do ohrádky za dvorem. Měli tam dost vody a potravy a mimoto boudu, aby se mohli skrýt, kdyby přišla nevítaná návštěva v podobě harpyje nebo lišky.

Naši přátelé pracovali v západní části pralesa. Opatrně sráželi rostliny tyčemi z vrcholků stromů a pečlivě je ukládali do košů. Mistr Loupáček jako bývalý provazolezec vykonával znamenité služby. Žádný strom mu nebyl příliš vysoký a žádná koruna příliš hustá, aby jí nepronikl. Často běžel po vodorovné větvi, zachycuje se pouze lián, a přecházel ze stromu na strom, aniž by slézal. Ulovil krásné orchideje v květu a občas vyplašil hejna ptáků, skrytých v korunách stromů. Uměl napodobovat všechny hlasy, které jednou slyšel, a mnohdy způsobil nemalý zmatek mezi opeřenou havětí. když ji voláním přivábil a potom náhle poplašil.

Slídil po mláďatech, protože chtěl rozmnožit svůj zvěřinec, a když našel mladého ptáka nebo čtvernožce, hned ho lapil a odpoledne radostně odnášel domů. Pro plaché ptáčky si upletl z proutí a sítin velikou klec, čtvernožce věznil v budkách, v jámách nebo v koších. Krotit uměl výborně a po několika dnech propouštěl ochočené zajatce na svobodu. Někdy to ovšem udělal předčasně a nevděčný host se mu poroučel bez rozloučení, ale většina jich v novém domově zůstala.

Tak bylo možno vidět na dvoře pásovce, mladé pekarie a morčata, pro která si vyšel mistr až do savany.

Teď a Pak byli ovšem miláčky všech, takže Lhotka a Pluto často žárlili. Tak se stávalo, že uchopili malé neposedy za kůži na krku a nosili je jako králíky.

Teď a Pak se nerozhněvali. Když je psi pustili na zem, sedli si na bobek a hladili pacinkami své huňaté přátele, jako kdyby je chválili: Hodný pejsek, nosí Paka, hodný pejsek.

Hned nato valili k vodě hrnec, aby jej umyli. Pak si sedl do hrnce a myl uvnitř, kdežto Teď jej cídil zvenčí pacičkou, do níž nabíral bláto.

Když strýc František odpočíval po práci, seděl na dvoře na pařezu a se zalíbením se díval na nové hospodářství.

"Náš dům jednou sice osiří, protože jej budeme muset opustit, avšak moje vzpomínky se budou k němu často vracet," říkal. "Vystavěli jsme jej vlastníma rukama a každý člověk zanechá ve svých dílech jakousi částku sama sebe. Proto potom na ně rád vzpomíná. Je to tak dobře, neboť jinak by člověk nepřemohl stesk po domově. Domov, ten pravý, jediný domov, ve kterém jsme prožili své mládí, kde žili naši rodiče a sourozenci, místo, v němž žili naši přátelé a známí, kraj, na nějž tolikrát hleděly naše oči, ba i ta země, v níž žijí lidé našeho jazyka, našich mravů a obyčejů, vše to uchovává v sobě to, co jsme tam zanechali nejen my, ale i naši předkové a nám milí a drazí lidé. Proto milujeme ta místa, ty věci, ten kraj a tu zemi láskou, která je přirozená a nedá se ani vyhladit ze srdce."

"Miluji filosofy a obdivuji se jim," řekl mistr Loupáček.

Ale strýc František se domníval, že ten, kdo miluje filosofy a je přitom kuchařem, nemá tady civět, zatímco mu polévka

utíká z kotle. Byla to stará písnička s novým nápěvem. Všem se stýskalo po domově, a tak při každé příležitosti o něm hovořili, jen aby mohli vzpomínat.

Již pět dní uplynulo od Carlosova odjezdu a naši přátelé hádali, kam asi Carlos s vozem dospěl.

"Myslím, že dnes dorazil do Caguanu," řekl strýc, "ovšem nevyskytla-li se na cestě překážka. Nebude-li Carlos nucen cestovat dále, to znamená, setká-li se v Cuguanu s posly svého otce a odevzdá jim náklad, může být nejdéle ode dneška za týden opět mezi námi."

"Nepřijede-li za týden, pojedeme mu naproti až k řece," navrhoval Jan, "a cestou si zalovíme."

"Dobrá," svoloval strýc, "zasloužíte si odpočinek a cesta k řece bude příjemným výletem."

Naši přátelé se již chystali k spánku, když Lhotka náhle zavětřila. Krátce zaštěkla a potom odběhla. Pluto běžel za ní, avšak po chvíli se psi vrátili a ulehli.

"Nějaká šelma běžela kolem," řekl mistr a šel se podívat, jsou-li mýválkové zavřeni v boudě. Čája seděla na nízké větvi a spala právě tak jako ptačí drobotina v kleci.

Časně ráno vyšli naši lovci opět do lesů. I mistr Loupáček je doprovázel; nesl na zádech vysoký koš s potravinami. Na zpáteční cestě se do prázdného koše uloží nalezené rostliny.

Mistr s sebou nesl i režný pytlík a měl jej stále připravený pro nahodilý nález něčeho živého.

Koně se pasou u potoka, mýválkové a čája jsou v zahrádce, kde mají nachystáno na celý den, a ptačí havěť vyhazuje zrna i ovoce z klecí. Nad domem bdí dva veliké stromy a drží nad ním mocná rozpažená ramena. Dveře jsou uzamčeny, okna zavřena okenicemi, oheň na dvoře je uhašen. Až k večeru přijdou, zahlaholí dvůr i dům, psi všecko prohledají, koně přiklusají, mýválkové přiběhnou a čája bude tančit a žalovat, hudrovat a bubnovat: "Cettera, letem turú!"

Kolem čtvrté hodiny se strýc František a jeho společníci vraceli unaveni domů. Těšili se na odpočinek a na obvyklou besedu.

Mistr Loupáček skákal radostí, protože si nesl v pytlíku roztomilé zvířátko. Chytil je v dutině stromu a dověděl se, že je to sice kunovitá šelmička, ale že se dá ochočit jako veverka. Mimoto nesl v ruce mladého papouška.

Už po něm dávno pásl. Což o to, starých bylo v lese na kopy, ale jejich hnízda byla ukryta a nebylo možno najít taková, v nichž by byla mláďata na vyvedení.

Ani dnes sice mistr Loupáček nenašel hnízdo, ale chytil tohoto zelenočerveného strakáče na větvi, když spal.

"Toho naučím mluvit česky!" sliboval mistr. "To bude nádhera!"

Když naši přátelé vyšli z lesa, strnuli úžasem. Kde je dům? Mámí je zrak? Všichni bolestně vykvikli.

Na pahorku stojí dvě strašné kostry, z nichž dosud vystupuje uzounký proužek dýmu, dům však zmizel.

Běželi, letěli o závod, chtěli co nejdříve poznat celé neštěstí. Kupa ohořelých kmenů a hromada popela jim nemohly říci nic jiného, než že dům shořel. Avšak neshořel jen dům, shořely bedny, kufry, šaty, prádlo, zbraně, léky, přístroje a nástroje, shořela i kolna pro koně. Spoušť, děsná spoušť na ně zírala strnulými, mrtvými zraky.

Strýc tu stál mlčky, jeho čelo plné vrásek se klonilo k zemi. Hněv a lítost v něm bouřily, nebol tušil, že jen lidská ruka nastrojila tuto zkázu.

Jan došel k doutnajícímu stromu a - plakal. Nemohl zadržet slzy, když si vzpomněl na včerejší večer a na strýcova slova. Ano, do tohoto domu jsme vložili tolik námahy, byl naším dílem, naší pýchou, naším útulkem - a teď je zničen, mrtev jako drahý přítel. Ovládal a oživoval krajinu, hleděl okny jako očima, usmíval se svým průčelím, zval svými dveřmi - a zmizel - zmizel navždy, stráven do základu. Není to k pláči?

Diego, bledý, avšak klidný obcházel spáleniště v širokém kruhu a něco hledal. Našel to brzy.

Když se vrátil k otci, řekl krátce: "Petl zapálil dům a prchl k východu. Vlekl s sebou něco těžkého. Budeme-li ho pronásledovat, musíme počkat do rána. Tím ale získá mnoho času."

Strýc František zdvihl hlavu, řekl jen: "Podlec!" a mávl rukou.

"Necháme ho běžet?" ptal se Diego.

"Ano. Potkáme-li ho někde, vyřídíme si to s ním!"

Tím bylo vše odbyto. Neměli přístřeší, neměli stan, nevlastnili nic, než co měli na sobě. Ze zbraní jim zbyly jen tři pušky a sotva padesát nábojů.

"Jeníku, hlavu vzhůru," velel strýc. "Nejsme snad muži? Zítra prohlédneme spáleniště, jistě se dá něco zachránit! Nejraději bych opustil toto místo, ale musíme čekat na své přátele. Kde však vězí mistr Loupáček?"

Za pahorkem se ozval klus dvou koní. Za nimi běžel mistr Loupáček a volal, že nejlepší kůň zmizel.

"Mýválkové jsou zachráněni," ohlašoval radostně, "utekli do potoka a tam jsem je našel, ale o čáje nevím."

Teď a Pak opravdu klusali za mistrem, a když doběhli na pahorek, velice se divili, když dům neviděli. Pluto a Lhotka obíhali kolem spáleniště. Jistě věděli, kdo tu byl, protože se rozběhli po stopě. Zdvihli hlavy a žalostně vyli do prázdna.

"Zůstaneme zde," rozhodl strýc. "Musíme ovšem spát na holé zemi, ale je tu bezpečno, požár vyhnal z okolí plazy i hmyz."

Na večeři si nikdo nevzpomněl, stejně nebylo nic k snědku, avšak mistr Loupáček přece zažehl ohořelé tyče a tenčí kmeny a potom na chvíli zmizel.

Naši přátelé mlčeli. Byli pohříženi v neveselé myšlenky a vzpomínky.

Mistr Loupáček přinesl hrnec vody a postavil jej na ohniště. Dnes nechtěl zkoušet přenosnou plotnu; nevěděl, není-li poškozena, když na ni zblízka dorážel tak prudký žár, který zničil i živé stromy.

Za chvíli vřela voda a naši přátelé byli mile překvapeni, když jim mistr podával malé ozdobné šálky vonného čaje.

"Kouzelníku, kde jste našel šálky a čaj?" ptal se Jan.

"Cožpak jsem nebyl dva roky podomním obchodníkem a nezbylo mně trochu drahého zboží?" odpověděl mistr Loupáček otázkou.

Už zase nabyl humoru. Jeho mýválkové jsou naživu a své pány mile překvapil. Jiného si jeho srdce nepřálo. Na

Janovo naléhání se mistr přiznal, že všecko své jmění ukrývá ve známé dlouhé truhlici.

"Jsem tak trochu podivín, mladý pane," řekl, "a skryl jsem svou truhlici už dávno do jámy, kterou jsem vyhrabal ve stráni. Jsou tam mé paruky a vousy, má líčidla i mé pastičky, jsou tam však i jiné drobnůstky, které potřebuji na kejkle; různé nástroje jako nůžky, kleštičky, zrcátka, šálky, sklenice, trubičky atd. Nu, jednou vám to ukáži, avšak jen vám, protože pravý umělec neprozradí nikdy své pomůcky, pozbyl by rázem obdivu. Některé věci nám snad budou užitečné, když nemáme nic. Teď nám prospějí i maličkosti."

Přišla noc a naši přátelé ulehli na zem. Podivno, i koním se zastesklo, přišli až k lidem a lehli si vedle nich. Mýválkové, kteří vlastně v noci provozují své řemeslo, sedli si k mistrovi a něžně ho hladili. Psi se položili u nohou pánů a sklonili hlavy na přední packy.

Na stráž dnes nikdo nepomyslil. Kdo nic nemá, nebojí se zlodějů.

Na obloze zářily hvězdy, avšak brzy zbledly. Zvítězil nad nimi měsíc. Byl v úplňku, a tak rozséval štědře smavé světlo po kraji a hlídal spánek lidí, nad nimiž se vzpínaly dva pahýly ohořelých stromů.

XV.

JAK PŘEBÝVALI LIDÉ V DÁVNOVĚKU

Hned ráno opakoval strýc to, na čem se už včera uradili. Dnes prohlédnou spáleniště a postaví si aspoň chatrč, aby nemuseli příští noc, opět strávit pod širým nebem.

Každý z nich si ulomil dlouhou větev a šťáral s ní v popelu. Co hledali? Hledali nástroje; vždyť měli v předsíni uloženy sekyry, motyky, pily, dláta a kladiva. Topůrka ovšem shořela, zbyly zde však železné součástky, a i když je oheň porušil, mohou je ještě upotřebit. Sekyry budou přece sekat, motyky kopat a kladiva tlouci. Po třech hodinách hledání přehlíželi kupu železných věcí, které vyhrabali. Našli i skoby a v bedně, v níž byly uloženy hoblíky, dláta, nebozezy, svorky a hřebíky, kterých při stavbě domu nepoužili, našli tyto nástroje dosti zachovalé, protože bedna úplně neshořela. Z šatů, prádla, léků, map a jiných věcí nezbylo nic. Zmizela zásoba prachu, snad ji žhář ukradl, snad vybuchla. Z kulí a broků zbyly jen olověné placky, promísené popelem.

Nejcennější nález by byl zůstal nepovšimnut, kdyby naň mýválkové neupozornili. Tito čiperové pracovali horlivěji než lidé a brodili se v popelu se zjevnou rozkoší. Když vyhrabali jakousi špinavou a spečenou hroudu, kouleli ji k vodě, aby ji umyli. Mistr Loupáček přišel právě včas, aby prohlédl, co to mýválkové válejí k vodě, a shledal, že je to - sůl! Uválená, špinavá sůl, avšak přece jen drahocenná sůl!

Mýválkové skákali a kňučeli, když jim mistr vzal dosud neumytou hroudu, ale nedostali nic, proto se rozhněvali a šli hledat do popela něco jiného.

Mistr nález pečlivě uložil a potom se vrátil, aby narazil kus dřeva do sekery. Potřeboval ji na výrobu různých topůrek a násad. Pily byly ovšem zkaženy, avšak v mistrově truhlici byla naštěstí anglická pilka, která teď prokazovala dobré služby.

Jan a Diego se museli vypravit na lov, aby bylo co jíst. A když odpoledne přinesli kapybaru a několik vodních ptáků, nikdo nenamítal, že je tučná, a také se nikdo neptal, jak se ptáci jmenují. Strýc přinesl z lesa ovoce a výhonky palem. Poručil, aby porazili strom, a když byl rozštípnut kmen, všichni vyškrabovali škrobovitou hmotu podobnou ságu.

Mistr Loupáček si vzpomněl, že viděl v potoce ryby, a protože v jeho truhlici byly i udice s vlascem, sliboval, že zítra půjde na lov ryb.

"Hlady v této bohaté zemi nezemřeme," ujišťoval strýc. "Máme pušky i náboje, ovoce je hojnost a zeleninu můžeme jen sbírat, ale musíme mít střechu nad hlavou. Protože se tady zdržíme už jen týden, postavíme jednoduchou chýši po způsobu pradávných lidí."

Zavedl své druhy k ohořelým stromům, narýsoval na zemi kruh a rozkázal: "Kopejte!" Sám kopl první. Za hodinu byla vyhloubenu země asi metr hluboko. Uprostřed vykopaného kruhu stál ohořelý strom.

"Teď půjdeme pro stavivo, vezměte si s sebou sekery!"

Dlouhé a tenké kmeny se kácely pod ranami seker. Mistr Loupáček snášel dlouhé provazce lián.

Když bylo poraženo dost kmenů, odnášeli je k jámě a podle strýcova návodu je opírali vrchem o strom, zatímco jejich spodky zapouštěli do země na obvodu kruhu. Tak vyrůstala kuželovitá čepice, jejíž vrchol svazoval mistr Loupáček liánami a připevňoval jej k prostřednímu stromu.

"Nezapomeňte, strýčku, na dveře!" žertoval už zase Jan.

"Nezapomenu, hochu. Zkrátím deset tyčí a vodorovně je podepřu, aby nezapadly dovnitř. Tak vznikne otvor, kterým polezeme do pokoje."

"Po čtyřech, strýčku?"

"Kdo se ponižuje, bývá povýšen, slýchal jsem kdysi," odpověděl strýc.

Mistr Loupáček nanosil do jámy rákosí a palmové listy a tvrdil, že se na nich bude ležet tak měkce jako na žíněnkách.

"Naštěstí je sucho," řekl strýc František, "ale zítra přesto zdokonalíme své obydlí tak, aby nám déšť neškodil. Obložíme stavbu širokými listy."

Přenosná plotna žárem sice utrpěla, avšak mistr Loupáček ji opravil, takže se na ní mohlo opět vařit. Protože na oběd nebylo kdy, postaral se kuchař o dobrou večeři. A když předložil "pánům" polévku a po polévce upečené ptáky, všichni byli udiveni.

"Mistře, kdepak jste upekl ptáky!"` ptal se Jan. "Vždyť nemáte ani pekáč, ani rožeň?"

"Už jednou jsem vám slíbil, že upeču husu po cikánsku. Nuže, tato husa je upečená po cikánsku. Doufám, že vám bude chutnat."

Všichni byli zvědavi, jak se to vlastně peče.

"Velmi jednoduše. Špatně oškubaný a dobře vykuchaný a vysolený pták se zabalí do jílu a tento jílový pecen se položí do ohně, na který se opatrně přikládá palivo. Obal je pekáč, který nepropustí tuk, avšak přichytí všecko peří.

Potom se pekáč rozloupne jako ořech a jádro - chutný ptáček - se může jíst."

"Výborně, mistře, snad nám ale nebudete namlouvat, že jste také cestoval s cikány!" zvolal Jan.

"S cikány ne, ale s komedianty, mladý pane, a ti také leccos vědí a dovedou," odpověděl mistr vážně.

Po dobré večeři a po šálku čaje zavládla opět dobrá nálada. Bývá tak vždycky. Neštěstí nebo nehoda udeří člověka znenadání jako hrom, člověk necítí bolest nebo lítost, je omámen a jeho schopnosti jaksi otupí. Ale čas přináší úlevu, a vzchopí-li se člověk k činu, tu již první úspěch mu dodá sebedůvěry a odvahy k dalšímu zápasu. Nezasluhuje hony, kdo byl povalen neštěstím, avšak hanba tomu, kdo zůstal ležet!

Naši přátelé nezasluhovali honu, vstali hned a udělali, co mohli, proto se neštěstí od nich vzdálilo a ztráta domu je tolik nebolela. Když po večeři vešli do chýše, aby si odpočinuli po denní práci, vypravoval jim strýc František o dávných lidech, kteří bydleli v jámách přikrytých právě takovými čepicemi, jako je jejich.

"Jejich jámy," vypravoval strýc, "byly několik metrů hluboké. Uprostřed bylo ohniště, na němž pekli a vařili. Jámy dědily děti po rodičích, a teprve když byly plny popela, vyhrabávali si potomci jámy jiné."

"Všechna čest učencům," řekl mistr Loupáček, "ale rád bych věděl, kdo jim tohle pověděl."

"Je to zapsáno v zemi, milý mistře, země je nejlepší dějepisec."

"Tomu nerozumím, jak je to napsáno?"

"Popelové jámy už byly často objeveny," poučoval strýc. "Opatrní lidé v nich kopali a všímali si vrstev. Z toho poznali, že se popel nashromažďoval po léta. Mimoto byly v některých jámách nalezeny v popelu kamenné předměty, nožíky z pazourků, mlaty a sekery z kazivce nebo z jiných kamenů, ozdoby z jantaru a rohů."

Mistr Loupáček zahvízdl. "U všech žraloků, jak říkal náš kapitán, teď už chápu. Musí se umět číst, milý Loupáčku!" poučoval sám sebe.

Diego a Jan se smáli. A kdyby byl někdo zabloudil do této pustiny a shlédl v měsíčním světle pod kostrou ohořelého stromu kuželovitou čepici, jistě by netušil, že tam dnes odpočívají spokojení lidé, kteří si včera div nezoufali, když viděli sutiny svého milého domu.

Čája přiběhla teprve příštího dne zrána. Nejspíš ji poděsil požár tak, že prchla hluboko do lesa a zabloudila. Drobní ptáčkové zmizeli i s klecemi, a mistr Loupáček nechtěl na to ani pomyslit, že uhořeli.

Odnášení popela a úprava nového příbytku a nového plotu kolem dvora vyžadovaly práce na celý den, ale Jan a Diego museli odpoledne znovu vyjít k řece, aby něco ulovili. Teď žili naši přátelé takřka z ruky do úst, neboť neměli zásoby.

Jan a Diego se vrátili. Přinesli půl tuctu vodních a bahenních ptáků, z nichž jeden byl spíše zajímavý než užitečný pro kuchyni. Měl krásné, krvavě lesklé peří, zelená křídla žlutě lemovaná a červenohnědý ocas. Jeho hlavu zdobily červené laloky. Podivné byly jeho nohy s dlouhými prsty. Jan vypravoval, že na řece viděl velké množství těchto ptáků. Běhali po listech vodních rostlin.

Strýc věděl, že pták se jmenuje ostnák brazilský, ale ani pěkné jméno, ani krásné peří neuspokojilo mistra Loupáčka, který prohlásil, že ostnák brazilský s pavoučíma nohama je hubený jako pohrabáč.

Úlovek byl tedy jen dostatečný, a proto se strýc František rozhodl, že půjde večer na čekanou sám.

"Půjdeme všichni, strýčku," zvolal Jan. "Diego a já víme, odkud přicházejí tapíři k řece."

A protože měla nastat jasná noc - měsíc měl vyjít už o sedmé hodině večer - strýc svolil. Tak se naši přátelé vypravili znovu k řece.

Psi již pochopili, že při večerním čekání musejí tiše sedět a nehnout ani uchem, aby plížící se zvěř nezaplašili.

Střelci se rozestavili podél řeky daleko od sebe. Doufali, že některý z nich se přece zvěře dočká. Na zapísknutí se měli všichni sejít u strýce, u něhož zůstal mistr Loupáček, který neměl pušku. Masky a rukavice prokazovaly střelcům výbornou službu. Dorážely na ně roje protivně pištících komárů.

Mistr Loupáček neměl masku. Rozvinul proto svůj turban a obalil si obličej, jen pro oči si nechal úzkou štěrbinu.

Teprve za hodinu uslyšel strýc vzdálenou ránu. Sám již pochyboval o svém loveckém štěstí, když vtom zaslechl šelest a opatrné kroky. Z temnoty vystoupil tapír, a dříve než se mohl vrhnout do vody, klesl zasažen střelou.

Mistr Loupáček chtěl zastat Lhotku i Pluta, kteří odešli s Janem a Diegem, ale nemohl zvíře unést.

"To je něco jiného než ostnák!" liboval si. "Tady si může kuchař vybrat krkovičku, kolínko, žebírko, šunku i bůček. Tento kousek vyudím a klobás nadělám dvacet metrů.

"Proč právě dvacet?" smál se strýc.

"Protože jsme čtyři a po pěti metrech na osobu není mnoho," vysvětloval mistr.

Strýc počkal ještě čtvrt hodiny, a když nablízku zahoukla rána, pronikavě zapískal.

Po čtvrthodině se oba mladí muži vraceli. Také vlekli tapíra, kterého zastřelil Diego. Jan tvrdil, že zasáhl zvíře, které se s funěním pustilo přes řeku.

Ale protože dosáhlo stínu, dříve než mohl opět namířit, uniklo mu, ačkoli bylo raněno.

"Zvířata neuneseme," řekl strýc "a zde je ponechat nesmíme. Zvali bychom tím jaguára nebo psovité šelmy k hostině."

"Udělám saně," navrhl mistr Loupáček a již hledal očima tenké kmeny, které potom ohýbal a Jan je ostrým nožem osekával. Pak je mistr svázal a saně byly hotovy. Dvoje saně stačily na oba kusy, zapřáhli se do nich ovšem muži. Než dospěl měsíc vrcholu na obloze, došli lovci s bohatým úlovkem k domovu.

Psi v noci ani neulehli, seděli u zvěře a hlídali. Věděli, že dostanou také podíl.

Druhý den odešel strýc s oběma mladíky do lesa hledat orchideje. Mistr Loupáček měl doma plné ruce práce. Dopoledne řezničil a odpoledne udil jako uzenář.

Když se naši přátelé vraceli, cítili zdaleka čpavý dým. Pospíchali k pahorku a spatřili mistra Loupáčka v dýmu a páře

jako čarodějníka. Protože neměl pekáč, smažil klobásy na plotně a poléval je často tukem, aby se mu nepřipálily.

Když vítr odvanul čpavý dým z tuku, zavanula líbezná vůně klobásy a každý z hodujících si mohl odměřit celý metr.

"Sliboval jste pět metrů, mistře," zvolal strýc.

"To jsem ale nevěděl, že tapíři mají jen tak málo vhodných střívek. A pro vepřová střeva do Bogoty jsem neměl koho poslat!" omlouval se mistr vesele.

XVI.

NOVÝ DŮM NA JIHU

Výprava vedená Carlosem se vrátila o den dříve, než byla očekávána. Přijely dva naložené vozy, které provázelo pět jezdců, avšak Carlos mezi nimi nebyl.

"Kde je don Carlos? Kde zůstal přítel Carlos?" sypaly se otázky.

"Kde je náš dům?" tázali se udiveně Miguel a Antonio.

Všichni se ptali, avšak nikdo neodpovídal, všichni byli překvapeni.

"Zde jsou dopisy od mých pánů," řekl Miguel a podával balík seňoru Doležalovi. "Don Carlos posílá i noviny, ze kterých se prý dovíte více než z dopisů.

Za tyto zprávy se Miguel dověděl, že dům shořel a že je odůvodněné podezření, že jej zapálil...

"Petl!" vykřikl Miguel, nečekaje, až seňor Doležal dopoví. "Ano, Petl jej zapálil. U řeky ukradl pánovi pušku, koně a vak a v noci uprchl. Proč jsem jen radil pánovi, aby vás nevaroval. Bylo nás málo a spěchali jsme. Oh, ten bídák, ten bídák!"

Za půl hodiny věděli všichni, co si přáli vědět.

Strýc František zavolal Jana a Diega stranou, aby si přečetli dopisy, zatímco mistr Loupáček podrobně vypravoval dělníkům, co se zde dělo za jejich nepřítomnosti. Dovolával se svědectví čáji i obou mýválků, kteří seděli po jeho bocích a hladili mu kolena.

Dopis dona Fernanda byl stručný. Přál zdraví a zdar členům výpravy, ubezpečoval, že zboží bude pečlivě dopraveno dále, prosil, aby jeho nepatrné dárky byly vlídně přijaty, a upřímně se těšil na brzké shledání.

Lístek od dona Carlose byl ještě stručnější:

Vlast volá! Odpusťte, že se nevracím. Na severu vzplanulo povstání. Potěšte otce dopisem! Odjíždím.
Líbá Vás všecky Carlos.

V novinách se veřejně psalo o povstání; vládní noviny je zatracovaly, nebo je podceňovaly a posmívaly se ztřeštěncům, zato noviny svobodomyslných občanů volaly do zbraně všecky pokrokové lidi a jásaly nad prvními úspěchy.

"Ubohý don Fernando má novou těžkou starost," řekl strýc, skládaje noviny.

"Šťastný Carlos, jde vstříc slávě!" zvolal vznětlivý Jan.

"Koná krásnou povinnost. Kéž se dočká vítězství!" dodal Diego.

Když strýc František oznámil, že opustí tuto krajinu a vydá se na jih k řece Putumayo, nikdo neodporoval, nikdo toho nelitoval. Popel a trosky po domě živě připomínaly zlou nehodu a bezděčné vzpomínky na strůjce zkázy - Petla - nebyly nikomu příjemné.

Ničema znal toto místo a mohl se někdy vrátit.

Neměl ovšem důvod, aby se vrátil, vždyť zde zneužil vlídného pohostinství. Ale některý člověk nenávidí dobré lidi tak, jako plaz nenávidí ptáka, protože je krásný a může se vznášet nad zemí.

Na vozech byly velmi užitečné dary z farmy dona Fernanda a zvláště zásoby mouky, koření, soli, prachu, broků a kulí byly velmi vítány.

Pro mistra Loupáčka byl připraven zvláštní dar. Miguel, který se domníval, že dům dosud stojí, chtěl mistra překvapit. Jeho dvůr nebyl dosud pravým dvorem, dokud se po něm neprocházela domácí drůbež, proto mu Miguel přivezl v posadě pět slepic a kohouta! Mistr Loupáček vděčně stiskl mulatovu ruku a ihned seznamoval mýválky s novými hosty. Rozhodl se však, že drůbež nepustí na svobodu až v novém domě.

A protože bylo dostatek zásob, vydala se karavana na cestu k jihu. Postupovala ovšem zvolna, avšak neztrácela čas nadarmo - hledala a sbírala rostliny.

Proč odcházel strýc k jihu? Protože toužil po krásných, růžových a velkokvětých orchidejích, které rostou v oblasti řeky Amazonky. Denně se karavaně stavěly do cesty různé překážky. Ani noclehy pod stanem, jejž zrobili z vozové plachty a z rohoží, nebyly pohodlné a bezpečné, ale lovci musejí být na kočovný a nebezpečný život připraveni.

Strýc František varoval všechny členy výpravy, aby se vyhýbali dutým stromům a děrám mezi kořeny; zde bývají nejčastěji skrýše jedovatých hadů. Avšak potměšilí plazi vylézají i na stromy, hustě propletené liánami, a jako střely se vrhají na živoucí bytosti, které se neopatrně přiblíží. Mělké tůně v lesích, plné černé vody, hostily kajmany. Proto karavana obcházela a objížděla tůně zdaleka. Často bylo třeba prosekávat po celé hodiny podrost, aby vozy mohly projet.

Všichni se velmi zaradovali, když les prořídl a před zraky cestujících se objevila široká savana, jako ostrov obklíčený ze všech stran pralesem.

Savana byla obydlena. Indiánská ves, asi tucet chalup, podobných spíše milířům než obytným stavením, ležela uprostřed. Skupina palem a políčka, osetá kukuřicí a boby, dosvědčovaly, že obyvatelé se neživí jen lovem, ale že také chovají dobytek.

Z toho se dalo soudit, že obyvatelé jsou mírumilovní.

"Zajedeme do vsi?" ptal se Miguel, který jel v čele výpravy.

"Ano," odpověděl strýc František, "rád bych poznal lidi, v jejichž sousedství prodlíme několik hodin nebo snad i dní."

Vesnička byla tichá jako po vymření, jen pod skupinou palem vystupoval z ohniště lehký dým. Nad ohništěm se na řetěze houpal očazený kotel. Na oheň přikládaly dvě Indiánky sedící na bobku. Z dálky se ozýval křik dětí a štěkot psů.

Když Indiánky spatřily povoz, vstaly a udiveně pohlížely na nenadálé hosty.

Míšenci se s nimi dohovořovali dost nesnadno, ale přece se dověděli, že muži jsou buď na lovu, nebo u stád. Někteří starší muži byli sice doma, ale probudí se ze sladkého spánku nebo lenošení, až bude uvařeno.

A opravdu z chatrčí vystoupili dva starší muži a líně se protahovali; šli k cizincům.

Naši přátelé se dověděli, že před nimi stojí ctihodní zástupci kmene Mitua. Většina Indiánů se živí lovem zvěře nebo rybářstvím, ale kočovné kmeny, které se aspoň někdy stýkaly s lidmi usedlými, se pokusily obdělávat půdu a pást dobytek, protože se přesvědčily, že jenom lovem se neuživí.

Ačkoli muži předstírali lhostejnou nevšímavost, přece jen se jejich zraky bezděčně obracely na vozy, kde byly jistě užitečné a dobré věci.

Na prodej neměli nic, nabídli však cizincům, aby počkali na oběd. Když cizinci odmítli, jejich čela se zamračila.

Strýc František chtěl odejít v přátelství, a proto nabídl ženám hrst drobných peněz. Líbily se jim spíš jen jako lesklé kotoučky. Mužům strýc František daroval cigarety a kapesní nože.

Psi byli ovšem uvázáni, aby nezpůsobili neplechy mezi drůbeží. Náhle se přihnal hlouček dětí, hnědých jako z čokolády a blátem umazaných jako tapíři. Přiběhly od potoka se psy, čájami a různou havětí. I několik ochočených papoušků s nimi přilétlo.

Mladí domorodci byli čilejší než starší. Zpočátku se dívali udiveně na vozy i jezdce, avšak po chvilce už lezli na vůz a jejich hnědé ručky hbitě zkoušely, co by se dalo utrhnout nebo vytáhnout. Indiánští psi zle doráželi na Lhotku a Pluta, drůbež křičela, a tak donedávna tichá vesnička se proměnila v hlučící úl.

Náhle všechno ztichlo, děti se střemhlav smekly z vozů a prchala i drůbež. Z vozu zasyčel had tak zlověstně, že dětem nabíhala husí kůže. Hned nato zařval z bedny jaguár. I oba starší zástupci slavného kmene Mitua uskočili za stromy.

Strýc František požádal mistra Loupáčka, aby mu ze své přebohaté truhlice půjčil trochu pestrého zboží: barevné stuhy, korále, sklíčka a zrcátka.

Rozdal několik hrstí tohoto vzácného zboží. Děti rázem zapomněly na hada a jásaly radostí.

Opětný hadí sykot uvolnil cestu a cizinci, provázeni houfem dětí a psů vyjeli z vesničky.

"Rád bych žil v přátelství s těmito lidmi," řekl strýc, když odjeli za ves a spatřili nedaleko stádo dobytka. "V lesích se můžeme s nimi snadno setkat. Některé kmeny vyrábějí z rostlinných šťáv prudký jed kurare a byl bych nerad, kdyby některý lovec na nás z nepřátelství zákeřně vyslal jedovatý šíp. Jednejte s nimi proto vždy opatrně a vlídně!"

Když karavana dojela k lesu, zastavila se, aby si ve stínu stromů odpočinula, dokud denní parno nepoleví.

Po odpočinku se výprava opět vydala k jihu, přenocovala v lese a po třídenním pochodu se blížila k řece Putumayo.

Strýc František hledal podobné holé místo, jako bylo to kolem indiánské vesničky, ale nacházel jen malé mýtinky. Snad už taková místa minul, nebol les neposkytuje volný rozhled, proto musel spoléhat na šťastnou náhodu.

Konečně třetího dne Jan, Diego a Miguel, kteří denně lovili na levém nebo na pravém boku karavany, objevili veliké prostranství porostlé zejména keři mimóz. Potok, směřující k jihovýchodu, patrně přítok nedaleké řeky Putumayo, poskytoval chladnou vodu, ale měl jí málo; a tak aspoň nemohl být útočištěm kajmanů.

Strýc František prohlédl místo, které sice neslibovalo mnoho výhod, ale bylo lepší než vysoký prales. Hojnost vzduchu, blízkost vody, pastva pro koně a volný rozhled rozhodly, že strýc František poručil, aby se vozy zastavily. Po společné poradě zvolili střed prostranství za příští stavební místo.

Bylo třeba odstranit keře, ale to je těžká a obtížná práce. Jen silný oheň nakonec přemohl živé keře a spálil je.

Devět mužů, toužících po obydlí, vykoná mnoho práce, zvláště když velitel moudře rozkazuje. Našim přátelům velmi prospěla zkušenost ze stavby prvního domu. Stavěli podle starého plánu. Práce jim však nešla tak rychle od rukou, protože neměli ostré nástroje ani pily, ani dostatek hřebíků.

Zrobili dřevěný hranol, sroubený jako klec na ptáky, pokrytý šikmou střechou bez lomenice, s dveřmi uprostřed a dvěma okny po stranách.

A přece když byl dům dostavěn a dvůr ohrazen a když se poprvé zakouřilo z komína, opět všichni pocítili, že jsou "doma". Nyní mohl mistr Loupáček upravit pro své miláčky "koupaliště" velmi snadno. Z potoka prokopal příkop a vyhloubil na dvoře jámu. Dělníci mu zryli asi padesát čtverečních metrů, na které nasázel vedle užitečných rostlin i květiny, které jednoduše vyrýpl u potoka a přenesl je i se zemí do zahrádky. Mýválkové zdomácněli na novém místě velmi rychle, ale se slepicemi si nemohli hrát, protože pošetilí ptáci se mýválků báli a utíkali. S kohoutem žili Pak a Teď ve věčném nepřátelství, protože statečný pán slepic nelítostně kloval do jejich žlutých kožichů. A když vyletěl na plot zahrádky, zatřepetal křídly a zakokrhal, přiběhli mýválkové jakoby nic k mistrovi, jako by se ptali, proč se ten strakatý ocasatý panák tolik rozkřikuje. Když byl dům dostavěn, vycházeli naši lovci i dělníci opět ve dvou skupinách do lesa na sběr orchidejí.

Mistr Loupáček spravoval domácnost a vařil. Pro devět mužů musí být denně nachystáno několik mís, aby se všichni nasytili. Ale když mu přece zbyla volná chvilka, učil papouška mluvit česky. Strýc František sice pochyboval o zdárném výsledku, protože se domníval, že "když učitel umí málo, žák nebude umět nic", ale mistr volal za svědka Jana, že umí už dost. Což nerozumí všemu a nedovede vyjádřit své myšlenky srozumitelně? Mistr přece za to nemůže, že ta prožluklá čeština je tak rozmanitá, tak bohatá na slova a že má tolik pádů jen proto, aby cizinec pořád "padal z chyby do chyby".

Čája se spřátelila s kohoutem i se slepicemi a toulala se s nimi po okolí. Pak a Teď sedávali rozumně u svého mistra a dívali se na papouška, který seděl na mistrově prstě, přimhuřoval oči a klapal zobákem. Jakmile však líbezně zazpíval,

mýválkové poskočili a hnali se k vodě, kam snesli vše, co se dalo ukrást, a myli a myli. Takový čistotný mýval se nespokojí jen s čistým zevnějškem; když například ukradne pohozenou láhev, tluče s ní tak dlouho, až ji rozbije, aby ji mohl umýt taky uvnitř. Muži nosili klobouky raději stále na hlavách. Báli se, aby je mýválkové nechtěli umýt. I papoušek raději uletěl na střechu, než by si s nimi dopřál koupele.

XVII.

CO MISTR LOUPÁČEK PŘECE NEUMĚL

Mistru Loupáčkovi se přece někdy doma zastesklo. Když udělal všechny domácí práce, pohrál si se zvířaty a připravil pokrmy - na večeři - na oběd si lovci brali potraviny s sebou - zbývalo mu odpoledne několik volných hodin.

A tak milý mistr zatoužil po rozmnožení svého zvěřince. Doufal ve štěstí a náhodu a věřil, že znovu najde nějakou vzácnou rostlinu a že šlechetnému pánovi způsobí radostné překvapení.

Strýc František sice rozkázal, aby se od příbytku příliš nevzdaloval, ale mistr se nebál, že by je zde Petl znovu našel - a potom, vždyť nepůjde daleko!

Kdyby tak někdy chytil malou opičku! Ovšem musí ji překvapit, protože opičky běhají po stromech přece jen lépe než mistr Loupáček.

Dva dny se mistr připravoval na tajný výlet do lesa a třetího dne vyšel brzy po poledni. Ozbrojil se nožem a bambitkou. Plátěný pytlík, v němž bylo zatím několik placek na svačinu, a laso otočené kolem beder doplňovaly jeho výstroj. Napomenul mýválky, aby šli po obědě spát, jak si už dávno zvykli, a dohlédl na koně, kteří se váleli u potoka. Potom se pohledem rozloučil s "domovem" a vešel do lesa.

Kráčel opatrně a všeho si všímal. Ostrým nožem tu a tam přesekl liánu, která mu překážela v cestě, jinde usekl větev, a když uviděl dlouhý tenký kmen, rozhodl se, že si z něho udělá dlouhou hůl, kterou bude moci šťourat pod křoví i do dutin stromů pěkně zdaleka.

Hůl byla výborná, ohledával jí jako tykadlem okolí, mimoto byla znamenitou zbraní na hada, kdyby se někde objevil.

Mistr úmyslně volil opačný směr, aby se snad nesetkal s některou skupinou. Nechtěl, aby se někdo o jeho výletě dověděl i kdyby se vrátil s prázdnou.

Zašel dost hluboko do lesa. Viděl sice mnoho rostlin, krásně kvetoucí liány, různé ptáky tiše sedící, neboť za vedra i ptáci odpočívají, nikde však nenašel ani jednu orchideu, ale co bylo horší, nikde ani jedinou opičku.

Cožpak tu nejsou opice? ptal se sám sebe. Vždyť v té indiánské vesničce děti opičky měly.

Už se chtěl vrátit, když tu jako na zavolanou spatřil v koruně mohutného stromu tři - čtyři - pět opiček. Koruna nebyla hustá, ale byla široce rozložená. A na skoro vodorovných větvích seděly mladé opičky, opřené o dlouhé ocasy otočené okolo větve. Opičky seděly nehybně; buď spaly, nebo aspoň dřímaly.

Jestliže mistr vyleze na strom a přiblíží se tiše k opičce, chytí ji, dříve než se probudí.

Mistr odložil hůl i laso, a přidržuje se drsné kůry, hbitě lezl vzhůru. Opičky vskutku spaly. Jakmile mistr dosáhl prvé větve, cítil, že je vyhráno. Jako kdyby byl z rodu čtyřrukých, chytil se hořejší větve, vytáhl se hravě jako na hrazdě a již seděl na větvi o dva metry blíže u opiček. Ještě dva takové výsedy a bude na dosah opičky sedící nejblíže u kmene. Bez šelestu se mu podařil druhý výsed a mistr už jasně viděl měkkou, světle hnědou srst, licousy na tvářích, lysé boltce a jemné prstíčky mladého vřešťana.

Jako stín se přehoupl o větev výš a než se vřešťánek nadál, octl se v mistrově náručí.

Avšak teď se stalo něco úžasného. Vřešťan křikl zděšeně jako polekané dítě a kde se vzalo, tu se vzalo deset - dvacet - třicet červených ďáblů, kteří obsadili všechny větve a řvali tak pronikavě, že mistr div neohluchl. Nadarmo se ti křiklouni nejmenují vřešťani!

Mistr ale mládě nepouštěl. Chtěl dolů, avšak dva silní čtyřrucí chlapíci se mu postavili do cesty. Jistě chtěli mládě, protože po něm sahali dlouhýma rukama. Mistr však, že nedá, a tu houfek jiných křiklounů obsadil větve tak hustě, že mistr nemohl dolů. Jen kdyby tak neřvali, byl by jim mistr vyložil, proč potřebuje jejich mládě, ale nepřipustili ho vůbec ke slovu.

Mistr uvažoval. Kdyby měl aspoň hůl, byl by ty nejbližší přetáhl po zádech a jistě by pak i ostatní porozuměli, že chce odejít. Střelit z bambitky nechtěl. Nevěděl, jestli by po tomto násilném skutku nedostal odplatu. Je tu sám a těch křiklounů je tu už padesát, ba zdá se, že sem přibíhají po stromech ještě jiní. Někteří z nich byli silní chlapíci, a pak takový vřešťan má čtyři ruce a mistr jen dvě.

Silný samec, nejspíš otec mláděte, které křičelo v mistrově náručí, se zavěsil ocasem na hořejší větev, a rozpřahuje všecky čtyři, klátil sebou nad mistrem a chtěl mu mládě vyrvat. Zachytil však jen mistrův turban a rozvinul jej jako povijan.

Mistr uznal, že se lup nepodařil. Teď už nešlo o únos mláděte, nyní šlo o to, aby se sám dostal bez úrazu na zem. S lítostí pustil mládě. Doufal, že celá ta vřeštící banda odběhne po korunách stromů dále do lesa. Ale velmi se zmýlil. Velká opice se sice hned ujala osvobozeného miláčka, odnesla ho na jinou větev, hladila ho po tvářích a podávala mu ovoce, avšak ostatní řvali tím více - snad radostí - a provozovali podivuhodné provazolezecké kousky a akrobatické přemety.

Mistr chtěl zase dolů, ale vřešťani si patrně přáli, aby pro jejich kratochvíli také ukázal, co umí.

Mistrovi už bylo na stromě úzko. Slunce se schylovalo k západu, lovci se vrací domů a nenajdou ani kuchaře, ani večeři.

A což jestli ho tito hnědí ďáblové zde budou věznit celou noc! Únavou usne, spadne jako žalud a zabije se!

Náhle mu hlavou prolétla znamenitá myšlenka.

Posunul se tak, aby se mohl opřít zády o kmen, zdvihl nohu a rozmotával své spodky. Zachrání ho nekonečné ovinovačky navázané v pevný provaz!

Už odvinul spodky, ale ovinovačky nedosáhly dosud k zemi, proto odvinul i vestu i oba rukávy a potom jen v prádle, bílý jako anděl, se k všeobecnému úžasu spustil po navázaných ovinovačkách dolů, nedbaje dvoumetrového skoku, který mu ještě zbýval. Když seděl na zemi, zajásal, avšak hned hbitě vyskočil, neboť asi tucet vřešťanů se spustilo také po ovinovačkách. Ale se zlou se potázali. Mistr už měl v ruce svou dlouhou hůl, a než první akrobat dospěl k zemi, dostal takovou ránu, že se jako střela vracel nahoru. Cestou se srazil s druhem, který šplhal dolů, a oba spadli na zem.

Nu, dostali ihned oba odměnu a tak žalostně naříkali, že i ostatní přešla chuť na zábavu.

Když mistr pomýšlel na to, že utrhne ovinovačky, ať se přetrhnou kdekoli, uslyšel lidské hlasy a ucítil, že se ho dotkla Lhotka mordou. Opice se daly na útěk. Jen starý samec se pověsil za ocas a zuřivě pokřikoval na psy, neboť za Lhotkou přiběhl i Pluto a po chvilce se objevili i strýc František, Jan a Diego!

Smích zahlaholil v pralese.

"Mistře, co tu děláte a proč jste se svlékl?" volal Jan.

"Předsedal jsem opičímu sněmu, mladý pane, ale ti chlupatí poslanci mne nechtěli pustit ze sněmovny."

I vážný Diego se smál, když viděl bílou postavičku, tak žalostně oškubanou jako mladé house.

Strýc František se nevyptával, stejně se všecko doma doví. Vysvětlil jen svůj příchod. Naši přátelé se dnes vrátili dříve, a když nemohli mistra najít, napadlo je, že zašel do lesa a že zabloudil. Naštěstí psi našli jeho stopu a vedli své pány přímo sem.

Po útěku opic mohl mistr snadno vylézt na strom a odvázat ovinovačky, a také to velmi obratně udělal. Ale protože nebylo kdy na ovinování vlastního těla, sebral mistr ovinovačky do náručí a klusal za pány k domovu.

Když po večeři vypravoval o svém dobrodružství, všichni se bavili a vtipy na mistra jen sršely.

Jan skončil prohlášením, že všeuměl mistr Loupáček přece jen něco neumí. A když se ho mistr ptal co, Jan odpověděl:

"Udělat pořádek ve sněmovně, milý mistře!"

"To je pravda, mladý pane," přiznal mistr vážně.

"Ačkoli vám, mistře, dnes váš oblek prokázal dobrou službu," řekl strýc, "bude nutné, abyste si ze zásob vybral a přešil pořádný pevný oblek. Prales není ulice ani jeviště. I vysoké boty jsou tady nezbytné!"

Ale druhý den ráno byl mistr Loupáček znovu zabalen v ovinovačkách. Nepatrná příhoda ho však donutila, že se z nich vymotal navždy a pohrdl jimi jako had s kůží, kterou ze sebe svlékl.

XVIII.
JAK SE MISTR LOUPÁČEK ROZLOUČIL SE SVÝM OBALEM

Mistr Loupáček nezapomněl sice na nepodařený lov opiček, avšak po třech dnech se mu opět zachtělo toulky.

"Domů samo nic nepřijde, musím se poohlédnout po nějakém novém přítelíčkovi," vykládal mýválkům. A když Pak a Teď potřásli na souhlas boltci a po svém zvyku se šli vyspat, odešel mistr Loupáček, ozbrojen dlouhou holí, na kterou připevnil sáček jako na ryby nebo na motýly, do lesa. Nevzdal se naděje, že náhoda mu umožní, aby chytil opičku. Avšak i kdyby nebylo šťastných náhod, což není v lese mnoho jiných zvířat? Za krásného motýla mu Jan také poděkuje. A co kdyby chytil několik kolibříků? Prý snadno zvyknou člověku, zvláště když mohou volně poletovat po světnici. O cukrovou šťávu není nouze a hmyz tam také zaletuje. Mistr Loupáček si na ně připravil papírovou krabici, dost nízkou, aby se mu v ní neutloukli.

A tak kráčel milý mistr vesele a již si živě představoval překvapení "pánů", až najdou doma nové obyvatele. Dnes však daleko nedošel, nehoda seděla v dutém stromu a dívala se v podobě zvířátka velikosti sysla černýma očkama na mistra.

Opatrný mistr postupoval zvolna v polokruhu, a když se přiblížil ke stromu tak, že mohl síťkou přiklopit otvor, mávl holí - ale místo oček a hlavičky s čumáčkem objevit se ocásek - a - ó hrůza!

Něco stříklo a potom, potom - nelze to vylíčit. Na ten okamžik mistr do smrti nezapomene, a kdykoli si vzpomene, bude vtahovat nosem opatrně vzduch.

Mistr div neomdlel. Zahodil hůl, popadl se za nos a utíkal, prchal, hanebně prchal, avšak úžasnému zápachu neutekl, vždyť jej nesl na sobě. Mdlo, mrákoty, zle, zle, žaludek se bouřil, nohy se chvěly. Ne, nelze dýchat!

Mistr nehledal konec povijanu, přeřízl nožem ovinovačky hned u krku a odvinoval, nestaraje se o povijan, který se za ním táhl jako žlutohnědý had. Odvinoval bez ohledu na to, zbude-li na něm ještě něco; vždyť nemohl rozeznat, kde ta čertovina vlastně vězí, protože měl oči plné slz.

Doběhl k potoku a skočil do vody. Potopil se jako kachna, trochu se vzpamatoval, avšak děsný zápach nezmizel. Pronikl ovinovačky a zasáhl i prádlo.

Mistr běžel domů. I prádlo obětoval, avšak kůži - pro smilování, vlastní kůži obětovat nemůže! Běžel znova k vodě a myl se horlivěji než mýválkové.

Po půlhodině se vracel znova domů. Oblékl nové prádlo a spodky, které si už dávno ušil.

Mýválkové se probudili a hnali se k milému pánu. Ale co to? Ztichli, zdvihli pračičky a titam, kňučeli, štěkali a běželi se umýt. Cožpak ten proklatý zápach ode mne neodejde? ptal se mistr zoufale. Vždyť se mi prve zdálo, že už zmizel.

"Pojď sem, čájo, ty máš rozum," lákal čáju, která vidouc nataženou ruku, přišla, klovla do placky, upustila kousek, a bubnujíc v hrdle, odběhla. Co mám dělat? ptal se mistr sám sebe. Přijdou-li lovci z lesa, budou se mne štítit a nebudou jíst večeři.

Navoním se! zvolal vesele a již se hnal ke své truhlici, ve které bylo několik lahviček naplněných různými vonnými olejíčky. Pozdě odpoledne se mistr Loupáček podivil, když uviděl, jak od lesa přicházejí tři muži. Na dálku nemohl hned rozeznat, jsou-li to členové výpravy, avšak jakmile vystoupili na volné prostranství, poznal, že jsou to Indiáni.

Rychle zamkl dveře domu. Ale protože nezapomněl na rozkaz seňora Františka, že se má k Indiánům chovat vlídně, vykonával své práce naoko klidně, avšak pro jistotu vstrčil do kapsy revolver a pozoroval blížící se postavy.

Viděl, že Indiáni odložili zbraně, luky a sekery, u potoka a že přicházejí zjevně v mírumilovném úmyslu.

Když se zastavili nedaleko dvora, vyšel jim vstříc a vítal je španělsky, anglicky, německy, česky - zkrátka různými jazyky, avšak Indiáni patrně nerozuměli. Nejstarší položil ruku na srdce a na hlavu a cosi řekl, čemuž opět mistr naprosto nerozuměl, ale položil také ruku na prsa a na čelo, neboť věděl, že tím nic nepokazí.

Otevřel vrátka a posunkem zval hosty, aby vstoupili. Vešli klidně a usedli na kmen poraženého stromu.

Nejstarší opět položil ruku na srdce a na hlavu a mírným hlasem se na něco ptal, což mistr poznal podle výšky hlasu a napjatého očekávání, jež se zračilo v Indiánových očích.

Mistr si vzpomněl, že kdesi kývají záporně hlavou, když přitakávají. Aby tedy nic nepokazil, kýval hlavou kupředu i na stranu jako panák na hodinách.

Potom odskočil a přinesl na talíři placky z kasave a řízky uzeného masa.

Indiáni se udiveně podívali na dárce i na pokrmy. Ukázal jim, aby si brali, a když se zdráhali, položil každému na složené ruce placku a řízek masa a zas kýval hlavou.

Nejstarší Indián cosi mluvil a potom ukázal devět prstů a hleděl na dům.

"Aha, chlapík ví, že je nás devět," uhádl a kýval hlavou. "V domě nejsou," ukazoval jako hluchoněmý, "jsou v lese a přijdou, až slunce bude dole."

Indiáni spolu promluvili a vstali, chystajíce se patrně k odchodu. Mistr chtěl být hodně zdvořilý, neboť takoví tiší Indiáni se mu líbili. Poklonil se tedy velmi způsobně a podával hostům na rozloučenou ruku.

To se Indiánům líbilo. Mysleli si, že jim patrně něco sliboval, dotkli se zase prsou a čel a vážně odcházeli, ukazujíce na slunce a na východ.

"No dobrá, dobrá," řekl mistr, "jděte klidně, odkud jste přišli." Když Indiáni poodešli, viděl mistr, že si přidržují ruce u nosů a že vrtí hlavami.

U potoka zdvihli své zbraně a po chvilce zmizeli v pralese.

Když asi za hodinu přišly obě skupiny z lesa, projevovali psi nepokoj. Našli stopy Indiánů a hnali se k potoku. Strýc František je zavolal avšak sám překvapen vtáhl nosem vzduch.

"U všech kozlů, tady rozbil voňavkář svůj krám. Co to tu tolik voní a zároveň páchne."

Mistr Loupáček se točil kolem plotny.

"Ale, šlechetný pane, to já jsem prohlížel svou truhlici. Staly se všelijaké věci. Hned všecko povím. Jen co donesu večeři na stůl." nerad říkal mistr Loupáček.

A když všichni seděli u plných mís tu mistr, stoje opodál u dveří. vypravoval o událostech dne. Teď si teprve všimli, že mistr má "lidské" kalhoty, jak se vyjádřil Jan. Všichni se smáli, když mistr vypravoval, co mu nadělilo prožluklé zvířátko.

"Byl to, mistře, smraďoch skunk," řekl strýc, "ale jak vím, páchne jinak než vy."

"To už je smíšenina, šlechetný pane," vysvětloval mistr, "kolínská voda, levandule, růžový olej..."

"... smraďochova voňavka, která dodává smíšenině říznosti." smál se Jan. Potom mistr vypravoval o návštěvě Indiánů.

Zpráva byla vážná. Indiáni sice přišli jako dobří hosté, avšak věděli o domě i o počtu jeho obyvatel. Nyní si vzpomněl jeden z dělníků, že zahlédl nedávno v lese postavu, která však zmizela jako stín. Podle mistrova líčení strýc František poznal, že Indiáni něco chtěli a že nejspíš zase brzy přijdou.

Diego litoval, že Indiáni odešli, a nabídl se, že půjde za nimi.

"Teď ne, brzy nastane noc," řekl strýc. "Žádají-li od nás zprávy, dostanou je, žádají-li pomoc, nebudou žádat nadarmo. Indiáni jsou zde doma a chovají se k nám přátelsky, je naší povinností, abychom se jim odvděčili."

Noc minula sice klidně, avšak Evropané dlouho přemýšleli o příčinách nenadálé návštěvy.

XIX.
NÁVŠTĚVA

Druhý den ráno, když naši přátelé snídali, náhle psi vyskočili a hnali se ze dvora. Strýc František je přísně zavolal a pohrozil jim, protože se nechtěli vrátit.

"Uvažte psy," rozkazoval strýc, "tam přicházejí Indiáni."

A skutečně od lesa se dnes blížily čtyři postavy, mimoto bylo mezi nimi také dítě.

Dva muži vedli třetího, čtvrtý za nimi nesl balík a po jeho boku šlo dítě.

Strýc František, Diego a Jan šli hostům vstříc, Indiáni odložili opět zbraně, a dotýkajíce se rukama čela prsou, ubezpečovali, že přicházejí v míru.

Naštěstí mluvili nářečím, kterému Antonio rozuměl, a tak se hned ujal úkolu tlumočníka.

Strýc František pozoroval muže, kterého dva druzí vedli.

Viděl nemocného starce, jehož obličej prozrazoval, že tento muž vynikal nad své soukmenovce a že si jistě zvykl, aby ho všichni poslouchali. Jeho zraky byly hrdé a ústa přísná.

Pozdravil ho úklonkem hlavy a zval všechny, aby vstoupili do dvora. Po opětných projevech důvěry vešli hosté do dvora. Do otevřených dveří domu však vstoupit nechtěli.

Strýc František poručil míšenci, aby přinesl zbraně Indiánů, a když hosté usedli, položil míšenec zbraně k jejich bokům. Nemocný muž poděkoval pohledem a potom pronesl několik slov. Antonio tlumočil, že náčelník kmene Mitua pozdravuje bělochy a děkuje za vlídné uvítání.

Strýc František podal starci ruku. Stařec ji uchopil, podržel ji chvilku ve své ruce, a slabě ji stisknuv, položil ji na hlavu dítěte. Teprve nyní si strýc všiml asi sedmiletého děvčátka, které se opíralo o starcovo koleno.

Potom nemocný muž pomalu mluvil a střídavě hleděl na Antoniova ústa a na strýcův obličej. Obsah řeči byl brzy

znám. Náčelník se dověděl od svých soukmenovců o příchodu cizinců, kteří vystavěli dům, kteří sbírají rostliny a velmi zřídka loví. Ve vzdálené vesnici obdarovali muže, ženy i děti, jsou tedy lidé dobří. Náčelník už viděl bělochy a slyšel, že jsou mezi nimi lidé učení, kteří dovedou hojit rány a zahánět nemoci. Je snad mezi nimi takový muž? Stařec je nemocen už dávno a nedoufá již, že by se uzdravil, avšak také toto dítě, starcova vnučka, nedávno onemocnělo a nikdo ho nemůže nemoci zbavit. Proto včera přišli poslové a dnes přichází sám, aby žádal o pomoc.

Strýc František odpověděl, že lékař mezi jeho druhy není, že by však velmi rád pomohl. Léky shořely (měli jen chinin, který Evropané nosili v kapse a který tak zachránili), avšak nemoc lze často vyléčit, když se dobře rozpozná a odstraní se příčiny. Tu je však nezbytné, aby lékař nemocného déle pozoroval.

Tato odpověď starce uspokojila, litoval sice, že zde není lékař, ale důvěřoval moudrým bělochům.

Strýc František rozkázal Antoniovi, aby starci a jeho vnučce nabídl jeho jménem pohostinství v domě.

Vážný Diego nespouštěl zraky ze starce. Nyní se obrátil k otci a řekl: "Otče, nevzbuzujete naději v starcově srdci, jen abyste ho potěšil?"

"Ne, Diego. Nic neslibuji, a věř mi, že se nedopustím pokusů na dítěti. Nabízím pohostinství jen proto, abych poznal nemoc. Mezi těmito lidmi často podlehne nemoci ten, kdo padne do rukou jejich čarodějů. Antonio jen řekne, že si přeji, aby na nějakou dobu byli našimi hosty."

Stařec po krátkém váhání nabídku přijal. Poručil něco svým druhům. kteří dosud neusedli a čekali na výsledek rozmluvy. Na starcův rozkaz pozdravili známým způsobem, uchopili své zbraně a rychle odešli.

"Jsem vaším hostem," tlumočil Autonio odpověď starcovu, "nežádám nic zadarmo, a uzdravíš-li mou vnučku, dobře se odměním."

Stařec nyní uposlechl pozvání, a podporován míšenci, vešel do domu. Velmi se mu tam líbilo, a když mu strýc František nabídl rohož, vlídně se usmál, pokynul hlavou a ulehl. Jistě už potřeboval odpočinek. Dívka usedla vedle něho a odmítla podávaný pokrm.

"Dnes půjdete do lesa beze mne," pravil strýc Janovi a Diegovi. "budu nejen hostitelem, ale i lékařem. Jděte a vraťte se dříve než jindy!"

Všichni uposlechli. Strýc chodil po dvoře a rozpomínal se na různé nemoci i léky. Jako zvídavý muž si všeho všímal, čítal i lékařské spisy a studium rostlinopisu obohatilo jeho paměť mnohými užitečnými poznatky. Velmi si vážil lékařů, neboť kdo mírní lidské bolesti a opět vrací porušené zdraví, nemůže být dosti pochválen a ctěn. Často slýchával, že lidé třeba z dobré vůle mnoho pokazí tím, že neznají ani základy z nejdůležitější vědy - lékařství. Proto se učil, aby se mu někdy právem nedostalo podobné výčitky.

Pozoroval dítě a viděl, že je dobře vyvinuto, že však je vyhublé a nejeví chuti k jídlu. Správně usoudil, že žaludek dítěte je pokažený, a když stařec přinutil děvčátko, aby ukázalo jazyk, poznal milý "doktor z dobré vůle", že se nemýlil. I příznaky horečky se objevily, a když děvčátko usnulo, škubalo sebou a jeho víčka se chvěla. Studené ručky i nožky znepokojovaly strýce a vzbudily myšlenky na otravu.

Nejprve šlo o to, aby získal důvěru dítěte. Proto, když se probudilo, našlo kolem sebe několik pestrých věcí z mistrovy truhlice. Dítě projevilo zájem a radovalo se. Když se dovědělo, že ty krásné věci dostává darem, jásalo a hrálo si, jako si hrají všechny děti. Strýc František byl z těch šťastných lidí, kterým děti hned důvěřují. Nevěříte, že jsou takoví lidé? Ó, věřte, věřte! Dítě hledá zrakem u každého člověka jen oči, v těch je pravda, v těch je srdce i mysl! Také Li-lu, jak se dívenka jmenovala, se několikrát podívala do očí velkého bílého muže. Když v nich spatřila tolik dobroty a lásky, neodolala a podívala se znovu. Nikdy podobné oči neviděla. Nebyly černé, jaké všude u každého viděla, byly hnědé, zářily, hřály a smály se.

Pohodila papírový vějíř a znova se podívala do těch očí, které ji vábily. Nemocný stařec byl udiven, když po chvilce spatřil svou vnučku, jak vstala a šla pomalu blíž a blíže k cizinci a jako omámena a přitahována jeho zrakem sklonila se k němu a položila mu ručky kolem krku.

Po tomto projevu důvěry strýc doufal, že se mu podaří nemoc aspoň zmírnit. Dýchací ústrojí patrně netrpělo, neboť děvče ani nekašlalo, ani obtížně nedýchalo a jeho hlásek byl jasný. Strýc poznal, že je třeba, aby dívenka dosyta a pravidelně jedla, a aby dostávala výživné a snadno stravitelné pokrmy. Protože neměli mléko, požádal strýc mistra Loupáčka o čerstvá, naměkko utřená vejce. Nenutil dítě do jídla, dokud samo o pokrm nežádalo. Mimoto mu nedopřával tolik vody, kolik žádalo, a staral se o to, aby dostalo vždy jen vodu čistou a přiměřeně chladnou. Malými dávkami chininu odháněl horečku. Domorodci trpívají často zimnicí jako Evropané, neboť vlhké podnebí a blízké bažiny ji rodí a komáři roznášejí.

Protože Antonio odcházel denně do lesa, rozmlouval strýc František se starcem jen večer. Za dne stařec buď dřímal, nebo přemýšlel. Milé děvčátko vybíhalo na dvůr, kde je zvláště mistr Loupáček denně překvapoval různými kratochvílemi.

I mýválkové si oblíbili Li-lu a stále ji obskakovali. Jakmile si sedla, hladili ji a očichávali. Mimoto ji zvávali k potoku, nejspíš by ji byli rádi umyli, ale to Li-lu odmítla a ukázala mýválkům, že se umí sama umýt.

Po týdnu byla změna patrna: dítě okřívalo. Čistota, střídmost. pravidelné zažívání, veselá mysl a hry pracovaly se strýcem tak dobře, že útlé tílko zesilovalo a přímilo se jako dosud zanedbaná květinka, když se jí dostane slunce, vzduchu a vody.

Starci neušla změna, a když po deseti dnech strýci děkoval a projevil úmysl, že se vrátí ke svým, odpověděl strýc František: "Vaše vnučka se uzdraví úplně, bude-li žít, jako žila zde. Obávám se však, že vrátíte-li se ke svému kmeni, zapomene na vše a nemoc se vrátí. My odcházíme do lesů, abychom hledali rostliny, chcete-li u nás zůstat, bylo by nám to milé. Mohli bychom odcházet všichni a náš dům by byl v bezpečí."

A Jan dodal, že by se všem po Li-lu - nebo jak on děvčeti důsledně říkal, po Lilušce - stýskalo. Za to ho stihl vděčný pohled starcových očí. Li-lu pak skočila k Janovi, uchopila jeho ruku a prohlásila, že z domu nepůjde.

"Nechci vás obtěžovat," řekl stařec, "sám nic vykonávat nemohu a dary nepřijímám. Zdraví mé vnučky je mi drahé a obava o ně mne dohnala jít k vám. Jste dobří a nabízíte mi svůj dům i své potraviny. Jsem vlastně chudý, moji soukmenovci jsou lovci a mohou vám přinášet jen zvěř a kůže. Chci se s nimi poradit."

"Nic nechceme," odpověděl strýc František, "sami si dovedeme všecko opatřit. Jen zůstaňte našimi hosty."

Diego rozuměl starci lépe než ostatní. Třeba nerozuměl jeho řeči, přece pochopil z jeho slov, že hrdý stařec přijal pohostinství jen proto, že očekával uzdravení své vnučky; jakmile se ho dočkal, chtěl odejít. I Diego si přál, aby dítě zůstalo u nich, a proto požádal Antonia, aby tlumočil starci návrh.

"Když vaši soukmenovci hledají a pronásledují zvěř, procházejí lesy i savanami. Ať tedy sbírají také orchideje, když je náhodou najdou. Tím se nám odvděčí."

Návrh se starci líbil a uklidnil ho tak, že již o svém odchodu nemluvil.

Druhý den, když všichni, až na mistra Loupáčka, odešli do lesů, vyšel stařec, kterému odpočinek a péče v domě výborně prospěly, ze dvora, a vzkřiknuv jako pták, hleděl dlouho k lesu. Po opětovném volání objevil se za potokem Indián, a když spatřil starce, ihned k němu pospíšil. Vyslechl starcovy rozkazy a zase zmizel v lese.

Když k večeru přišli naši přátelé se svými pomocníky z lesů, čekal na ně stařec na dvoře a oznámil strýci Františkovi, že jeho soukmenovci čekají na rozkazy.

Na ptačí skřek vyšlo z lesů deset Indiánů, přebrodili potok a přicházeli, aniž odložili zbraně. Přinášeli zvěřinu jako dar a přáli si vidět rostliny, které mají sbírat.

Diego a Jan jim je ochotně ukazovali a vysvětlovali, jak je mají odtrhávat od kůry. Indiáni se usmívali, vždyť tyto rostliny vídali často, neboť ani Indián neodolá kráse a vůni květů. Krása je vládkyně, která si podmaní každé čisté srdce, ať už bije v těle bílém nebo rudém.

Stařec s nimi chvilku rozmlouval. Antonie porozuměl, že chválí bělochy a že je rozhodnut ještě nějakou dobu u nich zůstat. Li-lu se po celou dobu jednání držela Janovy ruky, jako by se bála aby ji Indiáni přece nevzali s sebou. Když odcházeli, pozdravili po svém způsobu.

Po večeři se Jan a Diego snažili aby dívenku naučili, jak se věci a osoby v táboře jmenují česky. Ani učitelé, ani žačka nepozorovali, jak čas rychle míjí. Mistr Loupáček by ji byl rád také učil, avšak spíš se musel často ptát, jak se česky jmenuje věc, kterou denně nevídal. Kde nestačila slova a dívenka dobře nechápala, Jan, obratný kreslíř, jí pomáhal obrázky.

Brzy bylo zřejmo, že Jan a Diego jsou lepší učitelé než mistr Loupáček a Liluška je lepší žák než papoušek. Papoušek uměl jen: "Koko má chlat, dé mu íst.", jak ho mistr naučil, kdežto čiperné děvčátko jmenovalo dvacet třicet věcí správným jménem.

Teď a Pak, přirození všeumělci, se o lidskou řeč ani nepokoušeli, vždyť nedovedli napodobit ani kohouta, s nímž dosud žili na štíru.

Strýc František brzy ocenil Diegův výborný návrh.

Za několik dní objevovaly se u jejich domu otýpky rostlin, vzácných orchidejí, a vedle nich buď pěkní ptáci, chutné ovoce, anebo některý čtvernožec. Mistr Loupáček přijímal tylo dary bez ostychu, nepátraje po dárcích, kteří přicházeli a odcházeli neviděni.

Stařec býval velmi spokojen, když viděl, že bělochům jsou dary milé, a zdomácněl v domě tak, že vycházel do dvora a se zájmem pozoroval různé práce mistra Loupáčka, který ve společnosti Li-lu, čáji a mýválků pobíhal po svém hospodářství.

Li-lu pomáhala mistrovi velmi ráda a ochotně. Když spolu vařili, vážně rozmlouvali každý svou řečí, a přece si rozuměli, vždyť ruce jsou pomocnice úst a posunky jen zdůrazňují slova.

Li-lu říkala brzy "fajn" a "hajs" a mistr Loupáček vážně tvrdil, že je to česky.

XX.
PŘÍPRAVY K POCHODU NA JIH

Zprávy nepřicházely ani od Carlose, ani od jeho otce. Když byly bedny a koše plné, pomýšlel strýc František na to, aby poslal aspoň jeden naložený povoz do Caguanu. Domníval se také, že vrátivší se výprava přinese zprávy z Kolumbie.

Jan a Diego radili, aby se sice vůz vypravil, avšak, aby náklad byl složen v kuželovité chatě, vystavěné na pahrbku u spáleniště, protože za politických nepokojů jistě uvázne i doprava zboží k moři. Miguel, doplnil radu mladých mužů návrhem, že doprovodí vůz, že se vydá se svými druhy na koních tak daleko, jak jen to bude nutné a že přinese zprávy. Podaří-li se mu dojet až do města, nakoupí co je potřebí, a brzy se vrátí s prázdným vozem, který zanechá u pahorku.

Strýc František byl odvážný lovec orchidejí a pečlivě se staral o své vzácné zboží. Dokud nebylo na parníku plujícím do Londýna, hrozilo mu různé nebezpečí. Mimoto si umínil, že dojde až k Amazonce a těšil se že tam obohatí své sbírky, že opět naplní koše i bedny. Odešle-li nyní plný vůz, zbude v domě ještě velká zásoba, kterou přibere, až se bude vracet od řeky Amazonky. Každé posunutí zboží k severu bylo tedy výhodné proto schválil Miguelův návrh a poručil lidem, aby se připravili na cestu. Miguel a čtyři muži měli odjet za dva dny. Bylo tedy nutno, aby měli na cestu dost potravin.

Zatímco dělníci nakládali koše na vůz a chystali se na cestu, připravovali se Jan a Diego na lov. Když se o tom dověděl Indiádský stařec, požádal je, aby počkali do zítřka. Zavolá dva nejlepší indiánské lovce, kteří dovedou mladé muže na místa, kde je hojnost zvěře. A opravdu ráno čekali dva ozbrojení indiánští lovci na Jana a Diega, a když poznali, že mladí střelci volají psy, dali najevo, že nesouhlasí. Psi prý zvěř jen plaší. Ovšem, způsob lovu indiánských lovců je rozdílný od způsobu lovců našich. Jejich méně dokonalé zbraně mohou usmrtit zvěř jen na blízko. Proto indiánský lovec užívá různých lstí, aby zvěř oklamal. Leží po dlouhé hodiny v záloze, nebo se velmi tiše a obratně plíží, a to náš lovec neumí. Indiánský lovec nevypustí šíp na padesát metrů, kdežto kule z kulovnice našich přátel zasahovaly cíl na dvě stě až tři sta kroků. Indián střílí zvěř v klidu, kdežto náš lovec střelí na zvěř, která je v běhu i v

letu. Jan byl dobrý střelec, avšak často se ukvapil, zatímco Diego chybil velmi zřídka.

Naši mladí lovci si přáli, aby zvěř běžela nebo letěla, neboť chtěli dokázat svou dovednost. Proto štvali psy, aby zvěř vyplašili. Indiánští lovci nic nenamítali, když viděli, že by cizinci šli neradi bez psů, bedlivě však pozorovali Lhotku a Pluta, kteří se radostně vrhli do houštin, a zvětřivše stopu, hnali se po ní s čenichem skloněným k zemi.

Náhle se Lhotka zastavila, její tělo strnulo, natáhla pero a jen svaly na silných předních nohou se slabě zachvívaly. Jan a Diego dopřáli Indiánům podívané a nešli hned za psem, který stál jako v zemi zarytý.

I když nikdo dlouho nepřicházel, nehnula Lhotka tělem, jen hlavu zvolna obrátila a její očí hledaly pána, aby mu řekly: Zde je zvíře, pozor!

Diego popošel až ke psu a velel: "Chop!"

Lhotka se vrhla do houští, z něhož vyrazil velký pták, mával křídly a vznášel se do korun stromů. Diegova puška se zdvihla za ním, a když pták doletěl k vrcholku, houkla rána a pták se řítil k zemi. Avšak dříve než dopadl, byla tu již Lhotka a chňapla ho v pádu.

Také Pluto ukázal co umí. Zvětřil v křoví zvíře, v půlkruhu oběhl houštinu a vyštval zvíře přímo lovcům do rány.

Indiáni neprojevili údiv, avšak nemohli zapřít živý zájem a dočkali se ještě jednou překvapení, když se Jan postavil na čekanou a Pluto se položil za svého pána, aby nepoplašil blížící se zvěř.

Také Indiáni několikrát dokázali svou dovednost a ulovili zvěř tak tiše, že to Jan a Diego ani nepostřehli.

Indiáni směřovali zřejmě k určitému místu, protože po dvou hodinách vyvedli naše mladé přátele z lesa do lučinaté krajiny, avšak dosti často prostoupené listnatými háji a skupinami stromů. Věděli od svého náčelníka, že výpravě jde o zásoby masa, které chtějí vyudit, protože uzené maso se dá uchovat déle než čerstvá zvěřina. Zavedli Jana a Diega do nevelikého háje a posuvky jim pověděli, aby se skryli a čekali na zvěř, kterou jim naleženou.

Teď se zase Jan a Diego divili dovednosti a obratnosti Indiánů, kteří se rozešli v polokruhu a potom se vrátili k háji. Jistě věděli, že tu zastihnou zvěř, protože se z travin náhle zdvihlo pět šest kusů velkých zvířat, které Jan a Diego hned nepoznali. Teprve když se stádo přihnalo blíže, viděli, že je to zdivočelý skot, tedy zvěřina k zamýšlené cestě velmi vhodná. Jako praví lovci Jan a Diego vyčkali, až se zvířata přiblíží, a potom stačili tři rány, aby dva kusy padly. Indiáni přiběhli velmi potěšeni. Hle, zde je dostatek masa, ba více než dostatek. Jan se snažil vysvětlit indiánským lovcům, že jim stačí mladá kráva a že pěkný býk náleží Indiánům. Ovšem domlouvali se nesnadno, avšak Diego i Jan pochopili, že se o zastřelenou zvěř nemusejí starat.

Diego, který nerad zabíjel zvířata bez potřeby, navrhl návrat a Jan uposlechl. Indiánům se však lov velmi zalíbil, a proto se snažili, aby mladíky vylákali ještě hlouběji do savany. Jan a Diego odmítli. Ukázali na slunce a vraceli se k lesu.

Lov byl tedy klidný, bez vzrušujících výjevů, a naši přátelé kráčeli bezstarostně za Indiány, protože sami by nenašli správný směr. Neušli ještě dlouhý kus lesem, když Lhotka a Pluto náhle prudce kdesi vpravo zaštěkali. Půda zde byla vlhká a podrost nízký, avšak hustý. Indiáni i naši přátelé pospíšili, aby se podívali, proč psi tak zuřivě štěkají.

Dověděli se to záhy, neboť dříve než spatřili zvíře, uslyšeli zlostné chrochtání a cvakání tesáků. Zlobil se to veliký divoký kanec. Seděl opřen o strom a chňapal po psech, kteří na něj doráželi. Prosebné zraky Indiánů tlumočily přání, aby lovci užili své pušky, která tak jistě poráží veliká zvířata. Jan odstoupil a potom střelil kance do oka tak, že byl ihned mrtev. Nyní se na něj vrhli psi i indiánští lovci. Psům se zachtělo krve, Indiánům klů.

Když už naši přátelé poznali správný směr, kde stál dům, Indiáni je opustili a vraceli se pro zvěř. Sami by ji ovšem neunesli, proto pospíchali pro své druhy, a než se večer snesl do lesů, ležela kráva a kanec na dvoře. Přinesli je četní Indiáni již stažené a rozčtvrcené. Také strýc František si přál, aby si Indiáni vzali polovic masa, protože by je všechno nespotřebovali a darmo by se pokazilo. V horkých krajinách nelze maso jinak uchovat, než je usušit nebo vyudit, ale i tak podléhá snadno zkáze, neboť i četný hmyz nasazuje do masa vajíčka, z nichž se rychle líhnou odporné larvy.

Navečer svolal strýc František všecky členy výpravy, nevyjímajíc ani děda Li-lu, k poradě. Antonio tlumočil jeho slova starci, který byl zjevně potěšen, že byl pozván jako ostatní.

"Pozítří se pět mužů vydá k severu s vozem a koni. Miguel, kterému jsem svěřil vedení, zná mé rozkazy. Moji mladí druzi a mistr Loupáček - ovšem, chce-li - se vydají buď téhož dne, nebo o den později se mnou k jihu. Ale protože nemůžeme na své výpravy pralesem použít ani vozů ani koní, musíme si zjednat nosiče. Náš host by nám snad mohl nejen poradit, nýbrž i pomoci. Žádám ho, je-li v jeho moci, aby mi doporučil ze svých krajanů pět nebo šest mužů, kterým rád zaplatím. Vzdálíme se snad na měsíc a vykonáme dalekou a nebezpečnou cestu, proto si přeji, aby naši průvodci šli s námi dobrovolně."

Když Antonio přetlumočil tuto řeč starci, usmál se stařec a odpověděl: "Jsem šťasten, že mohu pro své přátele vykonat, co potřebují. Ne šest, ale dvacet spolehlivých mužů pošlu a ti budou nad vámi bdít, jako bdí matka nad kolébkou dítěte."

"Díky," odpověděl strýc František, "šest mužů nám úplně stačí. Avšak prosím hosta ještě o jinou službu. Zanecháme zde svůj dům, své zásoby, nástroje, zboží atd., a půjde-li s námi náš milý mistr, zanechá tu zvířata, která potřebují péči. Přijme náš host do našeho návratu všecko ve své vlastnictví? Chce zde být pánem a neomezeným vládcem? Může si povolat ze svých soukmenovců koho chce, aby obsluhovali jeho a Li-lu."

Stařec podal strýci Františkovi ruku; poznal, že si takto běloši slibují.

"Odejděte kamkoli, vraťte se kdykoli, vše bude obstaráno a ničím nesmí být hnuto. Budeme s Li-lu toužit po vašem návratu, protože jste vskutku nejlepší přátelé, které jsem za svého dlouhého života poznal."

Vše bylo v pořádku, všichni odcházeli z rady spokojeni. Všichni? Nikoli, dva plakali.

Co se stalo mistru Loupáčkovi a proč pláče Li-lu?

Janovi se podařilo po dlouhých domluvách a prosbách dovědět se příčiny.

"Seňor František se dvakrát ptal, zdali mistr Loupáček s ním půjde k jihu, tedy dvakrát pochyboval," štkal starý

brach, mistr všech svobodných i tajných umění.

A Li-lu? Prohlašovala, že půjde taky, že ponese veliký koš s potravinami, že musí vařit s Loupáčkem, že - že uteče, jestli ji s sebou nevezmou.

"Ne, Liluško, nevezmeme tě s sebou," řekl Jan pevně. "Museli bychom nad tebou bdít, nic bys nám nepomohla, jen bys nám překážela. Bál bych se o tebe celé dni i noci."

"Tedy ty taky nechceš?" ptalo se dítě a v jeho otázce bylo tolik napjatého očekávání, že Jan chvilku váhal, avšak potom řekl rozhodně:

"Chci, abys zůstala zde u děda a čekala, až se vrátíme."

Dítě schýlilo hlavičku, vzdychlo zhluboka a řeklo tiše: "Budu čekat."

Potom odběhlo a kdesi se skrylo.

XXI.

CESTA PRALESEM

Dům ztichl, a kdyby neběhala drůbež po dvoře a kdyby nekřičela čája nebo nezlobil papoušek, nebylo by zde projevů života. Stařec sedal ve stínu domu, Li-lu se toulala s Pakem a Teděm u potoka a u plotny seděla schoulená indiánská žena, která se probouzela z dřímoty, jen když jí stařec poručil, aby uvařila pokrm.

Miguel cestoval se svou družinou k severu. Musel přemáhat velké obtíže, než s vozem vykličkoval z pralesa.

Strýc František šel se svými druhy ve stopách šesti Indiánů, kteří je jako mlčenlivé stíny vedli pralesem, vyhledávajíce schůdnou cestu. Často obcházeli bažiny nebo houštiny, které nebylo možno prosekat, jindy neúnavně trhali liány, aby mohli proniknout jejich hustou clonou.

Mnohde vyplašili z doupat divou zvěř nebo zabili jedovaté hady, často varovali před hmyzem, jehož píchnutí způsobuje bolestné rány. Naši přátelé nemohli volit lepší ochránce a vůdce.

Tyto děti přírody nejsou učené, dědí však tolik vzácných zkušeností, že odolávají nebezpečí a dovedou si pomoci, i když je stihne nehoda. Jejich těla jsou otužilá, jejich smysly jsou bystré a jejich paže jsou velmi obratné.

Strýc František a jeho druzi ovšem také nelenili, všímali si bedlivě okolí a nezapomínali na účel své cesty.

Našli nové druhy krásných orchidejí. Pečlivě je ukládali do košů, které jejich průvodci obratně splétali z prutů, lýka a pevných palmových vláken.

Naši přátelé toužili po volném prostranství, neboť ačkoli je prales nejvelebnější chrám, nejkrásnější palác a nejskvostnější divadlo, na jehož napodobení se neodváží ani ten největší malíř-umělec, poněvadž nemá tolik barev na paletě, nemá tolik místa na plátně, aby všechnu tu bohatost, rozmanitost a podivuhodnost tvarů mohl zachytit štětcem, přece jen je prales tajemné bludiště a člověku je tam až úzko. Stromy velikáni, jejichž mohutné kmeny je nutno obcházet jako sloupy nebo obelisky, hrozí, že vás rozmačkají, úžasné houštiny se rozevírají, aby vás opletly tisíci chapadly a provazci, sevřely a udusily. Omamné vůně vlhké země, květin a ovoce vás otravují, modré šero, jímž pronikají ohnivé barvy: krvavě rudé, sytě modré, žlutavě oranžové, pronikavě žluté a jedovatě zelené, omračují vaše čivy až k horečce.

Vzduch, volný rozhled, slunce! - volá ve vás neukojitelná touha po volnosti.

Když však nastane noc a měsíční světlo pronikne do této změti, ostříbří a obílí i teninká vlákna ovíjivých rostlin a hluboká tma se shlukne tak hustě, že se vám zdá ztělesněná a hmatatelná, když zvěř zařve, zalká a zaběduje, tu na vás možná padne děs a hrůza, až šílenství. I pod stanem jste jako v otevřeném hrobě, kolem něhož víří, řvou a křičí sbory příšer. Prales je však nekonečný, k zoufání rozlehlý, je to labyrint, z něhož není zdánlivě východu ani vysvobození. Kolik nebezpečí v sobě skrývá!

V houštině čeká divoký kanec, na stromě číhá puma nebo jaguár, z doupěte se vyvalí medvěd, z močálů se zdvihne ohavný ještěr. Množství hadů, žab a ještěrek ohrožuje vaše nohy, syčí na vás z dutiny stromu a někdy nevinná liána, visící z větve, promění se náhle v útlé tělo potměšilého plaza a švihne po vaší hlavě jako bičem. Hmyz doráží na vaše ruce a tváře a písečné blechy pronikají i kožní vašich bot a zažírají se do prstů vašich nohou, kde pálí jako oheň, dokud nejsou vyříznuty.

A přece to všechno člověk snáší. Neleká se hrůz, necouvá před nebezpečím, protože ho žene touha po vzácných pokladech, zde štědře rozsetých.

Naši přátelé se v těchto lesních pustinách setkali s lidmi bídně oděnými, bídně živenými, s bytostmi lidem sotva podobným, s "dojiči" kaučukových stromů.

Nasekávali a nařezávali kmeny stromů blízkých listím i květovými latami našim kaštanům, a zachycovali do různých nádob a střepů vytékající šťávu.

Jak se naši přátelé zaradovali, když se od těchto lidí dověděli, že na den cesty k jihu je prales přerušen písčinami, na nichž roste jen tuhá tráva a neužitečné křoví. Jako v nedozírné poušti jsou úrodné ostrůvky oáz, tak i v těchto pralesích se objevují buď veliké močály, nebo neplodné písčiny, které neposkytují tropickým rostlinám výživu a tvoří pustiny. V horkém písku ovšem rádi přebývají jedovatí hadi a jiná havěť, zato je tu hojnost vzduchu, volnosti a slunce.

To vše naši přátelé ocenili, když druhého dne dorazili k písčině.

Zdálo se jim, jako by po dlouhé době uprchli z několikaletého zajetí. Strýc František ovšem nechtěl prohlížet písčinu, spokojil se s tím, že několik set kroků od pralesa dal prohledat okolí, poručil ohněm vypudit nemilé sousedy, a když byl postaven stan, rozhodl se, že si tu výprava odpočine, než se opět vydá k jihu. Byl přesvědčen, že na okrajích pralesa kolem celé písčiny najde orchideje. Po denním odpočinku nastaly zase sběratelské práce.

Strýc František tušil, že řeka Amazonka je nedaleko a že výprava se nachází již v její oblasti. Objevily se hledané druhy orchidejí. Indiánští průvodci prokazovali strýci znamenité služby, neboť šplhali o závod s mistrem Loupáčkem a snášeli, nebo sráželi krásné rostliny z nejvyšších vrcholků stromů. Mistr Loupáček líčil krásu kvetoucích orchidejí a

lián tam nahoře tak nadšeně, že i Jan je chtěl spatřit. Šplhal s Diegem na strom a vzájemně si pomáhali, až dospěli k vrcholu. Jejich udiveným zrakům se objevilo nedozírné moře zelení všech odstínů.

Nebyla to však jen hladina, ale i nízké a vysoké vlny, tu v měkkých vlnitých čárách, tam opět v ostře roztřepených plochách jako pěna v příboji. Teprve když se zraky nasytily dálkami, vracely se blíž a kochaly se nádherou nejrozmanitějších barev a tvarů. Jan byl ještě omámen, když už stál na zemi. Všecko okolí se mu teď zdálo chudé. Teprve když došel ke kvetoucímu nízkému stromu, kolem něhož poletoval roj kolibříků, znovu se potěšil. Přepestří ptáčkové, jakoby unaveni rychlým letem, usedali na květy nebo na konce tenkých haluzí.

Jindy se zase v lesích podivoval obrovitým palmám, které stály nad zemí jako na chůdách.

Podobný úkaz lze vidět i u nás v písčitých krajinách, kde vítr odvál písek od kořenů, takže strom stojí sice pevně, avšak i větší zvíře - jako pes - může pod kmenem mezi kořeny prolézt.

Strýc František chtěl původně cestovat podél řeky Putumayo, která se v Brazílii jmenuje Ica, až k městu San Paulo de Olivenca, avšak šťastný nález nejkrásnějších cattleyí a několik druhů jiných orchidejí, zvláště oncidií, přinutil výpravu k návratu. Šťastným objevitelem byl opět mistr Loupáček, který honil opice - "černé vousaté satany" - malpy a našel celé "vzdušné záhony" vzácných rostlin.

Strýc František nemohl s sebou vzít více rostlin, než kolik unese šest Indiánů. Také Evropané půjdou obtíženi, neboť mimo zbraní a stanů ponesou ještě potraviny.

"Musíme se vrátit, milí přátelé. Právě tak nerad vrací se šťastný zlatokop, který našel příliš mnoho pokladů. Unést je nemůže a nerad by je nechal, kde je nalezla. Nabere si tolik zlata, že pod ním klesá a často zahyne přemáháním. Jiný šťastný nálezce se nemůže odloučit od nalezených pokladů a raději u nich zemře, než by je opustil. Nebuďme pošetilí! Máme dost, ba více, než jsme doufali, nechtějme přírodu oloupit, přijímejme pouze její dary. Nic jiného už nechci, pojďme!"

Všichni uposlechli, a směřujíce k severu, opět procházeli onen překrásný, avšak strašný prales.

Nenašli cestu, kudy sem přišli, neboť prales zahladí rychle každou stopu. Jen magnetická střelka je vedla správně. Každé odpoledne přinášelo starost o příští nocleh, a když bylo nalezeno vhodné místo, poručil strýc zastavit třeba již o čtvrté hodině odpolední, poněvadž vhodných míst k přenocování nebylo mnoho. Přes veškerou opatrnost ve volbě místa stihla výpravu přece nehoda.

Již tři dny se naši přátelé vraceli s Indiány k severu, a doufali, že za dva dny přijdou do známější krajiny, do níž pronikali na svých vycházkách ze svého domu.

Utábořili se na mýtince nedaleko potoka. Psi prohledávali okolí, Indiáni zažehli hromadu paliva a unavení cestovatelé se připravovali k spánku. Evropané se spoléhali na své průvodce, kteří dobrovolně střežili tábor. Spávali ve stanu, protože vlhký vzduch a rosa jsou pomocníky zimnice. Psi líhávali u nohou svých pánů a bystře naslouchali řevu, křiku a nářku pralesa. Indiáni seděli kolem ohně, opírali si unavené hlavy o zdvižená kolena, dřímali a snad spali, avšak jejich bystrý sluch zachycoval všecky podezřelé zvuky.

Tak bylo i třetí noci při návratu. Všichni členové výpravy byli velmi unaveni dlouhými a namáhavými pochody a spali.

K ránu se strýc František probudil a tiše vyšel ze stanu. Kolem jen slabě dýmající hromady popela sedělo šest tmavých postav. Hvězdy svítily jasně, avšak měsíc byl skryt kdesi za lesem. Strýcovy zraky si zvolna zvykly na šero a rozeznávaly již i vzdálené kmeny stromů. Vtom se mu před očima mihla veliká hmota, která dopadla mezi spící Indiány. Hned potom se ozval výkřik bolesti a hrůzy.

Strýc František bezděčně skočil k hromadě popela a kopl do něho směrem k válející se hmotě. Poznal velikou šelmu - jaguára! Snop jisker se rozstříkl a suché listí na chvilku zaplálo.

To stačilo, aby strýc vytrhl revolver od pasu a vypálil ránu mezi dvě zeleně zářící oči, sotva na tři čtyři metry vzdálené. Ozval se řev a potom sebou zvíře dvakrát uhodilo o zem, jako když vyhodíme těžkou rybu na břeh.

Teprve nyní se psi vrhli zuřivě na šelmu a rvali ji za uši. Chvějící se Indiáni stáli kolem a s hrůzou hleděli na dokonávající zvíře i na svého druha, který ležel bezvládně vedle krvelačné šelmy.

"Oheň, rozdělejte velký oheň!" velel strýc Janovi a Diegovi, kteří vyskočili ze stanu.

Mladí muži přihodili suché palivo a oheň jasně zaplál. Strýc František už klečel u bezvládného Indiánova těla a táhl je od šelmy, která sebou dosud škubala a nelibě páchla.

Při záři ohně strýc viděl, že ubohý muž má roztržené rameno a pravou stranu prsou. Krev se valila z ran, které způsobily buď pazoury, anebo zuby šelmy.

"Vodu, rychle vodu a obvazy!" volal strýc.

Jan běžel zbytečně pro vodu, neboť osvědčený chirurg mistr Loupáček ji už přinášel. Diego přinesl obvazy. Opatrný strýc František na nic nezapomněl, když se vydával na nebezpečnou cestu.

Ovšem v prvním pralesním domě mu shořely léky a různé pomůcky, avšak chatrné prádlo na obvazy stačí.

Po vymytí ran obvázal strýc František pečlivě rameno i prsa Indiánova, který po umývání studenou vodou nabyl vědomí. Jistě trpěl velké bolesti, ale nereptal ani nenaříkal. Díval se jen na Evropany; kteří se snažili, aby ulevili jeho bolestem.

Indiáni zatím odtáhli šelmu hodně daleko.

"Je to jaguár, který již okusil lidské maso," řekl Jan, vzpomínaje na Carlose a jeho vyprávění o této nebezpečné a kruté šelmě.

Zatím se zarděla obloha a bez svítání nastalo ráno.

Dva Indiáni se rozběhli do lesa a vrátili se za hodinu. Přinesli několik bylin, které rozřezali. Potom si vyžádali kousek plátna a pokryli je tenkou vrstvou mazlavé rostlinné směsi, pak ukazovali, aby strýc František tuto náplast přiložil na

rány jejich druha. Strýc František neodporoval, avšak ukazoval jim na slunce a na prsty, aby pochopili, že užije jejich náplasti až za tři nebo čtyři hodiny, až se rány sevrou a krev sama si utvoří ochranu. Indiáni s tím souhlasili.

"Co teď?" ptal se Jan. "Tato nehoda nás zdrží."

"Nu co, ať nás zdrží, jen když se raněný zotaví," řekl strýc František, který dal přenést stan tak, aby raněný Indián ležel ve stínu. Z přineseného ovoce vytlačil strýc šťávu do vody a připravil lahodný chladivý nápoj pro nemocného. Očekával horečku, kterou musel mírnit jen chininem, protože jiné léky neměl po ruce.

Při obnovení obvazu přiložil strýc náplast, kterou Indiáni tak horlivě doporučovali. Když raněný ukojil žízeň, usnul, neboť jeho bolesti se zmírnily.

Mistr Loupáček už věděl, že výprava osudné místo tak brzy neopustí, proto již vyhrabal v zemi jámu a zřídil ohniště. Bylo přece nutno jíst, a kdo se měl starat o hladové žaludky?

Strýc František prohlásil, že se nevydá na další cestu, dokud se Indiánovy rány nezacelí tak, aby se opět při pohybu neotevřely. Mohlo to ale trvat dva i tři dny.

Diego radil, aby dva Indiáni šli k jejich domu a přivolali pomoc, ostatní aby opatřili potravu lovem.

"Jsme ještě příliš vzdáleni," odpověděl strýc, "a dříve než přijde pomoc, můžeme se vydat na cestu. Kdybychom odeslali dva muže, ubudou nám dva nosiči. Zůstaneme zde ještě zítra a pozítří se vydáme na cestu všichni."

Indiáni a Jan s Diegem se vydali na lov, zatímco strýc František a mistr Loupáček vyráběli "doma" cosi podivného.

Hledali tenké, pružné, a přece pevné kmeny, které pevně svázali. Dílo se jim jistě podařilo, neboť když se Jan a Diego vrátili s hojným úlovkem, zvolali: "Nosítka na nožkách! Kdo je vyrobil? Nemocný vám z nich ale vypadne!"

"Aby nevypadl, o to se postarají Indiáni, kteří upletou rohož" vysvětloval strýc. "Přivážeme ji k rámu nosítek a nemocný se bude při chůzi houpat jako v kolébce"

Indiáni pochopili ihned svůj úkol. Sedřeli se stromu lýko a hrubá vlákna a potom proplétali zručně liány, z nichž dříve utvořili pevný podklad rohože.

Náplast účinkovala velmi dobře, rány se zavřely a třetího dne zrána mohl být raněný bez nebezpečí zdvižen v nosítkách na ramena čtyř mužů, z nichž každý nesl na boku jen torbu. Na tři koše orchidejí nebyli nosiči, a když se mistr Loupáček udiveně ptal strýce Františka, kdo ponese tyto tři koše, odpověděl klidně:

"Nikdo, příteli, ty zůstanou zde. Přednější je zdraví a život tohoto Indiána než všecky orchideje těchto lesů."

Diego, který slyšel tato slova, se jen hrdě ohlédl, neboť si byl jist, že otec takto odpoví.

Zato vznětlivý Jan skočil ke strýci a políbil ho na tvář a zvolal: "Strýčku!"

"Co chceš, hochu?" tázal se strýc mírně.

"Chtěl bych být - jako vy!" vyhrkl Jan, maje slzy v očích.

"I budeš, hochu, za necelých patnáct let budeš tak starý, jako já jsem teď, a nebude tě to těšit," žertoval strýc a dal rozkaz k pochodu.

Nosiči se střídali, avšak přesto přese všecko padali k večeru únavou. Místo dvou dnů trvala cesta tři dny, a když naši přátelé a jejich společníci spatřili dům, nekouřilo se ani z komína, ani jim nikdo nepřicházel vstříc. Dům byl uzavřen, dvůr a zahrada byly pusté!

XXII.

ODKAZ

Mistr Loupáček odhodil koše a rozběhl se k jámě, od jámy běžel k potoku, od potoka k lesu. Nikde nic. Teď a Pak byli titam a ani nevzkázali, kam odešli. I čája a drůbež zmizely.

Indiáni složili nosítka před domem a sami také nemohli zakrýt údiv. Zde vyslechli rozkazy svého náčelníka a doufali, že ho zde zase naleznou.

Strýc František, Jan a Diego se pokusili, aby otevřeli dveře. Podařilo se jim to teprve tehdy, když je vysadili. V domě bylo vše na svém místě, i kolibříci byli dosud živi a patrně byli potěšeni návratem lidí, protože usedali na jejich ramena.

"Kam odešel stařec? Kde je Li-lu? Proč se ještě nevrátila výprava odeslaná na sever?"

Tyto otázky byly často opakovány, avšak odpovědi na ně nebyly. Strýc rozkázal, aby raněný byl přenesen do světnice na lůžko, aby rostliny, jichž přece přinesli čtyři koše, byly uloženy a aby mistr Loupáček zanechal hledání a vařil oběd.

Zásoby nasbíraných rostlin a balík, který při starcově návštěvě přinesli Indiáni, ležely netknuty ve druhé světnici; přenosná plotna stála na svém místě, rýče, motyky a sekery ležely srovnány podle stěny domu, zkrátka chyběly tu jen živé bytosti. Kdy a kam odešly? Co se stalo? Strýc František vstoupil do dvora a rozhlížel se kolem. Vtom k němu přistoupil jeden z Indiánů, a podávaje bělochovi kus kůry velikosti dlaně, cosi pravil a ukazoval k západu.

Aha, znamení, pomyslil si strýc, ale protože nemohl čárky a kolečka rozluštit, vrátil kůru Indiánovi a kývl hlavou. Indián vzal rychle kůru a odběhl pro svůj luk a sekeru. Potom se rukou dotkl čela a prsou a odběhl.

"Kam běží?" ptal se Jan.

"Nevím, našel znamení, kterému rozumí. Vyčkejme, snad přinese zprávy," řekl strýc František klidně, byl však znepokojen. Proč stařec odešel a proč nevyčkal návratu výpravy? Vrátila se nemoc jeho vnučky? Zanechal znamení, musel se nejspíš vrátit ke svým.

Mistra Loupáčka nemohl nikdo potěšit. Indiáni mu slíbili, že mu přinesou mladých opic, kolik má prstů na ruce, a papoušků ještě, víc, avšak nikdo mu nenahradí Paka a Tedě.

"Ah drazí mýválkové, kde jste? Kdo vás šidí? Či snad se vám zastesklo po svobodě? Utekli jste nevděčníci? Ne, nikoli! Nikdo vás pobude tak milovat jako mistr, Loupáček."

Jeho srdce bylo plno lítosti a bolesti. A čája, ta falešná čája, také utekla a papoušek křičí kdesi po lesích: "Koko má chlat, dé mu íst!"

Po večeři Jan a Diego dlouho rozmlouvali o Carlosovi a o výpravě vyslané na sever. Carlosova strana byla nejspíš

opět poražena a výprava byla asi zadržena lupičskými tlupami, které se vždycky utvoří při nepokojích v zemi, aby pod rouškou politických sporů loupily pro sebe.

"Milí přátelé," promluvil strýc po dlouhém zamyšlení, "není potřebí, abychom naříkali. Věděli jsme, že nás očekávají různá překvapení, nehody a nebezpečí. Mnoho výprav bývá podnikáno, avšak málo se jich zdaří bez ztrát a nehod. Dosud jsme zdrávi a jakžtakž opatřeni. Doufejme, že naše první zásilka byla odeslána do Evropy, dříve než vypukly nepokoje. Dojde-li šťastně do Londýna, neutrpíme škodu. Ztratíme-li však všecko, začneme znova. Naši průvodci Indiáni jsou spolehliví lidé a půjdou s námi znovu k jihu!"

"Strýčku, vy byste se znova odvážil do těch strašných pralesů k Amazonce?" ptal se Jan.

Strýc František se usmál: "A ty bys nešel se mnou, Jene? Což by mne mohl nezdar zadržet? Jaký bych to byl muž, abych padl a znova nevstal? Ano, půjdeme znova, jestli se nasbírané orchideje ztratily."

"A nebudeme ztrácet čas, otče, neboť doba sucha je pro nás nejvhodnější," řekl Diego.

"Půjdu třeba zítra," zvolal Jan, "odpusťte, strýčku, byl jsem však tak unaven, že, že...

"A už nejsi?" tázal se strýc s úsměvem.

"Myslím, že si do zítřka odpočinu," odpověděl Jan, a chopiv Lhotku za hlavu, přitiskl ji k prsům a šeptal jí: "Viď, že i tobě se už stýská? Mlč však, nesmíme se k tomu přiznat."

Druhý den asi k desáté hodině spatřili naši přátelé, zaměstnaní na dvoře, zvláštní průvod. Dvacet či více Indiánů, mužů i žen, přicházelo od lesa k potoku. Všichni něco nesli. Před nimi běželo děvčátko. Přebrodilo potok, a zdvihajíce paže, cosi zdaleka volalo.

Jan a Diego běželi vstříc Li-lu, kterou už poznali.

Padla Janovi do náruče a stále opakovala: "Čekala jsem. Jsi tu, jsi tu!"

Potom objala Diega, oba psy a běžela k strýci Františkovi a k mistru Loupáčkovi. Štěbetala jako ptáček, míchala slova indiánská i česká; nikdo jí však nerozuměl. Poznali jen to, že se raduje, že hlas její výská a že slzičky, které se blyštěly v jejích očích, vynutila radost ze shledání.

Už došli i muži a ženy. Když mistr Loupáček uviděl, že mu přinášejí Tedě a Paka, letěl jim naproti.

To bylo shledání! Mužík si sedl na zem, oba mýválkové k němu a potom se hladili, líbali a váleli všichni tři.

Avšak také čája a papoušek se chtěli pomazlit s milým mistrem, čemuž mýválkové odporovali, kňučeli a štěkali, a zase ohmatávali svého mistra a pána, zdali se jim za tu dlouhou dobu nezměnil.

Indiáni přinesli také dary: maso a kožešiny, avšak domluvit se nedovedli. Tu Indián, který včera odnesl kůru, se dotkl svých vlasů, a ukázav na Li-lu, položil se na zem a zavřel oči.

Teď pochopili všichni, že stařec zemřel. Děd Li-lu byl mrtev, odešel ke svým, aby se již nevrátil.

Strýc František poručil, aby mistr Loupáček pohostil Indiány. Ale oba mýválkové se milému mistrovi pletli pod nohy a pořád něco chtěli, že mu museli Jan a Li-lu přispět na pomoc.

Milý mistr nevěděl, co by radostí udělal. Náhle si vzpomněl na svou truhlici. Doběhl pro ni, vysypal všechen její obsah před Indiány a posuňkem je vyzval, aby si vybrali z jeho pokladů.

Pozdě odpoledne se hosté vypravili k domovu. Li-lu však prohlásila, že s nimi nepůjde. Také raněný, jemuž se valem vracely síly, a pět jeho druhů zůstali v domě, protože strýc František se dosud nerozhodl, co nyní podnikne.

Druhý den byli naši přátelé opět překvapeni, když se radili o tom, mají-li vyslat k severu zvědy.

Indiáni měli jít udaným směrem a nést dopis s adresou dona Fernanda Calaboza. Jakmile by přišli do Kolumbie a setkali se s lidmi, měli ukázat dopis.

Naši přátelé se spoléhali na příznivou náhodu, že se vyslaní Indiáni mohou setkat s někým, kdo jméno farmářovo nebo jméno farmy "Nuova Lesaca" zná.

Jan i Diego se ovšem nabízeli, že povedou Indiány, avšak strýc nesvolil.

"Nechci se s vámi rozloučit, mimoto je třeba, abychom si odpočinuli. Co na tom, počkáme-li ještě čtrnáct dní nebo měsíc?"

Tu ale psi zaštěkali a hnali se ze dvora. Také Diegovo bystré ucho uslyšelo dusot. koňských kopyt, a když naši přátelé přiskočili k plotu dvora, spatřili dva jezdce.

Antonio, seskočiv s koně, vesele pozdravil, a vytáhnul dopis z kapsy, podával jej seňoru Františkovi.

Jan, Diego a mistr Loupáček radostně vítali příchozí, zatímco strýc František četl:

Toužebně Vás očekávám. Pospěšte! Carlos také přijede. Vaše zboží je v bezpečí.
Fernando Calabozo

Z dopisu se strýc František mnoho nedověděl, proto rychle přistoupil k Antoniovi, který vypravoval Janovi a Diegovi úžasné noviny.

Když výprava odeslaná do Caguanu přejela hranice, octla se náhle v převrženém úlu. Povstání, vzniklé na severu, se valilo k jihu, tam až dohnala vojska svobodomyslných vojáky a přívržence zpátečnické vlády a tam dokonávala své slavné vítězství.

Vládní přívrženci se ovšem houževnatě bránili, proto bylo nutno, aby Miguel se svými lidmi postupovali opatrně a pomalu. Přesto padl do rukou vládního vojska, které mu zrekvírovalo oba povozy i koně. O bedny a koše s rostlinami nikdo nejevil zájem. A tu nastala zlá doba dlouhého čekání, až vládní vojsko bude zatlačeno a až chytrý Miguel opatří opět aspoň vozy, aby mohl drahocenný náklad dopravit dále.

Naštěstí vládní vojsko ustoupilo na západ do hor, a jakmile přitrhly čety povstalců, vykonávalo jméno Carlos Calabozo divy. Miguel dostal povozy i koně a opět pospíchal k severu, aby za tři dny nato padli zase do rukou tlupy záškodníků, kteří mu všecko, až na bedny a koše, vzali.

Tu se Miguel rozhodl, že pošle část zboží po nosičích, a hned svůj úmysl vykonal. Nosiči došli šťastně do farmy a vrátili se s vozy a koni na místo, kde čekal Miguel u zbytku nákladu.

Po velkých útrapách dorazil Miguel se zbožím do farmy, která, skryta v odlehlém údolí, byla ušetřena válečné litice stejně jako návštěvy kobylek - jak kdysi don Fernando vypravoval našim přátelům.

Na zpáteční cestu k jihu nebylo ani pomyšlení, dokud vládní vojsko a přívrženci vlády nebyli poraženi a rozprášeni.

Jakmile však došly bezpečné zprávy o naprostém vítězství svobodomyslné strany, vypravil don Fernando Calabozo Miguela a Antonia s dvěma vozy, zásobami a desíti koni, pro své přátele. Napsal sice jen dva řádky, avšak vzkázal jim toho tolik, že to nelze opakovat jinak než dvěma třemi slovy: Vraťte se hned!

"Avšak co dělá don Carlos?" ptal se Jan. "Tak dávno o něm nic nevíme."

"Vždyť přece o něm stále mluvím." bránil se Antonio.

"Dosud jste o něm neřekl ani slovo," zvolal Jan netrpělivě.

"Nu, a kdo vedl vítězná vojska, kdo sedí teď v Bogotě vedle presidenta a vydává nové zákony? Přece náš don Carlos!" pravil Antonio povýšeným hlasem a divil se, že to tady ještě nevědí.

Antonio a jeho druh sedí u stolu, a po jídle znova vypravují už podrobnosti.

Li-lu je ráda, že se Antonio vrátil, protože teď může vypravovat o smrti svého děda a všichni jí rozumějí.

Děd zemřel zde sedě na dvoře. Před svou smrtí mluvil s muži svého kmene, které sem povolal. Chválil Evropany a řekl, budou-li žádat Li-lu, aby kmen jim nebránil. Chtěl se Evropanům odměnit, avšak nemohl se již vrátit ke svým pokladům.

Když děd zemřel, přišli muži a ženy jeho kmene a odnesli mrtvé tělo i všechny živé tvory do své vesnice.

Muži denně vycházeli na zvědy, aby zjistili, zda se bílí lovci už nevrátili. Mimoto zanechali v domě znamení, na němž bylo naznačeno, co se stalo. Li-lu byla velmi smutná a nemohla se dočkat svých přátel. Teď již je však veselá a nikdy už je neopustí.

Velký Jan jí slíbil, že ji vezme s sebou tam daleko, daleko...

"A půjdeš s námi ráda?" ptal se strýc.

"Umřela bych, kdybyste mě tady nechali," odpovědělo dítě a šlo k svému velkému příteli.

Antonio a jeho druh opustili vozy u řeky.

O přepravení vozů přes řeku se stará Miguel, a nestihne-li ho nějaká nepředvídaná nehoda, už zítra dorazí k domu.

XXIII.
DŮM OSIŘÍ

Miguel přijel se dvěma vozy, s desíti koni a s lidmi, se kterými se vydal na sever. Sešli se opět staří známí a vypravování nebralo konce.

Mistr Loupáček nemohl stačit vařit, ačkoli mu Li-lu statečně pomáhala. Indiáni splnili slib a přinesli mu dvě opičky, k nimž stále odbíhal, aby si zvykly na něho a na jeho cviky. Mýválkové byli obyčejně mrzutí, protože pozorovali, že jejich pán se nyní více zabývá novými hosty než jimi.

Aby zaplašili mrzutost a nic nezanedbali, odnášeli a váleli všecko, co jen mohli, do jámy, takže kdo si právě nepřál mít umyté boty, klobouk, kazajku nebo kalhoty, pečlivě zavíral tyto předměty, kdykoli je svlékl.

Strýc František rozkázal, aby se všichni připravili k brzkému odjezdu. Velmi ho těšilo, že lidé z farmy přivezli zbraně, zásoby mouky, sádla, koření a zvláště soli, které se tu nedostávalo.

Zbraně, pušky a nože potřeboval jako dary pro Indiány, kteří se s nimi vypravili k jihu. Nemohl jim nabídnout peníze, neboť ty pro ně neměly v pralesích ceny, zato puška, revolver nebo silný nůž byly věci neocenitelné. A když k těmto darům přidal po vlněné košili, velebili Indiáni štědrost bílého seňora.

Strýc František pozoroval příchylnost Li-lu a pochopil, že dítě se již rozhodlo, že bílé přátele neopustí. Bylo tedy nutno, aby se s jejími soukmenovci domluvil. Požádal Antonia, aby tlumočil Indiánům, že si přeje promluvit s vůdcem nebo se staršími kmene, než opustí dům buď na léta, nebo navždy.

Poslové se rozběhli do vsi a do lesů a třetího dne se shromáždilo u domu na dvacet Indiánů.

Nově zvolený náčelník byl muž již starší a podle všeho příbuzný děvčátka.

Když Indiáni vyslechli přání bělochů, aby s nimi Li-lu odjela do Evropy, vytáhl vůdce z lýčené torny známý kus kůry, a podávaje strýci Františkovi tento poslední starcův "dopis", řekl několik vět, které Antonio přetlumočil.

Děd Li-lu žádá bílé muže, aby se ujali jeho malé vnučky a dali ji vyučit moudrosti, zvláště, aby uměla hojit nemoci a mohla splatit dobrodiní, kterého se jí dostalo. Svému kmeni poroučel, aby jeho vnučku náležitě vypravili a bělochy obdarovali.

Strýc František byl velmi rád, že se celá záležitost tak snadno vyřídila, odmítl však všecky dary, ba nabídl Indiánům dům a všecky nástroje, které nepotřeboval.

Když se Li-lu dověděla, jak bylo o ní rozhodnuto, projevovala nesmírnou spokojenost a pobízela k rychlému odjezdu. Snad se obávala, že by se muži mohli ještě jinak rozmyslet.

Diego si vzpomněl na své chlapectví. Také on se tak radoval, když odjížděl do Evropy, a od té doby nepoznal ani žal, ani bolest, protože otec František rozséval kolem sebe jen dobro a lásku.

Nyní odvádí z pustin již druhé dítě. Neláká je, nepřemlouvá, avšak neodstrkuje vztažené ručky, neodvrací se hrdě od nepatrného tvora, naopak pozdvihuje k sobě každého, kdo si přeje žít v jeho blízkosti. Získává si slabší tvory silou svého ducha, svou osobností a dobrotou srdce.

Protože Miguel přivezl dva vozy, a jeden vůz stál prázdný u domu, mohl strýc František rozdělit náklad stejnoměrně, aby některý vůz nebyl přetížen.

Nejvíce starostí měl mistr Loupáček, neboť potřeboval mnoho místa pro svůj zvěřinec, mimoto musela být zřízena sedadla pro vozku, mistra a Li-lu, třebaže vážně tvrdila, že pojede na koni. Jan radil mistru Loupáčkovi, aby své drahé mýválky, opice a čáju uvěznil do klecí, neboť kdyby se některému zvířátku zachtělo výletu z vozu, špatně by to

dopadlo.

Zvláště u řeky hrozilo nebezpečí, že by se Pak a Teď trochu zapomněli při umývání, a kdo by je potom honil?

Mistr uposlechl moudré rady a vyrobil klece tři, pro opice zvlášť, druhou pro mýválky a třetí pro čáju s papouškem.

Když je naložil na vůz, zbylo tam už jen místo pro něho, pro Li-lu a pro její balík.

Co vlastně bylo v tom balíku? Výbava Li-lu!

Byla to sbírka vzácných kožišin, usušených a proložených vonnými suchými listy. Pro evropskou ženu to byl skvostný dar. Snad jej i Li-lu někdy náležitě ocení a vzpomene si na laskavého děda.

Protože mistr Loupáček potřeboval celý vůz, museli si i jezdci přivázat koše podél sedel.

Jakmile nastal den odjezdu, přišli již ráno Indiáni, aby se rozloučili. Přinesli s sebou tolik krásného ovoce, že výprava musela více než polovinu s díky odmítnout.

Jan a Diego předjížděli karavanu. Lhotka a Pluto běželi s nimi jako nejbdělejší stráž.

Vozy zavrzaly, kola zaskřípala, koně zafrkali, vozkové pobízivě zavolali a zapráskali biči. Ze dvora vyjeli jezdci a vozy a vyvalil se dav lidí, kteří se přišli rozloučit s bílými muži. Na dvoře stojí tři muži a tři osedlaní koně.

Strýc František a oba jeho mladí druhové se loučí se svým domem. Nemohou odejít lhostejně; zdálo by se jim, že by projevili nevděk příbytku, který je chránil za nocí a poskytoval jim pohodlí za dne.

Stáli tu a hleděli na dům, jak stáváme ještě chvíli na nádraží, z něhož vlak odvezl naše milé, nebo na břehu, od něhož odrazila loď, ze které nám naposled kývá ten, jehož milujeme.

"Buď útočištěm všech, kdož budou potřebovat přístřeší!" loučil se strýc František.

"Budeme na tě vzpomínat," sliboval Diego.

Janovi však nestačila jen slova. Rozběhl se ještě jednou k opuštěnému domu a přitiskl tvář na jeho hrubé dveře. Snad i Jan něco řekl, ale šeptal to tak tiše, že to ani Diego nepostřehl.

Naši přátelé vsedli na koně, neboť psi už nabádali k odjezdu, a cválali za vozy. Ještě jednou se pod lesem ohlédli na dům a potom zmizeli mezi mohutnými kmeny.

Cesta k řece Yscanse byla vykonána ve dvou dnech bez nehody a zvláštní příhody.

Protože karavana dospěla k převozu pozdě odpoledne, rozhodl se strýc, že podnikne přepravu nákladů až zítra, neboť bude nutno přeplout řeku třikrát.

Jan a Miguel se už domluvili, že půjdou na čekanou, a když se Diego dověděl o jejich plánu, prohlásil, že půjde s nimi. Ačkoli Diego byl rodem Indián, nemiloval náruživě lov, a když přece na lov šel, bděl spíše nad Janem, aby ho nestihla nehoda.

Mistr Loupáček se také smluvil s Antoniem, že si prohlédnou okolí řeky; snad se jim podaří ulovit něco pro zvěřinec.

Strýc František byl velmi zaměstnán se zřizováním nočního tábora a poroučel, kde mají být ponechány vozy jako hradba, kde rozdělán oheň atd. Když mu Jan oznámil, že půjde večer na čekanou. doporučil mu jen, aby nešel sám a aby dbal opatrnosti.

Jan, Diego a Miguel se vydali k řece. Směřovali k severovýchodu, zatímco tajemná výprava Antoniova a mistra Loupáčka odešla na severozápad.

První lovecké výpravě se dařilo nevalně. Již brzy zvečera zastřelil Jan šelmu, plazící se k vodě. Chtěla buď uhasit žízeň, nebo lovit, dostala však kuli. Ale pokazila čekanou, protože ostatní zvířata se tomuto místu vyhnula.

Jan ani nevěděl, že skolil jaguára, a proto když spatřil zastřelenou šelmu, pocítil loveckou hrdost a žádal své přátele, aby mu ji pomohli odvléci do ležení.

"Kůže nemá pro nás cenu a o maso ani pes nedbá," řekl Miguel. Avšak Jan se chtěl přece jen pochlubit, byl ještě tak mlád a jaguára zastřelil poprvé!

Loupáček s Amoniem nešli střílet, ačkoli Antonio nesl s sebou pušku, nýbrž šli chytat. Proto si mistr nesl s sebou svou dlouhou hůl s pytlíkem na konci, jako by šel na motýly.

Šťastně došli k řece a ukryli se v keři. Našli si vhodné místo, odkud bylo vidět na deset až patnáct kroků.

Trpělivě seděli a čekali, až přijde zvěř pít. Náhle sebou oba trhli a zatajili dech. Z houštin se ozval šustot a praskot lodyh. Něco se těžce vleklo po zemi.

"To se vrací nějaký čertův kajman z výletu," šeptal mistr Loupáček, "jestli nás tu najde, bude po nás."

Antonio naslouchal: "Není to kajman, je to velký had," šeptal a tiskl se k mistrovi.

Šustot ustal.

"Což abychom se vytratili?" navrhoval nesměle mistr Loupáček.

"A jak? Copak neumí běhat?" odpovídal Antonio. "Seďme tiše, kdyby lezl k nám, střelím ho do hlavy, protože poleze hlavou napřed."

Mistr uznal tuto pravdu, přesto se však znovu skrčil, neboť šustot a praskot zesílil a na volném prostranství se objevila úzká hlava, která se kývala nahoru a dolů, vlevo i vpravo.

"Pif paf! Střel! Je to had!" pobízel mistr, avšak Antonio se zasmál a vyskočil.

"Honem, sem!" volal. "Obrátíme ji na hřbet! Vždyť je to želva, a jaká pěkná!"

Teď i do mistra Loupáčka vjela statečnost.

"Á ty loudalko, myslíš, že nám naženeš strachu? Oho! Oho! Počkej, tebe já svléknu z tvrdého zimníku a uvařím tě naměkko!"

Želva už ležela na zádech a líně kývala hlavou.

Zatímco se naši stateční lovci zaměstnávali želvou, vylezlo z houští jiné zvířátko, velké jako zajíc.

Mistr Loupáček, z něhož vzbouřená statečnost dosud nevyprchala, popadl svou hůl a šťastně přiklopil pytel na překvapené zvíře, které se svinulo.

Aby neuprchlo z pytle, mistr skočil, aby pytel přitiskl k zemi.

"Ouvej, ouvej!" vykřikl. "To je nějaký zpropadený ježek!"

Milý mistr si foukal na dlaně a poskakoval na jedné noze. Chycené zvíře nepomýšlelo na útěk, leželo schouleno pod pytlem.

Antonio přiběhl mistrovi na pomoc, a když spatřil mistrův úlovek, upřímně se zasmál:

"To je urson! Ten neuteče, ale do zvěřince se hodí."

"Urson? Aha, to je ten chlapík, který dává do škol držátka k perům! Toho si nechám," liboval si mistr Loupáček a kusem dřeva již pomáhal ursonovi do pytle; pomáhat rukama se mu nechtělo.

"A teď pojďme do ležení!" navrhoval Antonio. "Pro želvu pošleme lenochy, kteří nechodí na lov."

Přišli právě včas, když seňor František už sliboval, co všechno dostanou ti, kdož odcházejí z ležení tajně.

Mistr Loupáček se omlouval. Domníval se, že seňor rád uslyší zprávu o chycené želvě, a pochlubil se úlovkem, který leží u řeky na zádech.

"Tak jen, milý mistře, pěkně pospěšte i s Amoniem a převraťte želvu zase na nohy! Nepotřebujeme želvu!"

Chtěj nechtěj museli naši stateční lovci opět k řece, neboť seňorovi nebylo co věřit, že se nepůjde přesvědčit, zdali byl jeho rozkaz vykonán.

"Myslíš, že by pro tu obrácenou želvu usnul? To se mýlíš. To je ti takový člověk, že mouchu z pavučiny vymotá, aby ji prý zachránil před zákeřným pavoukem," sděloval mistr Antoniovi.

Mistr Loupáček byl rozezlen, proto se musel vymluvit, a když ho Antonio žádal, aby mu ještě vypravoval o přísném seňorovi, spustil Loupáček na celé kolo. "Myslím, že má tuze rád zvířata. Kdybys švihl koně, jen se na tebe podívá a už máš dost. Kdyby sis nachytal pro potěšení ptáčky a dal je do klece, otevře jim dvířka, a kdybys plivl na žábu, hned ti řekne, že i žába je krásná a že tvé opovržení je směšné. Nu a kytičky, ty zbožňuje, a přece jich nechal šest nebo sedm košů v pralese pro Indiána, kterého jsi viděl v našem domě. Vykřesal se, panečku, z pěkných ran! Pana Jana a Diega napomíná jako malé hochy a pořád je poučuje. Ať mne kozel trkne, není-li učenější než německý profesor. Jak ti povídám, je to dokonalý a šlechetný muž, jakému není v celé vaší Americe rovno! Tak, teď to víš. A teď hledej želvu! Aha, tu je a leží jako filosof. Tak, stará, teď můžeš zase klusat, ty loudo! A vypravuj svým vnukům, že tě vysvobodil z kotle seňor František z Londýna."

Noc minula bez nehody, ovšem byla bouřlivá jako vždy, neboť ležení bylo obklíčeno pralesem a mimoto bylo v blízkosti řeky, kam se za noci scházejí zvířata.

Druhý den ráno počaly těžké práce, které si vyžádaly celé dopoledne. Přeprava přes řeku, ačkoli v ní mnoho vody ubylo, byla obtížná. Kajmani sice na prám neútočili, ale bylo nutno vyhýbat se písčitým náspům, které voda v řečišti nanesla.

Když prám naposled přistál u břehu, byl již oběd připraven, neboť mistr Loupáček si pospíšil se svou plotnou hned po ránu na protější břeh. Li-lu ovšem pomáhala kuchařit, přesto jí však zbylo přece dosti času, aby si na břehu natrhala květiny ohnivých barev a vpletla si je nejen do vlasů, nýbrž zastrčila si zvonkovité shluky květů i za uši, takže její snědý obličejíček hleděl vesele z pestrého věnce.

"Kdepak jsi našla ty krásné amarylky?" ptal se strýc František. A když mu Li-lu ukázala květy na břehu, tvořícím mělkou zátočinu, poručil strýc dělníkům, aby vyrýpali několik cibulí.

"Amarylky jsou v Londýně velmi oblíbeny, jak víte," řekl strýc Janovi a Diegovi, "avšak květiny takových barev jsem tam dosud nikdy neviděl."

"Pamatuji se, že jsou nejčastěji růžové," řekl Diego.

"Ano," souhlasil strýc František, "a kdybychom se na Nanos dočkali doby prvních dešťů, spatřili bychom veliké prostory buď růžové, nebo fialové, protože tyto květiny rostou vždy ve skupinách."

Od převozu postupovala karavana mnohem rychleji, neboť jakmile ustupovaly pralesy z cesty, mohli koně po pustých nyní llanos uhánět nejen klusem, nýbrž i cvalem. Karavana pospíchala podél řeky Caguanu a již druhého dne minula hranice Ecuadoru a vnikla do Kolumbie.

Městečku Caguanu by se byli vyhnuli, ale museli se poptat, není-li zde pro ně vzkaz z farmy "Nuova Lesaca".

Vzkaz tam nebyl, ale dověděli se zde, že vítězství pokrokových liberálů je úplné a že celá země jásá. Nejásali jen vítězové, ale ze změny se těšili i lidé, kteří se dříve o politiku nestarali, zvláště farmáři a lovci, neboť doufali, že se změnou vlády nastanou lepší časy. Přívrženci staré, zpátečnické vlády kamsi zmizeli, z opatrnosti se skryli nebo umlkli.

Od Caguanu k severu setkávala se karavana častěji s jezdci spěchajícími k jihu, nebo dohánělа stáda dobytka hnaného k severu do měst, kde potřebovali mnoho masa.

Od Caguanu zabočila karavana k západu, protože při cestování po vyprahlých llanos bylo velmi obtížné sehnat výživu pro koně. V podhůří, kde rostly stinné listnaté lesy a z hor sbíhaly potoky, nacházeli koně dosti potravy a pití. Také lovci přinášeli zvěřinu a ovoce z lesů, kam v dobách odpočinku aspoň na několik hodin ochotně zaskočili. Zvláště Jan, Diego a Miguel osnovali stále nové plány, jak by našli a přelstili zvěř. Hojnost ptactva i drobného zvířectva byla tak velká, že za hodinu se lovci mohli vrátit s dostatečným úlovkem. Avšak jim šlo o vzrušující lov, a proto hledali šelmy a větší zvěř. Ubili nejen medvěda, ale zastřelili též plachého ocelota a skvrnité divoké kočky s dlouhými ocasy.

Medvědovitého kynžaku, zvíře nemotorného těla, Jan už znal, avšak když zastřelil zvíře červené jako liška, s dlouhým černým čenichem, nepoznal hned nosála, ačkoli ho již jednou viděl.

Přestože karavana nestihly ani nehody, ani ji netrápil nedostatek, přece se všichni cestující zaradovali, když spatřil známé pohoří, jež skrývalo údolí, v němž stál pohostinný dům dona Fernanda Calaboza. Všichni už byli unaveni a toužili po odpočinku.

Mistr Loupáček sliboval Pakovi a Teďovi celé moře vody, neboť ubozí mýválkové se jí museli na pochodu často

odříkat.

Také čája chtěla z posady a opičky zesmutněly.

Jen urson, jemuž mistr říkal něžně ostnaté čuňátko, více spal, než bděl, a když bděl, jedl, nic jiného neuměl.

Koko mluvil česky ještě hůře než jeho mistr a učitel, ale když se však dal do řeči, nevěděl, kdy přestat. Jeho "zpěv" byl ještě líbeznější.

Když naši přátelé vnikli do údolí, opustili vozy a ujížděli cvalem k farmě, kde je starý don Fernando očekával, vítal, objímal a líbal jako vlastní syny.

"Vejděte, drazí, vejděte! Carlos přijede zítra nebo pozítří," pobízel je radostně starý pán a uváděl milé hosty do svého domu.

XXIV.

LOUČENÍ

Po cestovních útrapách odpočívali naši přátelé v domě seňora Fernanda velmi příjemně. Strýc František se dlouho bavíval se starým pánem; zajímaly ho zprávy o nedávných politických událostech.

Jan a Diego se toulali s puškami a se psy buď na plantážích, nebo v blízkém okolí. Někdy se procházívali v zahradě. Takovým toulkám říkali příjemný odpočinek.

Jednou k večeru Jan zatoužil po známých melounech a zašel daleko za farmu, kde rostly melounové stromy. Naštěstí si vzal s sebou pušku, a tak místo melounů přinesl pěkného jelínka.

"Je to zdejší jelen," poučil ho don Fernando. "Žije v rovinách i v lesích a nadevšecko miluje melouny. Pro ně se odvažuje i do zahrad."

Carlos přijel teprve třetího dne. Vítal své přátele bouřlivě. "Odpusťte, drazí, odpusťte, že jsem vás opustil, nemohl jsem však jednat jinak. Vím, že byste ani vy neváhali a pospíšili byste, kdyby vás volala vlast ujařmená zpátečníky."

"To jistě," řekl strýc František. "Vaše, jednání jsme schválili." "Toužili jsme po tom, abychom mohli jít s vámi," řekl Diego.

"Já jsem byl v duchu s tebou, ty můj hrdino!" zvolal Jan a vřele Carlose objal.

Pak musel Carlos vypravoval a líčit celý průběh povstání, všecky jeho zvraty a konečné vítězství.

Celý den na to nestačil, neboť Carlos si vždy znova a znova vzpomínal na zajímavé podrobnosti.

Nemohl přijet dříve domů, protože jako tajemník nového presidenta měl spoustu povinností. Musel také často cestovat po republice a osobně vyřizovat, co se nesmělo svěřit papíru.

V posledních dnech se odbývalo zvlášť důležité jednání s indiánskými kmeny. Přišli Karibové, Arawakové a svobodomilovní Goajírové ze severu, přijeli kočovní lovci a rybáři z kmenů Sáliva, Guahibové a Mitua od západu a jihu.

Indiáni žijí svým zajímavým způsobem, od života bělochů a míšenců naprosto odlišným, i chtěli s novou vládou ujednat nové smlouvy. Stará vláda je utiskovala, proto podporovali odboj, a nyní si přišli pro odměnu.

Všichni se smáli, když Carlos vtipně a vesele líčil, jak indiánští diplomaté, s krátkými hůlčičkami prostrčenými buď chřípím, nebo vrchním rtem a s tetováním na pažích a prsou, dovedou uvést do rozpaků i chytré kreolské úředníky, ba i advokáty.

Carlos si doma dopřál odpočinku celý týden. Tato doba také stačila strýci Františkovi, aby skončil všechny přípravy k odjezdu do Evropy. Zboží bylo dobře naloženo a dopraveno do Hondy, kde bylo naloděno a jistě je už dávno parník odváží po Magdaleně do Barranquilly.

Jen dary seňora Fernanda a zvěřinec mistra Loupáčka vezmou naši přátelé s sebou, poněvadž mistr Loupáček nechtěl pustit své miláčky z dohledu.

Don Fernando Calabozo ovšem protestoval proti tak časnému odjezdu milých hostů, ale nakonec uznal, že seňor František Doležal meškám v cizině už dost dlouho, a že je třeba, aby se vrátil domů.

Strýc František štědře odměnil své pomocníky z farmy a dal jim i nějaké drobnosti na památku.

A co Li-lu? Dívenka žila na farmě jako ve snách. Vše tu bylo pro ni nové, vše bylo nesmírně zajímavé.

Chytala strýce Františka nebo mistra Loupáčka, ale nejčastěji Jana za ruce a vodila je k věcem, které viděla poprvé v životě. Často nemohla pochopit, na co jsou.

Dům seňora Fernanda byl pro ni tak ohromný, že se obávala, že v něm zabloudí. Dvůr, stáje, ohrady byly plny zvířat, strojů a lidí, kutících něco podivného. Zahrada s cestičkami, skupinami stromů a keřů, se záhony, besídkami a vodotryskem byla pro ni nejkrásnějším místem na světě.

Strýc František pozoroval často děvče a myslíval si: Ubohé, opuštěné dítě, jaká překvapení tě očekávají, až spatříš moře, parník a Londýn!

Jan a Diego dívenku na tato překvapení často připravovali a vyprávěli jí o tom, co uvidí.

Ačkoli se hodina loučení stále oddalovala, zvláště přičiněním dona Fernanda, přece koneckonců nadešla a naši přátelé odjížděli s Carlosem do Bogoty. Don Fernando Calabozo všecky několikrát objal. Vždyť se s Evropany loučil snad navždy; dočkal se svých tužeb a nyní klidně dožije svůj věk.

"Mladý může, starý musí umřít," odpověděl strýci Františkovi, který mu přál ještě dlouhý život a radil mu, aby na smrt nemyslel. "Co na tom? Proto se stará kůra odlupuje a opadává, aby mladá mohla růst."

Don Fernando stál na zápraží a hleděl dlouho směrem, kam zmizeli s Carlosem ti dobří lidé, kteří museli přeplout oceán, aby pomohli jeho synovi.

Naši přátelé cestovali rychle, a když dojeli do Bogoty, podivili se čilému ruchu a veselému životu města nedávno tak ponurého.

"Teď byste, mistře Loupáčku, měl v Bogotě žně," žertoval Jan, "obyvatelstvo touží jen po zábavách."

Mistr Loupáček se upřeně podíval na Jana, aby poznal, zdali mluví vážně, nebo zda jen žertuje. Potom však řekl

pevně: "Šlechetný seňor mne přijal do svých služeb, smlouvu jsem měl ve svých zavinovačkách, o které jsem však přišel v pralese i se smlouvou, nemohu tedy opustit svého pána, dokud se smlouva nenajde."

"Velmi dobře, mistře," odpověděl strýc. "Myslím, že by bylo škoda času ji hledat. Chcete-li u mne zůstat, bude v Londýně vždycky pro vás u mne dost místa i dost práce."

V Bogotě se strýc František nechtěl zbytečně zdržovat, čekal jen na listiny, které mu Carlos doručí. Ale přesto zde musel ještě čekat. Toužebně očekávaný Carlos nepřicházel.

Až třetího dne přijel na koni k hotelu.

"Milí přátelé, odjíždím na delší cestu. Velmi lituji, že nemohu s vámi až do Barranquilly," řekl Carlos ve spěchu. Objal Diega, a Jana držel dlouho v náručí: "Slibuji ti, že přijedu do Londýna brzy, snad ještě letos. Buď zdráv, můj milý, drahý příteli, piš a vzpomínej!" Potom se obrátil ke strýci a podal mu listiny.

"Zde, drahý pane, jsou žádané listiny. Děkuji vám za všechno, a buďte zdráv a na shledanou!"

Strýc František rozevřel náruč a Carlose objal.

"Kdysi jsem řekl vašemu otci, že mám tři syny," pravil strýc, "tím třetím jsem mínil vás, Carlosi. Jsem na vás hrdý. Dokud budou vaši bohatou a krásnou vlast spravovat a řídit muži šlechetní, spravedliví a mírumilovní, bude vzkvétat."

Carlos ještě naposledy sevřel všechny do náruče. Potom vyskočil na koně a odklusal, aby jeho slzy neprozradily, jak je dojat...

V Hondě čekal parník připravený k plavbě do Barranquilly. Cesta uběhla příjemně a brzy. Parník ujížděl po proudu velmi rychle. V Barranquille museli naši přátelé čekat na pobřežní parník, který je doveze do Caracasu. Odtud se potom poplaví na velkém parníku k Portoriku a pak přímo do Anglie.

Byl krásný jarní den, když vstupovali na anglickou půdu. Všichni doufali, že i jejich příští život bude tak jasný a slunečný.

XXV.

NEDĚLNÍ ODPOLEDNE V LONDÝNĚ

Od návratu výpravy z Ameriky bývala nedělní odpoledne na londýnském předměstí ve sklenících strýce Doležala nejzajímavějším místem pro mládež všech rodin, které udržovaly přátelské styky s pěstitelem orchidejí.

Nepřicházela sem jen mládež, ale i dospělí, a když prošli všemi skleníky a pokochali se pohledem na orchideje dovezené z Ameriky nebo na květy, které za minulý týden rozkvetly na trsech ve sklenících už zdomácnělých, odcházeli do nejzazšího skleníku. Tady už obvykle jásala mládež, dívající se na přepodivné kousky miláčků mistra Loupáčka. Opičky se houpaly v kruzích zavěšených pod skleněnou střechou nebo provozovaly podivné celky na visutých hrazdách. Proskakovaly papírovými kotouči jako krasojezdkyně v cirkuse, dělaly kotrmelce a pitvořily se po dětech, napodobujíce všechny jejich pohyby.

Papoušek seděl na bidýlku a křičel "šesky": "Koko má chlat, dé mu íst." Uměl také anglicky dobře říkat: Pěkně vítám! Jak se vám daří? Francouzsky říkal: Na shledanou! a německy: Pozdrav bůh!

Ale dětem byli nejmilejší Teď u Pak. Jakmile mýválkové vyběhli ze své budky, nedali se udržet, aby nepřivítali všechny děti svým způsobem: museli všecky ohmatat a pracičkami pohladit po rukách i po tvářičkách.

Běda však, zůstalo-li jim přitom něco v pacičkách!

V rohu skleníku byla velká mramorová nádržka plná vody, s vodotryskem uprostřed. Cokoli mýválkové uchvátili, odnesli rychle do nádržky a pěkně to umyli.

Děti ovšem křičeli a honem běžely, aby zachránily své věci. Podařilo se to však jen někdy.

Urson chodil vážně kolem nádržky a chrastil pruhovanými ostny. Chlapci slibovali mistru Loupáčkovi za ursonova "brka" hory doly.

Čája se ovšem procházela raději venku, ale v neděli odpoledne musela také do "zvěřince", a když ji děti zlobily, bubnovala a hubovala: "Terrettete, turú, cetera cetera turú." A když po ní spustily i všechny děti, bylo ve skleníku vskutku jako ve zvěřinci.

Malý Jan, tříletý synáček Václava Veverky - našeho známého z první výpravy do Ameriky - chtěl se koupat, s mýválky v nádržce a přes maminčin odpor si svlékl bundičku i kalhotky.

Teď a Pak okouzlovali všecky děti, a nejen ty, které přicházely do zvěřince mistra Loupáčka pravidelně, ale i všechny jejich spolužáky a známé. Jejich rodiče si div nezoufali, protože od rána do večera malí prosebníci škemrali: "Tati, mami, viď, že mi koupíš mýválka!"

Větší hoši si tajně ukládali peníze, aby o prázdninách mohli podniknout velkou výpravu k Amazonce a nachytat si tam tucet Teďů a Paků.

V neděli odpoledne přišel do zvěřince také Václav Veverka se svým švagrem Janem Satrapou a s Diegem. A protože bylo ve skleníku teplo, odložil Václav svůj pěkný hedvábný cylindr. Byl velmi překvapen, když po chvilce zazněl křik dětí. Jak by nekřičely!

Teď umýval cylindr v nádržce, a když do něho nabral vodu, přiskočila opice Sylva, popadla klobouk, vynesla jej na hrazdu a lila vodu na hlavy dětí! Malý Jan jásal a sliboval tatínkovi, že tohle bude jeho mýválek taky dělat.

Strýc František stál opodál a spokojeně se usmíval. Když k němu přistoupil pohněvaný Václav, řekl mu:

"Nekaboň se, hochu, pro klobouk! Copak radost dětí nestojí za to! Věř mi, že se na tato nedělní odpoledne těšívám snad více než ta drobotina!"

Václav se zasmál a přiskočil k nádržce, aby zachytil malého Jana, který se chtěl vykoupat a už se příliš nahýbal nad vodu.

A potom mistr Loupáček dělal své kejkle, mluvil jako břichomluvec, házel koulemi jako žonglér, běhal po rukou jako

paňáca a polykal hořící smůlu jako kouzelník.

Mistr Loupáček byl teď spokojen. Netoužil už po toulkách světem a "zakotvil" nadobro u seňora Františka; byl domácím správcem, věrným strážcem a oddaným přítelem.

Ale kde je Li-lu?

Je v nejlepší škole, kde se připravuje na své budoucí poslání, které jí určil její děd. Jan a Diego ji v týdnu navštěvují a v neděli odjíždí Li-lu domů. Když je mezi svými, je nejšťastnější. Sedává v první řadě mezi dětmi. Už mluví dost dobře česky i anglicky.

Každý měsíc odváží parník Carlosovi a donu Fernandovi Calabozovi dopisy do Kolumbie, a když pošta donese dopis od přátel z Ameriky, naši přátelé se sejdou a čtou jej společně.

Jan a Diego jsou zahradníky jako strýc František. I je zaujalo pěstování orchidejí. V jejich společné pracovně visí na zdech mapy celého světa, ve skříních stojí velké folianty cestopisů. Nestojí tam však v klidu; to strýc František poznává podle toho, jak se často stěhují.

Předešlý týden zastihl strýc František Jana a Diega nad velkou mapou Bornea. Jan kreslil vlnitou čáru od západu, potom hluboký oblouk k horám a pak zpátky k pobřeží.

"Kam to chcete cestovat, hoši?" zvolal strýc přes jejich skloněná ramena.

Jan a Diego se překvapeni vzpřímili. Ale bystrý Jan měl hned odpověď na jazyku: "Ukazuji, strýčku, kudy pojedeme příští měsíc do Lhotky u Chrudimi navštívit moji maminku a tatínka!"

"Aha, aha, a proto vsednete v Bandjarmasinu na džunku. Chápu, velmi dobře chápu, neboť Lhotka leží na cestě ze Singapore na Borneo!"

Strýc František se upřímně zasmál. A když odcházel, spokojeně si pohvizdoval.

Konec druhého dílu